

**ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ САМАРІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ (З ГОРИЗОНТОМ ПЛАНУВАННЯ ДО 2034 РОКУ)
ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2026-2027 РОКИ З РЕАЛІЗАЦІЇ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ САМАРІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ (З ГОРИЗОНТОМ ПЛАНУВАННЯ ДО 2034 РОКУ)**

(зі змінами і доповненнями за підсумком громадського обговорення та консультацій з органами виконавчої влади в межах процедури СЕО)

ЗМІСТ

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ САМАРІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ (З ГОРИЗОНТОМ ПЛАНУВАННЯ ДО 2034 РОКУ) ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2026-2027 РОКИ З РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ САМАРІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ (З ГОРИЗОНТОМ ПЛАНУВАННЯ ДО 2034 РОКУ), ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	3
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО	16
3.ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ	50
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ	55
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	60
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (І, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ -50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	72
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	80
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ	83
9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	91
10. ОПИС ІМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	95
11. РЕЗЮМЕ ІНФОРМАЦІЇ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ	956

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ САМАРІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ (З ГОРИЗОНТОМ ПЛАНУВАННЯ ДО 2034 РОКУ) ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2026-2027 РОКИ З РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ САМАРІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ (З ГОРИЗОНТОМ ПЛАНУВАННЯ ДО 2034 РОКУ), ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Стратегічна екологічна оцінка охоплює аналіз ймовірного впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності та здоров'я населення Самарівської міської територіальної громади Дніпропетровської області за умови реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) (далі – Стратегія та План заходів). Відтак об'єктом аналізу є визначені у Стратегії стратегічні та оперативні цілі, і завдання (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1. Структура цілей та завдань Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року)

Стратегічна ціль 1: КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
1.1. Модернізація промислових підприємств та стимулювання інноваційної діяльності	1.1.1. Забезпечити підтримку та розвиток місцевої бізнес-спільноти
	1.1.2. Створити індустріальний хаб
	1.1.3. Запровадити пільгові умови для залучення нових підприємств
1.2. Підтримка креативних індустрій та промоція місцевої культурної ідентичності	1.2.1. Сприяти промоції місцевої культурної спадщини
	1.2.2. Забезпечити підтримку майстрів зі сфери креативних індустрій
1.3. Розвиток культури гостинності, туристичних продуктів і сервісів	1.3.1. Сприяти розвитку туристичної галузі
	1.3.2. Розвинути рекреаційну інфраструктуру
	1.3.3. Налагодити співпрацю з містами-побратимами у сфері культури та туризму
1.4. Створення сприятливих умов для мікро-, малого та середнього підприємництва	1.4.1. Забезпечити енергетичну стійкість малого та середнього бізнесу
	1.4.2. Забезпечити фінансову та освітню підтримку підприємців
1.5. Підвищення спроможності громади залучати інвестиції та впроваджувати проєкти розвитку	1.5.1. Підвищити інвестиційну привабливість громади
	1.5.2. Посилити організаційну спроможність громади
	1.5.3. Сприяти просуванню підприємницької культури серед молоді
Стратегічна ціль 2: РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
2.1. Забезпечення доступу до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини	2.1.1. Модернізувати медичну інфраструктуру та обладнання
	2.1.2. Забезпечити доступність та інклюзивність медичних послуг
	2.1.3. Забезпечити медичну підтримку сімей Захисників України
2.2. Створення умов для повернення ветеранів до цивільного життя, інтеграції ВПО та підтримки вразливих категорій населення	2.2.1. Забезпечити реабілітацію та психосоціальну підтримку ветеранів та їх сімей
	2.2.2. Створити умови для соціально-економічної інтеграції ветеранів та ВПО
	2.2.3. Забезпечити кризове (тимчасове) розміщення ВПО та дітей у складних обставинах
	2.2.4. Забезпечити увічнення пам'яті та вшанування Захисників України у громаді
2.3. Розвиток сучасного освітнього, спортивного та культурного простору	2.3.1. Розвинути спортивну інфраструктуру та клубний спорт
	2.3.2. Покращити матеріальну базу закладів культури та освіти
	2.3.3. Забезпечити розвиток інклюзивного середовища для дітей та молоді
	2.3.4. Створити умови для самореалізації та розвитку молоді громади

2.4. Цифрова трансформація для ефективного управління розвитком громади	2.4.1. Підвищити рівень цифровізації місцевих сервісів, адміністративних та комунальних послуг у громаді
	2.4.2. Підвищити якість цифрової освіти та рівень цифрових компетентностей у громаді
2.5. Зміцнення місцевої демократії та розширення інструментів громадської участі	2.5.1. Розвинути інструменти електронної демократії та бюджету участі
	2.5.2. Сприяти громадській активності та розвитку громадянського суспільства
Стратегічна ціль 3: БЕЗПЕКА ТА СТІЙКІСТЬ МІСЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	
Оперативні цілі	Завдання
3.1. Посилення системи цивільного захисту та розбудова мережі захисних споруд	3.1.1. Забезпечити облаштування, утримання та підвищення доступності фонду захисних споруд цивільного захисту
	3.1.2. Підготувати населення та організації громади до дій у надзвичайних ситуаціях
	3.1.3. Зміцнити матеріально-технічну базу рятувальних служб
3.2. Покращення благоустрою та розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури	3.2.1. Розвинути безбар'єрні пішохідні маршрути
	3.2.2. Забезпечити розвиток доступного та соціального транспорту
	3.2.3. Покращити дорожню інфраструктуру та безпеку руху
	3.2.4. Оснастити місцеві комунальні підприємства сучасною багатофункціональною технікою для прибирання, догляду та аварійних робіт
	3.2.5. Модернізувати зовнішнє освітлення та мережі безпеки у комунальних зонах
	3.2.6. Врегулювати систему поводження з безпритульними тваринами
3.3. Підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності	3.3.1. Забезпечити наявність резервних джерел електроживлення на ключових об'єктах
	3.3.2. Забезпечити оптимізацію енергоспоживання у громаді
3.4. Забезпечення якісного водопостачання та водовідведення	3.4.1. Забезпечити розвиток та модернізацію систем водопостачання та водовідведення
3.5. Впровадження сталої системи управління відходами	3.5.1. Розвинути інфраструктуру управління відходами
	3.5.2. Сформувати екологічну культуру управління відходами

Відповідно Закону України [«Про основні засади \(стратегію\) державної екологічної політики України на період до 2030 року»](#) стратегічними цілями державної екологічної політики України є:

Ціль 1: Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва.

Ціль 2: Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України.

Ціль 3: Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України.

Ціль 4: Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення.

Ціль 5: Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) стратегічним цілям державної екологічної політики, визначеним Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (далі – стратегічні цілі державної екологічної політики), представлено у таблиці 1.2.

Стратегічна ціль 1 «Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток» орієнтована на формування в Самарівській громаді стійкої, конкурентної та більш диверсифікованої економіки, здатної забезпечувати робочі місця, зростання доходів мешканців і стабільні надходження до бюджету навіть в умовах воєнних ризиків і високої мобільності населення.

Стратегічна ціль 2 «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя» орієнтована на збереження та примноження людського потенціалу Самарівської громади через якісні й

безпечні послуги у медицині, освіті, культурі та соціальному захисті, а також через інтеграцію ветеранів і ВПО, цифровізацію управління та посилення місцевої демократії.

Таблиця 1.2. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) стратегічним цілям державної екологічної політики, визначеним Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»

Стратегічні цілі державної екологічної політики	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Самарівської МТГ		
	1. Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток	2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя	3. Безпека та стійкість міської інфраструктури
1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	+	+	+
2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	+	+	+
3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку	++	0	++
4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	0	0	++
5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	0	+	0

Для оцінювання відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

- ++ цілі Стратегії та Плану заходів узгоджені зі стратегічними цілями державної екологічної політики;
- + цілі Стратегії та Плану заходів та стратегічні цілі державної екологічної політики опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та завдань;
- 0 цілі Стратегії та Плану заходів та стратегічні цілі державної екологічної політики нейтральні одні до одних;
- цілі Стратегії та Плану заходів та стратегічні цілі державної екологічної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та Плану заходів і стратегічних цілей державної екологічної політики;
- цілі Стратегії та Плану заходів та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Стратегії та Плану заходів.

Стратегічна ціль 3 «Безпека та стійкість міської інфраструктури» орієнтована на забезпечення безперервної та безпечної життєдіяльності Самарівської громади через посилення цивільного захисту, модернізацію дорожньо-транспортної та інженерної інфраструктури, підвищення енергоефективності й енергонезалежності, а також впровадження сучасних рішень у водопостачанні, водовідведенні та управлінні відходами.

Система стратегічного планування в Україні базується на координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Оновлена [Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки](#) є основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців.

При розробленні Стратегії враховані ключові аспекти оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (далі – ДСРР) (таблиця 1.3).

Стратегічна ціль 1 «Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток» частково співвідноситься з стратегічною ціллю ДСРР «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах» через завдання щодо створення рівних можливостей для особистісного та професійного розвитку особи протягом життя і здійснення заходів з охорони та збереження культурної спадщини. Також, ця ціль прямо співвідноситься зі стратегічною ціллю ДСРР «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів», а саме з оперативною ціллю 2.2. «Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка» у частині створення умов для промислового інвестування, стимулювання підприємницької активності, підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій, підтримки реалізації економічних проектів у таких ключових секторах, як енергетика, сприяння діяльності виробників крафтової та локальної продукції, сприяння розвитку систем інноваційної інфраструктури (хаби тощо), створення умов для розвитку рекреаційно-туристичного потенціалу територій. Зазначена ціль також частково співвідноситься зі стратегічною ціллю ДСРР «Розбудова ефективного багаторівневого врядування» через завдання щодо сприяння розбудові партнерства та обміну досвідом між органами місцевого самоврядування, сприяння розвитку міжнародного територіального співробітництва, зокрема шляхом розбудови міжнародного партнерства на місцевому рівні, впровадження системного підходу до підготовки, скринінгу, пріоритезації, відбору, виявлення ризиків, реалізації, моніторингу та оцінки ефективності публічних інвестиційних проектів на місцевому рівні .

Стратегічна ціль 2 «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя» також прямо співвідноситься зі стратегічною ціллю ДСРР «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах», особливо з оперативною ціллю 2.2 «Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах». Вона відповідає завданням щодо покращення матеріально-технічної бази закладів освіти, забезпечення доступності, розумного пристосування та універсального дизайну для задоволення освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами, створення безбар'єрного середовища для всіх груп населення в регіонах та територіальних громадах за всіма напрямками безбар'єрності, забезпечення розвитку фізичної культури та спорту на рівні територіальних громад, зокрема інклюзивної спортивної інфраструктури, здійснення заходів з меморіалізації подій, пов'язаних із збройною агресією Російської Федерації, забезпечення функціонування спроможної системи громадського здоров'я в регіонах та територіальних громадах, забезпечення оприлюднення органами місцевого самоврядування публічної інформації у формі відкритих даних на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних (data.gov.ua), підвищення рівня цифрової грамотності населення, сприяння впровадженню цифрових документів, розроблення та впровадження місцевих програм з адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб до соціального та економічного середовища на території їх проживання. Також, ця ціль частково узгоджується зі стратегічною ціллю ДСРР «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів», у межах реалізації якої передбачено стимулювання підприємницької активності в регіонах шляхом стимулювання внутрішньо переміщених осіб працездатного віку, ветеранів війни та членів їх сімей, безробітних осіб до працевлаштування, заснування власного бізнесу.

Таблиця 1.3. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки

Стратегічні та оперативні цілі ДСРР на 2021-2027 роки	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року)																	
	1. Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток	1.1. Модернізація промислових підприємств та стимулювання інноваційної діяльності	1.2. Підтримка креативних індустрій та промоція місцевої культурної ідентичності	1.3. Розвиток культури гостинності, туристичних продуктів і сервісів	1.4. Створення сприятливих умов для мікро-, малого та середнього підприємництва	1.5. Підвищення спроможності громади залучати інвестиції та впроваджувати проекти розвитку	2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя	2.1. Забезпечення доступу до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини	2.2. Створення умов для повернення ветеранів до цивільного життя, інтеграції ВПО та підтримки вразливих категорій населення	2.3. Розвиток сучасного освітнього, спортивного та культурного простору	2.4. Цифрова трансформація для ефективного управління розвитком громади	2.5. Зміцнення місцевої демократії та розширення інструментів громадської участі	3. Безпека та стійкість міської інфраструктури	3.1. Посилення системи цивільного захисту та розбудова мережі захисних споруд	3.2. Покращення благоустрою та розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури	3.3. Підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності	3.4. Забезпечення якісного водопостачання та водовідведення	3.5. Впровадження сталого системи управління відходами
Стратегічна ціль «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах»																		
Оперативна ціль 1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь																		
Оперативна ціль 2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах			+		+			++	++	++	++	+						
Оперативна ціль 3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення									++									
Стратегічна ціль «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів»																		
Оперативна ціль 1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів													++	++	++			
Оперативна ціль 2. Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка		+	+	++	+	++			+					+				+

Стратегічні та оперативні цілі ДСРР на 2021-2027 роки	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року)																	
	1. Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток	1.1. Модернізація промислових підприємств та стимулювання інноваційної діяльності	1.2. Підтримка креативних індустрій та промоція місцевої культурної ідентичності	1.3. Розвиток культури гостинності, туристичних продуктів і сервісів	1.4. Створення сприятливих умов для мікро-, малого та середнього підприємництва	1.5. Підвищення спроможності громади залучати інвестиції та впроваджувати проекти розвитку	2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя	2.1. Забезпечення доступу до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини	2.2. Створення умов для повернення ветеранів до цивільного життя, інтеграції ВПО та підтримки вразливих категорій населення	2.3. Розвиток сучасного освітнього, спортивного та культурного простору	2.4. Цифрова трансформація для ефективного управління розвитком громади	2.5. Зміцнення місцевої демократії та розширення інструментів громадської участі	3. Безпека та стійкість міської інфраструктури	3.1. Посилення системи цивільного захисту та розбудова мережі захисних споруд	3.2. Покращення благоустрою та розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури	3.3. Підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності	3.4. Забезпечення якісного водопостачання та водовідведення	3.5. Впровадження сталі системи управління відходами
Стратегічна ціль «Розбудова ефективного багаторівневого врядування»																		
Оперативна ціль 1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС																		
Оперативна ціль 2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями				+		+												

*у клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Стратегічна ціль 3 «Безпека та стійкість міської інфраструктури» частково узгоджується з стратегічною ціллю ДСРР «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів», зокрема через завдання щодо відновлення мережі якісних автомобільних доріг, розвиток інфраструктури громадського транспорту, реалізації проектів із збільшення енергетичної ефективності будівель, розвиток інструментів енергосервісу у модернізації об'єктів житлово-комунального господарства, доступності якісних послуг централізованого водопостачання та водовідведення, впровадження систем енергетичного менеджменту в органах місцевого самоврядування, комунальних підприємствах та систем енергомоніторингу громадських і житлових будівель, сприяння збільшенню фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності.

Стратегічні цілі, передбачені Стратегією та Планом заходів, сформовані із урахуванням стратегічних цілей Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції (таблиця 1.4).¹

Аналіз показує, що стратегічні та оперативні цілі Стратегії та Плану заходів значною мірою узгоджуються з пріоритетами Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції. Зокрема стратегічна ціль 1. «Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток» сильно корелює із усіма оперативними цілями стратегічної цілі 1. «Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області» та оперативною ціллю 2.1. Відновлення та соціально-економічний розвиток територій (активних бойових дій, прилеглих до них територій, сільських територій, монопрофільних), а також частково корелює з іншими оперативними цілями стратегічних цілей 2, 3 і 4 регіональної стратегії.

Стратегічна ціль 2 Стратегії («Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя») частково узгоджується зі стратегічними цілями 1 і 3 регіональної стратегії та тісно корелює з оперативними цілями стратегічної цілі 2. «Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу» Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції (особливо щодо підвищення якості надання медичних послуг, створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя, забезпечення соціального захисту, підтримки та інтеграції ветеранів і представників інших вразливих груп).

Стратегічна ціль 3 «Безпека та стійкість міської інфраструктури» Стратегії частково узгоджується з оперативними цілями стратегічної цілі 2 та тісно корелює з оперативними цілями стратегічної цілі 4 Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції (особливо щодо покращення екологічної ситуації в регіоні, забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності регіону, створення безпечного середовища).

Таким чином, стратегічні та оперативні цілі Стратегії та заходи Плану заходів, які орієнтовані на досягнення стратегічних і оперативних цілей Стратегії, є логічно узгодженими з ключовими пріоритетами Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції. Це свідчить про послідовність та взаємодоповнюваність планувальних документів різного рівня та забезпечує цілісність регіональної політики розвитку.

З огляду на потребу збереження довкілля та запобігання негативному впливу на здоров'я населення, для Стратегії та Плану заходів важливим є врахування положень документів державного планування, що стосуються підвищення енергоефективності, розвитку системи управління відходами, збереження біорізноманіття, адаптації до змін клімату та поліпшення якості життя населення.

¹<https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/Pro%20oblast/Rozvytok%20rehionu/Stratehiia%20rozvytku/Stratehiia%20rozvytku%20Dnipropetrovskoi%20oblasti%20do%202027%20roku/Zminy-2025-06-13/irishennya-dodatok-n502-20250507.pdf>

Таблиця 1.4. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року)																	
	1. Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток	1.1. Модернізація промислових підприємств та стимулювання інноваційної діяльності	1.2. Підтримка креативних індустрій та промоція місцевої культурної ідентичності	1.3. Розвиток культури гостинності, туристичних продуктів і сервісів	1.4. Створення сприятливих умов для мікро-, малого та середнього підприємництва	1.5. Підвищення спроможності громади залучати інвестиції та впроваджувати проекти розвитку	2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя	2.1. Забезпечення доступу до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини	2.2. Створення умов для повернення ветеранів до цивільного життя, інтеграції ВПО та підтримки вразливих категорій населення	2.3. Розвиток сучасного освітнього, спортивного та культурного простору	2.4. Цифрова трансформація для ефективного управління розвитком громади	2.5. Зміцнення місцевої демократії та розширення інструментів громадської участі	3. Безпека та стійкість міської інфраструктури	3.1. Посилення системи цивільного захисту та розбудова мережі захисних споруд	3.2. Покращення благоустрою та розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури	3.3. Підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності	3.4. Забезпечення якісного водопостачання та водовідведення	3.5. Впровадження стапої системи управління відходами
1. Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області																		
1.1. Стимулювання розвитку обраних КВЕДів в рамках смартспеціалізації регіону						+		+		+								
1.2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіональної економіки		++			+	++				+								
1.3. Розвиток промислово-виробничого комплексу		++				+												
1.4. Розвиток агропромислового комплексу																		
1.5. Розвиток туристичної сфери			+	++														
2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу																		
2.1. Відновлення та соціально-економічний розвиток територій (активних бойових дій, прилеглих до них територій, сільських територій, монопрофільних)		+	+	+	+	+												

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року)																	
	1. Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток	1.1. Модернізація промислових підприємств та стимулювання інноваційної діяльності	1.2. Підтримка креативних індустрій та промоція місцевої культурної ідентичності	1.3. Розвиток культури гостинності, туристичних продуктів і сервісів	1.4. Створення сприятливих умов для мікро-, малого та середнього підприємництва	1.5. Підвищення спроможності громади залучати інвестиції та впроваджувати проекти розвитку	2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя	2.1. Забезпечення доступу до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини	2.2. Створення умов для повернення ветеранів до цивільного життя, інтеграції ВПО та підтримки вразливих категорій населення	2.3. Розвиток сучасного освітнього, спортивного та культурного простору	2.4. Цифрова трансформація для ефективного управління розвитком громади	2.5. Зміцнення місцевої демократії та розширення інструментів громадської участі	3. Безпека та стійкість міської інфраструктури	3.1. Посилення системи цивільного захисту та розбудова мережі захисних споруд	3.2. Покращення благоустрою та розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури	3.3. Підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності	3.4. Забезпечення якісного водопостачання та водовідведення	3.5. Впровадження сталого системи управління відходами
2.2. Підвищення якості надання освітніх послуг									+									
2.3. Підвищення якості надання медичних послуг							++	+										
2.4. Створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя									++									
2.5. Створення умов для розвитку та популяризації культури в регіоні			+						+	+			+					
2.6. Забезпечення доступу населення громад до якісних адміністративних та соціальних послуг										+	+	+		+				
2.7. Розвиток цифрової інфраструктури регіону та електронних публічних послуг										+	+							
2.8. Забезпечення соціального захисту, підтримки та інтеграції ветеранів і представників інших вразливих груп					+		+	++	+					+				
2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій				++				+						++		++		
2.10. Забезпечення згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни																		
3. Розбудова ефективного регіонального та місцевого урядування																		

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року)																	
	1. Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток	1.1. Модернізація промислових підприємств та стимулювання інноваційної діяльності	1.2. Підтримка креативних індустрій та промоція місцевої культурної ідентичності	1.3. Розвиток культури гостинності, туристичних продуктів і сервісів	1.4. Створення сприятливих умов для мікро-, малого та середнього підприємництва	1.5. Підвищення спроможності громади залучати інвестиції та впроваджувати проекти розвитку	2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя	2.1. Забезпечення доступу до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини	2.2. Створення умов для повернення ветеранів до цивільного життя, інтеграції ВПО та підтримки вразливих категорій населення	2.3. Розвиток сучасного освітнього, спортивного та культурного простору	2.4. Цифрова трансформація для ефективного управління розвитком громади	2.5. Зміцнення місцевої демократії та розширення інструментів громадської участі	3. Безпека та стійкість міської інфраструктури	3.1. Посилення системи цивільного захисту та розбудова мережі захисних споруд	3.2. Покращення благоустрою та розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури	3.3. Підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності	3.4. Забезпечення якісного водопостачання та водовідведення	3.5. Впровадження сталої системи управління відходами
3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС											+							
3.2. Розвиток співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями				+														
4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку регіону																		
4.1. Забезпечення стійкості регіону														+				
4.2. Покращення екологічної ситуації в регіоні																	++	++
4.3. Забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності регіону					+											++		
4.4. Створення безпечного середовища													++		+			

*у клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Аналіз відповідності цілей Стратегії та Плану заходів стратегічним цілям [Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року](#) (далі – стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки), представлено в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5. Аналіз відповідності Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року

Стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року	Стратегічні цілі Стратегії та Плану заходів		
	1. Конкуренентоспроможна економіка та інноваційний розвиток	2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя	3. Безпека та стійкість міської інфраструктури
1. Зменшення рівня промислового забруднення	+	0	++
2. Створення ефективної системи хімічної безпеки	0	0	0
3. Забезпечення раціонального використання природних ресурсів	+	0	++
4. Досягнення «доброго» екологічного стану вод	+	0	++
5. Забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату	+	0	0
6. Створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії управління відходами	+	0	+
7. Підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища	+	0	+
8. Збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні	+	0	++
9. Посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату	+	0	+
10. Стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після відновлення територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного державного кордону	0	0	0
11. Включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами	0	0	0
12. Підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату	0	0	0

Для оцінювання відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

- ++ цілі Стратегії та Плану заходів узгоджені зі стратегічними цілями Стратегії екологічної безпеки;
- + цілі Стратегії та Плану заходів та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та завдань;
- 0 цілі Стратегії та Плану заходів та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки нейтральні одні до одних;

- цілі Стратегії та Плану заходів та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та Плану заходів та стратегічних цілей Стратегії екологічної безпеки;
- цілі Стратегії та Плану заходів та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Стратегії та Плану заходів.

Проведений вище аналіз засвідчує узгодженість Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) із великою кількістю стратегічних цілей Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року.

Також окремі оперативні цілі Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та проекти місцевого розвитку Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) узгоджуються з окремими цілями, завданнями та напрямками низки галузевих документів державного планування (таблиця 1.6).

Таблиця 1.6. Відповідність цілей і завдань Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та проєктів і заходів Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) стратегічним цілям (завданням, напрямками) документів державного планування

ДДП	Цілі та завдання Стратегії, проєкти та заходи Плану заходів, які найбільше узгоджуються з стратегічними цілями / завданнями /напрямами інших ДДП
Водна стратегія України на період до 2050 року	3.4.1. Забезпечити розвиток та модернізацію систем водопостачання та водовідведення
Енергетична стратегія України до 2050 року	1.4.1. Забезпечити енергетичну стійкість малого та середнього бізнесу 3.3.1. Забезпечити наявність резервних джерел електроживлення на ключових об'єктах 3.3.2. Забезпечити оптимізацію енергоспоживання у громаді
Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року та Операційний план заходів з реалізації у 2024-2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року	1.4.1. Забезпечити енергетичну стійкість малого та середнього бізнесу 2.1.1. Модернізувати медичну інфраструктуру та обладнання 2.3.2. Покращити матеріальну базу закладів культури та освіти 3.1.2. Підготувати населення та організації громади до дій у надзвичайних ситуаціях 3.1.3. Зміцнити матеріально-технічну базу рятувальних служб 3.2.3. Покращити дорожню інфраструктуру та безпеку руху 3.2.5. Модернізувати зовнішнє освітлення та мережі безпеки у комунальних зонах 3.3.1. Забезпечити наявність резервних джерел електроживлення на ключових об'єктах 3.3.2. Забезпечити оптимізацію енергоспоживання у громаді 3.4.1. Забезпечити розвиток та модернізацію систем водопостачання та водовідведення
Національна економічна стратегія на період до 2030 року	1.1.1. Забезпечити підтримку та розвиток місцевої бізнес-спільноти 1.1.2. Створити індустріальний хаб 1.3.1. Сприяти розвитку туристичної галузі 1.3.2. Розвинути рекреаційну інфраструктуру 1.4.1. Забезпечити енергетичну стійкість малого та середнього бізнесу 1.4.2. Забезпечити фінансову та освітню підтримку підприємців 1.5.1. Підвищити інвестиційну привабливість громади 1.5.3. Сприяти просуванню підприємницької культури серед молоді
Стратегія розвитку сфери інноваційної	1.2. Створити індустріальний хаб 1.2.2. Забезпечити підтримку майстрів зі сфери креативних індустрій 1.4.2. Забезпечити фінансову та освітню підтримку підприємців

ДДП	Цілі та завдання Стратегії, проєкти та заходи Плану заходів, які найбільше узгоджуються з стратегічними цілями / завданнями /напрямами інших ДДП
діяльності на період до 2030 року	1.5.3. Сприяти просуванню підприємницької культури серед молоді
Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року	3.2.3. Покращити дорожню інфраструктуру та безпеку руху
Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року	3.4.1. Забезпечити розвиток та модернізацію систем водопостачання та водовідведення
План заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року	3.4.1. Забезпечити розвиток та модернізацію систем водопостачання та водовідведення
Національний план управління відходами до 2033 року	3.5.1. Розвинути інфраструктуру управління відходами 3.5.2. Сформувати екологічну культуру управління відходами
Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року та операційний план заходів з реалізації у 2024-2027 роках Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року	1.4.2. Забезпечити фінансову та освітню підтримку підприємців 1.5.2. Посилити організаційну спроможність громади 1.5.3. Сприяти просуванню підприємницької культури серед молоді 2.1.1. Модернізувати медичну інфраструктуру та обладнання 2.1.2. Забезпечити доступність та інклюзивність медичних послуг 2.1.3: Забезпечити медичну підтримку сімей Захисників України 2.2.1. Забезпечити реабілітацію та психосоціальну підтримку ветеранів та їх сімей 2.2.2. Створити умови для соціально-економічної інтеграції ветеранів та ВПО 2.2.3. Забезпечити кризове (тимчасове) розміщення ВПО та дітей у складних обставинах 2.3.1. Розвинути спортивну інфраструктуру та клубний спорт 2.3.2. Покращити матеріальну базу закладів культури та освіти 2.3.3. Забезпечити розвиток інклюзивного середовища для дітей та молоді 2.4.2. Підвищити якість цифрової освіти та рівень цифрових компетентностей у громаді 2.5.1. Розвинути інструменти електронної демократії та бюджету участі 2.5.2. Сприяти громадській активності та розвитку громадянського суспільства 3.1.1. Здійснити аудит, облаштування та підвищення доступності мережі укриттів 3.1.2. Підготувати населення та організації громади до дій у надзвичайних ситуаціях 3.1.3. Зміцнити матеріально-технічну базу рятувальних служб 3.2.1. Розвинути безбар'єрні пішохідні маршрути 3.2.2. Забезпечити розвиток доступного та соціального транспорту 3.2.3. Покращити дорожню інфраструктуру та безпеку руху 3.2.5. Модернізувати зовнішнє освітлення та мережі безпеки у комунальних зонах

Відтак проєкт Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) узгоджується з основними засадами збереження довкілля та адаптації до змін клімату, визначеними в документах державного планування, які охоплюють різні складові довкілля, в тому числі здоров'я населення.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

Новомосковська міська територіальна громада була утворена у 2020 році в рамках адміністративно-територіальної реформи. Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Дніпропетровської області»² до Новомосковської міської ради увійшов один населений пункт – м. Новомосковськ. У вересні 2024 року місто Новомосковськ було перейменовано у Самар, а у листопаді 2025 року Новомосковська міська територіальна громада була перейменована на Самарівську міську територіальну громаду.

Самарівська міська територіальна громада розташована в південно-східній частині України, на території Дніпропетровської області, є адміністративним центром Самарівського району. Загальна кількість населення громади станом на початок 2025 року з урахуванням зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб становила 68783 осіб. Загальна площа Самарівської МТГ становить 36 км², щільність зареєстрованого населення на 1 км² – 1692,61 (табл. 2.1). До складу Самарівської міської територіальної громади загалом входить 1 міський населений пункт.

Територія громади є густо заселена, порівняно з показниками густоти населення району та області. Специфікою є моноцентричний характер – вся територія представлена єдиним міським поселенням на площі 36 км², що обумовлює найвищу густоту населення. Самарівська МТГ є унікальною в контексті Самарівського району: вона займає лише 1,04% території району (36 км²), але концентрує близько третини його населення. Щільність населення 1692,61 особи/км² у 34 рази перевищує середню по району (49 осіб/км²) і в 17 разів – по області (99,5 осіб/км²). Це робить громаду найбільшим урбанізованим центром району та однією з найщільніших в області.

Таблиця 2.1. Характеристика Самарівської міської територіальної громади у складі Самарівського району і Дніпропетровської області

Регіон	Площа, км ²	Площа громади у % до загальної площі району/області	Населення, тис. осіб	Населення громади у % до населення району/області	Густота населення (осіб/км ²)
Самарівська МТГ	36	-	60,934	-	1692,61
Самарівський район ³	3478	1,04%	170,496	35,74%	49,02
Дніпропетровська область ⁴	31923	0,11%	3176,978	1,92%	99,52

Географічне положення громади є стратегічно вигідним як з точки зору транспортної логістики, так і соціально-економічного розвитку (рис. 2.1.).

Місто Самар розташоване в безпосередній близькості до обласного центру – міста Дніпро (відстань близько 25 км). Вигідне розташування на перехресті транспортних маршрутів робить громаду важливим вузлом для пасажирських і вантажних перевезень. Це нетипово для більшості громад району та області, які часто є периферійними. Таке розташування робить Самар важливим транспортно-логістичним вузлом і сприяє економічній інтеграції з обласним центром. Самарівська МТГ, попри свою компактність, відіграє роль регіонального центру та має значний потенціал для подальшого розвитку завдяки унікальному поєднанню урбанізованості, транспортної доступності та адміністративного статусу.

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/709-2020-%D1%80#Text>

³ <https://decentralization.ua/areas/0562>

⁴ <https://surl.li/nypjld>

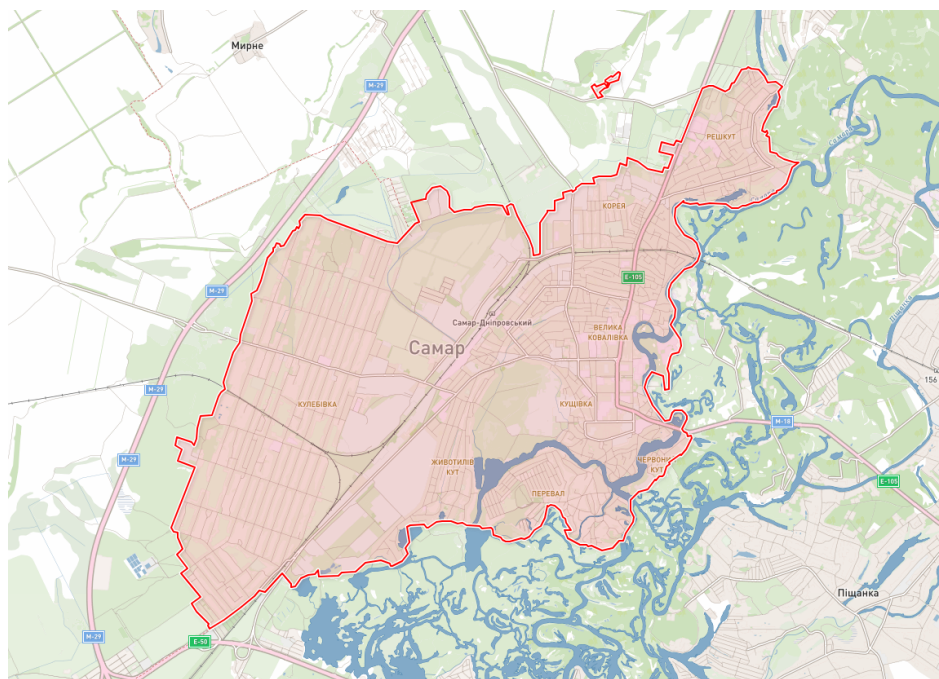

Рисунок 2.1. Географічне розташування Самарівської міської територіальної громади

Ландшафт. Самарівська громада розташована в центральній-східній частині України, на північному сході Дніпропетровської області, в межах Нижньо-Самарського долинно-терасового фізико-географічного району степової області Придніпровської лівобережної низовини. Громада лежить у долині річки Самара (права притока Дніпра), що надає території сприятливих умов для розвитку сільського господарства та рекреації.

Відповідно до карти фізико-географічного районування України⁵ територія Самарівської МТГ належить до Орільсько-Самарської низовинної області Лівобережнодніпровсько-Приазовського краю степової зони. Понад половину території Орільсько-Самарської низовинної області займають ландшафтні місцевості слабохвилястих лесових міждолинних рівнин зі звичайними середньо- і малогумусними чорноземами, які майже повністю розорано. На схилах височинних ділянок та долин розвинені яружно-балкові ландшафтні місцевості з еродованими чорноземними ґрунтами, подекуди збереглися байрачні ліси.

За геоморфологічним районуванням України територія громади розміщена в районі Придніпровської області пластово-аккумулятивних рівнин, зокрема, Придніпровській лівобережній низовині. У геоморфологічному відношенні територія міста Самар представлена аккумулятивною терасовою рівниною, яка розділена р. Самарою – правою притокою р. Дніпро. Основні форми рельєфу – платоподібні місцевості, заболочені пониження та річкова долина річки Самари (табл. 2.2).

Ландшафти громади за здатністю до міграції і накопичення забруднюючих речовин належить до геохімічних ландшафтів з переважаючою здатністю до аккумуляції.

Таблиця 2.2 – Характеристики рельєфу громади

Показник	Значення
Мінімальна висота	45 м над рівнем моря
Максимальна висота	78 м над рівнем моря
Середня висота	62 м над рівнем моря
Переважаючі форми рельєфу	Річкові тераси, балки
Ухил поверхні	1-3°

Клімат Самарівської МТГ помірно-континентальний, характеризується м'якою малосніжною зимою та спекотним, посушливим літом, а однією з його особливостей є значні коливання

⁵ Фізико-географічне районування України. URL: <https://geomap.land.kiev.ua/zoning-1.html>.

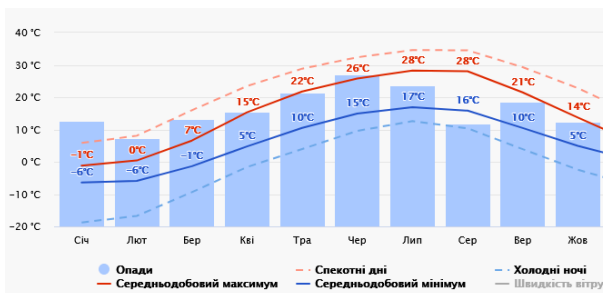
погодних умов з року в рік. Помірно вологі роки змінюються різко посушливими, які нерідко посилюються дією суховіїв.

Істотний вплив на клімат міста має антропогенний чинник. Це річка Самара, та її гирла, які омивають частину міста з північного-сходу на південний-захід. Вся ця сторона міста має заболочені території. Річка створює термічний вплив на прилеглу територію, сприяючи розвитку додаткових висхідних потоків повітря і має ефект утеплення.

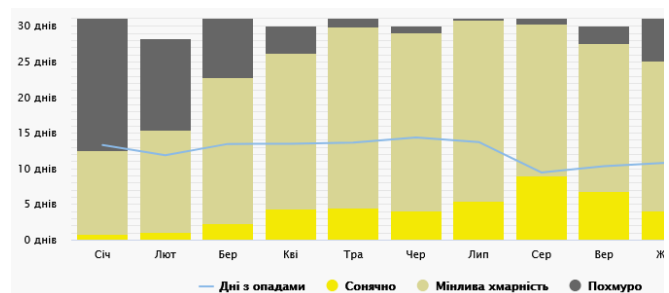
Середньорічна температура: +8,7°C; середньомісячна: січень –2...–6°C, липень +21...+23°C. Абсолютний мінімум: –32...–42°C, максимум: +39...+41°C. Середньорічна кількість опадів – 400–500 мм (норма 449 мм). Безморозний період – 190 днів. Глибина промерзання ґрунту: середня – 63 см, максимальна – 115 см.

У теплий період року (квітень – жовтень) опадів випадає 294 – 357 мм або 60 – 68 % від річної кількості. У найбільш посушливі роки їх випадає в півтора – два рази менше. Недобір опадів порівняно з нормою, особливо в сукупності з високими температурами, обумовлює засуху.⁶

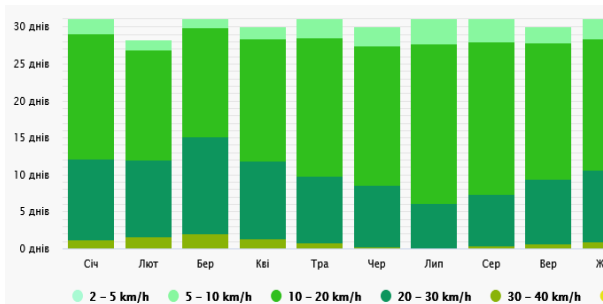
В силу свого географічного положення Самар знаходиться під впливом повітряних мас, що приходять з Атлантики, Арктичного басейну або сформувалися над великими континентальними територіями Євразії. Переважають східні і північно-східні вітри. У квітні-травні бувають суховії (рис. 2.2).

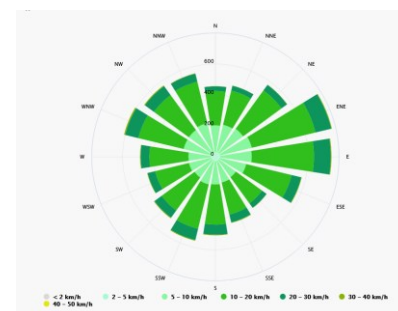
(а) – середня температура повітря та опадів

(б) – хмарність та частота опадів

(в) – швидкість вітру

(г) – роза вітрів

Рисунок 2.2. Кліматичний паспорт Самарівської міської територіальної громади (середнє значення за 30 років спостережень)⁷

Характерними особливостями клімату є: значні коливання температур протягом року, місяця, сезону; зливовий характер літніх дощів; часті відлиги взимку, і в зв'язку з цим, нестійкий сніговий покрив (спостерігається менш ніж в 50% зим); інтенсивне весняне сніготанення.

За метеорологічними умовами місто відноситься до територій з помірним потенціалом забруднення атмосферного повітря та менш сприятливими умовами розсіювання промислових викидів.

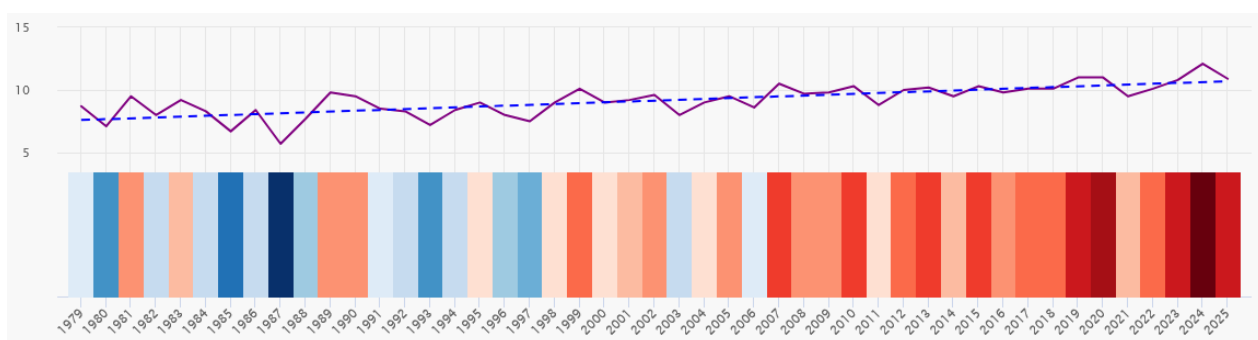
⁶ Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

⁷ Змодельовані історичні дані клімату і погоди для міста Самар. https://www.meteoblue.com/uk/weather/historyclimate/climatemodelled/lytovezh_ukraine_702923

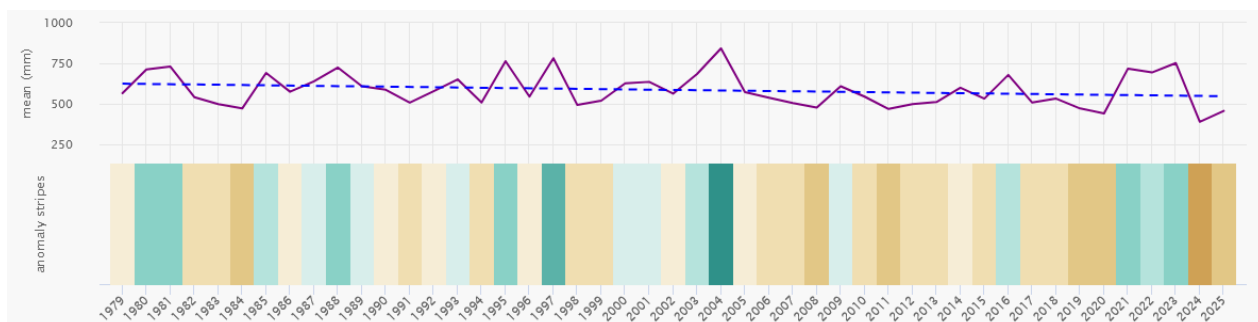
Режим зволоження території створює в цілому позитивний баланс вологи в ґрунті. Але, значну повторюваність мають ґрунтові засухи, які негативно впливають на розвиток сільськогосподарських культур. Тривале бездощів'я, що нерідко спостерігається у період активної вегетації рослин, посилює сухість повітря.

Серед несприятливих для основних галузей економіки, сільськогосподарського комплексу явищ погоди на території громади відмічаються град, сильний вітер, дуже сильний дощ та зливи, гроза, град, ожеледь, ожеледиця, заморозки та інші.⁸

Аналіз кліматичних даних для громади за останніх 45 років свідчить про чітко виражену тенденцію до потепління. Зокрема, середньорічна температура поступово підвищується, що наочно відображено у так званих «смугах потепління» (рис. 2.3), де помітний перехід від прохолодніших (синіх) до тепліших (червоних) кольорів. Водночас, річна кількість опадів за цей же період демонструє тенденцію до зменшення.

(а) – річна зміна температури повітря

(б) – річна зміна кількості опадів

Рисунок 2.3. Динаміка зміни температури повітря та кількості опадів на території Самарівської міської територіальної громади (середнє значення за 1979-2024 рр.)⁹

Загалом кліматичні умови на території Самарівської МТГ можна оцінити як такі, що дозволяють вести інтенсивне сільське господарство, сприяють вирощуванню усіх зернових культур та дозволяють отримувати високоякісне продовольче зерно.¹⁰

Стан атмосферного повітря. Атмосферне повітря впливає на всі компоненти довкілля та є основою людського існування.

Систематичний нагляд за рівнем забруднення атмосферного повітря проводиться на стаціонарних постах Дніпропетровським регіональним центром з гідрометеорології у таких містах, як: Дніпро, Кривий Ріг та Кам'янське. Найближчим до громади є міста Дніпро та Кам'янське. Протягом 2024 року концентрації забруднюючих речовин у них становили:

⁸ Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

⁹ Зміни клімату. Місто Самар. https://www.meteoblue.com/uk/climate-change/samar_ukraine_699445

¹⁰ Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

- м. Кам'янське: пилу – від 0,6 до 2,7 ГДК, діоксиду азоту – від 2,0 до 3,5 ГДК, фенолу – від 1,3 до 2,0 ГДК, формальдегіду – від 2,7 до 5,3 ГДК, аміаку – від 1,0 до 1,3 ГДК; оксиду азоту – від 0,7 до 1,5 ГДК, діоксиду сірки – від 0,1 до 0,2 ГДК, оксид вуглецю – від 1,0 до 1,3 ГДК;
- м. Дніпро: пилу – від 1,3 до 2,0 ГДК, аміаку – від 0,8 до 1,3 ГДК, діоксиду азоту – від 1,5 до 2,0 ГДК, формальдегіду – від 3,0 до 7,0 ГДК, оксиду азоту – від 0,5 до 0,7 ГДК, фенолу – від 0,7 до 1,0 ГДК, оксиду вуглецю – 0,7 ГДК.¹¹

У 2024 р. у Дніпропетровській області викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення порівняно з 2023 р. збільшилися на 1,8 % та становили 392,1 тис. т, що складає 39,2 % від загального обсягу викидів по Україні. Основними забруднюючими речовинами, що потрапляли в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення, були метан (35,7 % або 140 тис. т), оксид вуглецю (30,2 % або 118,4 тис. т), діоксид та інші сполуки сірки (19,5 % або 76,6 тис. т). Крім того, у 2024 р. в атмосферне повітря надійшло 16,7 млн т діоксиду вуглецю (на 2,1 % більше, ніж у попередньому році) – основного парникового газу, який впливає на зміну клімату.¹²

На території Самарівської міської територіальної громади були встановлені 3 станції моніторингу повітря (встановлено мешканцями, незалежними проектами, організаціями або органами місцевого самоврядування, такими як: SaveDnipro, luftdaten.info, Eco City), проте, на жаль, жодна з них зараз не працює, а отже, розрахувати індекс якості атмосферного повітря – неможливо. Це могло статися через несправність станцій моніторингу, закриття доступу до даних або припинення їх передачі до системи.¹³ Дані щодо якості повітря застарілі, останній розрахунок на станціях проводився 15:00, 6 лютого 2025 року, індекс якості повітря був оцінений як добрий. Найближчими діючими станціями моніторингу повітря є станції, розташовані у місті Підгородному Дніпропетровської області. Станом на 11 березня 2026 року рівень концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі в пункті моніторингу у місті Підгородному на вулиці вул. Донська (що має вищі виміряні значення) відповідав показникам, безпечним для довкілля та здоров'я населення і оцінювався як добрий (пил 10 мкм – 21.2 мкг/м³, пил 2.5 мкм – 7 мкг/м³ (небезпечні для здоров'я концентрації – понад 100 мкг/м³).¹⁴

За даними інформаційно-аналітичного огляду Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації, який спрямований на відображення поточної ситуації із рівнем забруднення атмосферного повітря у житлових зонах міст Дніпропетровської області, на період воєнного стану обладнання, що знаходиться на балансі КП “Центр екологічного моніторингу” Дніпропетровської обласної ради” демонтовано з метою його збереження.

Аналіз стану забруднення атмосферного повітря у містах Дніпропетровської області проведено за даними Дніпропетровського обласного центру з гідрометеорології.

Найближчі до м. Самар неавтоматизовані стаціонарні пости спостережень за станом атмосферного повітря розташовані у м. Дніпро. Впродовж 01.03. – 10.03.2026 р. у м. Дніпро перевищення середніх концентрацій по відношенню до ГДК спостерігалось по наступних домішках: пил, двооксид азоту та формальдегід.

Так, концентрації пилу в атмосферному повітрі коливались в межах 1,3 – 2,7 ГДК та було зафіксовано на 4-х з 6-ти постах спостереження. Середній вміст двооксиду азоту в повітрі з перевищеннями ГДК спостерігався на всіх постах спостереження, а його рівень коливався у межах від 1,3 до 2,5 ГДК. Рівні формальдегіду в атмосферному повітрі коливались в межах 2,0 – 3,3 ГДК та були зафіксовані на 3-х з 6-ти постах спостереження. За рештою показників

¹¹ Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

¹² Екологічний паспорт Дніпропетровської області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

¹³ Якість повітря у місті Новомосковськ <https://www.saveecobot.com/maps/novomoskovsk>

¹⁴ Рівень забруднення атмосферного повітря за адресою: вул. Донська у місті Підгородне Дніпропетровська область <https://www.saveecobot.com/station/24310>

перевищень ГДК за звітний період не виявлено. Суттєвих змін у стані атмосферного повітря не відбулось, за винятком показників по пилу та двооксид азоту, рівні яких дещо збільшились.¹⁵

В м. Самар є три промислових зони. На території міста розташовані 49 основних підприємств, які є потенційними забруднювачами навколишнього природного середовища. У промисловий комплекс міста входить чотири великих бюджетоутворюючих підприємства: Новомосковський трубний завод, шпалопросочувальний завод, завод залізобетонних та електротехнічних виробів, меблева фабрика. Забруднення повітря від них оцінюється на рівні близько 45-50 % загальної кількості викидів забруднюючих речовин і має чітку тенденцію до постійного зростання.

Поблизу території громади, у містах Дніпрі та Кам'янському розташовані підприємства - одні з основних забруднювачів атмосферного повітря Дніпропетровської області (наприклад, ДТЕК «Придніпровська ТЕС», ПрАТ «Дніпровський металургійний завод», КП «ДНІПРОВИДОКАНАЛ» ДМР, ПрАТ «КАМЕТ-СТАЛЬ», ТОВ «МЗ «ДНІПРОСТАЛЬ»», ПрАТ «Кривий Ріг Цемент» Кам'янський завод), які можуть становити загрозу для території Самарівської міської територіальної громади. Обсяг їх викидів наведено в таблиці 2.3.

Забруднення атмосферного повітря в м. Самар здійснюється стаціонарними та пересувними (в основному автотранспорт) джерелами викидів забруднюючих речовин. Пересувні засоби є важливим забруднювачем атмосфери в громаді. Останніми роками дана проблема є дуже актуальною, що визначається, перш за все, збільшенням автотранспорту, погіршенням технічного стану автомобільного парку, незадовільною якістю палива, труднощами щодо контролю великої кількості автотранспорту як джерела забруднення атмосфери (приватний транспорт, транзит). Найвищі концентрації забруднюючих речовин фіксуються вздовж транспортних магістралей з інтенсивним рухом, а також у районах із щільною забудовою, де спостерігається обмежена циркуляція повітря. Найбільша інтенсивність руху відмічається по вулицях вул. Гетьманська, 238, м. Самар, автомагістраль М-18; вул. Гідності, 30, м. Самар, автомагістраль Харків-Сімферополь (М-18).

Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря. За інформацією ДРЦГМ щодо радіоактивного забруднення атмосферного повітря Дніпропетровської області, радіаційна обстановка на території області в цілому (та в Самарівській міській територіальній громаді зокрема) була стабільною і знаходилася у межах природного радіаційного фону. Екстремально-високі рівні радіоактивного забруднення не спостерігалися. Рівень експозиційної дози гамма-випромінювання у 2024 році становив в середньому 13 мікрорентгенів на годину, перевищення контрольного рівня – 25 мкР/год – у 2024 році не було.

Характеристика та стан земельних ресурсів та ґрунтів. Загальна площа земельних ресурсів громади складає 3622,38 га, з якої найбільшу частку займають забудовані землі – 2272,65 га (62,76%), що свідчить про високий рівень урбанізації території. Землі сільськогосподарського призначення становлять 1264,86 га (34,91%), що є другою за величиною категорією земель у структурі земельного фонду. Водночас відповідний середній показник по Україні становить близько 70%¹⁶. На території громади 1260,55 га сільськогосподарських угідь (земельних часток-паїв). Решта території розподіляється між відкритими заболоченими землями та землями без рослинного покриву – 39,07 га (1,08%), землями під водою – 26,4 га (0,72%) та лісами та лісовкритими площами – 19,4 га (0,53%).

Структура забудованих земель демонструє диверсифікований характер використання території: під житловою забудовою розміщено 479,66 га (13,24% від загальної площі), землі промисловості займають 450,64 га (12,45%), землі громадського призначення – 134,34 га (3,70%), а землі для відпочинку та інші відкриті землі становлять 1039,64 га (28,74%). Значну частку також займають землі транспорту та зв'язку – 139,34 га (3,84%) та землі комерційного використання – 23,71 га (0,65%) (рис.2.4, табл. 2.4).

¹⁵ Інформаційно-аналітичний огляд Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації «Стан атмосферного повітря. Березень 2026 (за період 01.03. – 10.03.)». <https://adm.dp.gov.ua/storage/app/uploads/public/69c/26b/b55/69c26bb550023312494650.pdf>

¹⁶ Особливості ринку землі після ухвалення Закону № 2178-10. https://sale.uub.com.ua/news/majbutnij-rynok-zemli-ta-jogo-osoblyvosti?utm_source=chatgpt.com (Дані довоєнного періоду)

Таблиця 2.3. Викиди в атмосферне повітря від основних забруднювачів атмосферного повітря Дніпропетровської області у 2024 році¹⁷

Назва об'єкта*	Частка викидів забруднюючої речовини			Частка оснащення джерел викидів газоочисними установками (ГОУ), %	Ефективність роботи ГОУ, %	Зменшення обсягів викидів за рахунок впровадження природоохоронних заходів, т/рік*	
	усього викидів, т/рік*	до загального обсягу викидів об'єкта, %	до загального обсягу викидів населеного пункту, %			очікуване	фактичне
ДТЕК «Придніпровська ТЕС»							
Загальний обсяг викидів, у тому числі:	20509,5	100	-	100	99,8	-	-
- оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	2349,48	11,5					
- сірки діоксид	16191,6	78,9					
- оксид вуглецю	178,25	0,87					
- речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	1508,25	7,4					
ПрАТ «Дніпровський металургійний завод»							
Загальний обсяг викидів, у тому числі:	898,808	100	-	17,7	90,9	-	-
- оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	339,882	37,8					
- сірки діоксид	141,264	15,7					
- оксид вуглецю	308,147	34,3					
- речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	77,816	8,7					
КП «ДНІПРОВИДОКАНАЛ» ДМР							
Загальний обсяг викидів, у тому числі:	722,611	100	-	2,2	80-90	-	-
ПрАТ «КАМЕТ-СТАЛЬ»							
Загальний обсяг викидів, у тому числі:	78836,8	100	-	18,4	91	-	-
ТОВ «МЗ «ДНІПРОСТАЛЬ»»							
Загальний обсяг викидів, у тому числі:	2453,87	100	-	-	98,2	-	-
ПрАТ «Кривий Ріг Цемент» Кам'янський завод							
Загальний обсяг викидів, у тому числі:	79,192	100	-	24,5	99,32	-	-
- оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	1,778	2,25					
- сірки діоксид	1,023	1,29					
- оксид вуглецю	2,325	2,9					
- речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	79,836	93,2					

¹⁷ Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

Землі лісгосподарського призначення становлять 0,53% усієї площі громади (19,4 га), що є суттєво нижчим за відповідний середній показник по Україні (14-15%)¹⁸.

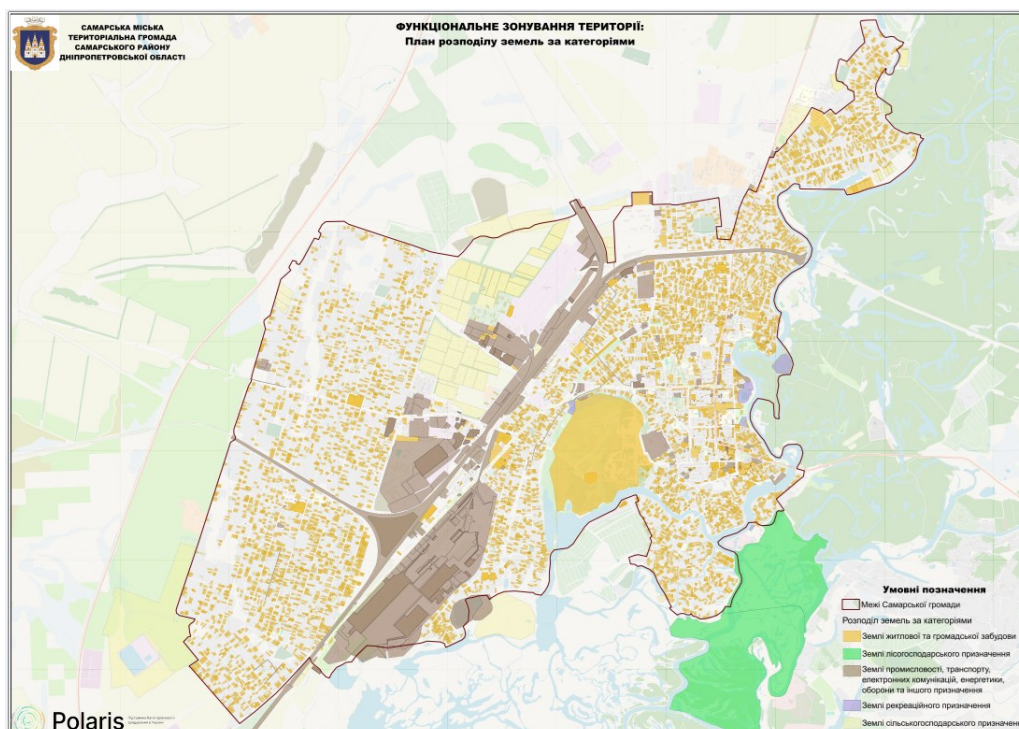

Рисунок 2.4. Детальна карта розподілу земель Самарівської міської територіальної громади за категоріями

Таблиця 2.4 – Структура земельного фонду Самарівської МТГ в розрізі категорій земель

Категорія земель	Площа, га	Відсоток до загальної площі
Сільськогосподарські землі	1264,86	34,91
Ліси та лісовкриті площі	19,40	0,53
Забудовані землі, в т.ч.:	2272,65	62,76
під житловою забудовою	479,66	13,24
землі промисловості	450,64	12,45
землі громадського призначення	134,34	3,70
землі, які використовуються для транспорту та зв'язку	139,34	3,84
землі, які використовуються для відпочинку та інші відкриті землі	1039,64	28,74
Відкриті заболочені землі	39,07	1,08
Землі під водою	26,40	0,72
Всього	3622,38	100

Водночас загальна площа земель для відпочинку та рекреації становить 29,27% (1039,64 га).

Вказана структура земельного фонду характерна для урбанізованих територій з обмеженими можливостями для розширення сільськогосподарського виробництва, але з достатнім рівнем забезпеченості інфраструктурою та житловим фондом. Проте, для Самарівської МТГ констатується критична урбанізація та обмеженість природних ресурсів – забудовані землі займають 62,76% території (2272,65 га), що є надзвичайно високим показником урбанізації, тоді як ліси становлять лише 0,53% (19,4 га).

¹⁸ Публічний звіт голови Державного агентства лісових ресурсів України за 2024 рік. <https://www.openforest.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/zvit-holovy-derzhavnoho-ahentstva-lisovykh-resursiv-ukrainy-za-2024-rik.pdf>

Ґрунти є важливою складовою природних комплексів, оскільки вони утворилися внаслідок взаємодії компонентів ландшафту.

Основними типами ґрунтів в громаді є (рис. 2.5):

- лучно-чорноземні ґрунти та їх слабосолонцюваті і слабоосолоділі відміни середньосуглинкові (шифр агровиробничої групи 121Д);
- лучні, чорноземно-лучні і каштаново-лучні несолонцюваті і слабосолонцюваті засолені середньосуглинкові ґрунти (134Д).

Також помітну частину території громади займають сучасні руслові відклади (219) та лучні ґрунти та їх слабосолонцюваті і слабоосолоділі відміни середньосуглинкові (133Д).

Лучні (гідроморфні) ґрунти формуються на низинах або заплавах річок, часто мають глибокий гумусовий горизонт (до ~70 см), але страждають на надмірне зволоження та оглеєння (дефіцит повітря). Лучно-чорноземні ґрунти – перехідна група між чорноземами й лучними. Родючі, з добрим гумусовим складом, але можуть бути оглеєними чи солонцюватими.

Загалом, за даними порталу [SuperAgronom.com](https://superagronom.com), ґрунти Самарівської МТГ належать до групи найродючіших. За 100-бальною шкалою вони перебувають в діапазоні 87-100 балів. Вони характеризуються високими фізико-хімічними властивостями для землеробства: здатність затримувати вологу, висока родючість та зерниста структура.

Одним із чинників забруднення ґрунтів на території громади є використання пестицидів. Пестицидне навантаження на ґрунти у громаді, [за антропоєкологічною оцінкою](#) сумарного пестицидного навантаження на ґрунти (в умовних одиницях Кс), оцінюється як несприятливе (перебуває в діапазоні від 2,3 до 3,6 при загальному діапазоні – від менше 1,0 до більше 4,9)¹⁹.

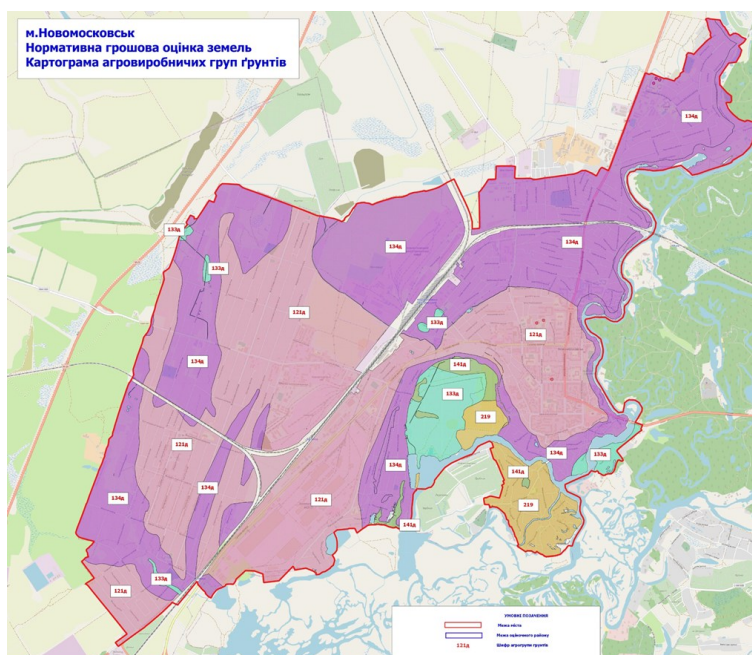

Рисунок 2.5 – Карта ґрунтів Самарівської міської територіальної громади

Важливим джерелом забруднення ґрунтів у громаді є автотранспорт. Варто зауважити, що забруднені ґрунти є вторинним джерелом забруднення підземних та поверхневих вод, а також атмосферного повітря через незадовільний стан покриття вулиць, недостатню кількість зелених насаджень.

Надра. На території Самарівської МТГ відсутні поклади корисних копалин.

¹⁹ Карти України. Пестицидна навантаженість ґрунтів. <https://geomap.land.kiev.ua/ecology-9.html>

У межах Дніпропетровської області поширені зсуви, підтоплення, осідання земної поверхні над гірничими виробками, переробка берегів водосховищ, карст та просідання лесових ґрунтів (рис. 2.6). Дані про поширення таких процесів за 2022 – 2025 роки відсутні.

Зсувними процесами сильно порушені території великих міст, а також прибережні зони великих водосховищ і річок (на окремих ділянках). До територій найбільшого поширення зсувів належить і басейн р. Самари.

Процес підтоплення є найбільш поширеним та проявляється як у природних умовах, так і під впливом техногенних чинників. Суть даного процесу – це підйом рівня ґрунтових вод та стійке порушення природного режиму зволоження, що викликає несприятливі зміни геологічного середовища. В Дніпропетровській області підтоплюються населені пункти, що використовують значні обсяги води без належного водовідведення. Зважаючи на метеорологічні умови останніх років, а саме, збільшення середньорічних температур повітря та зменшення кількості опадів, складається тенденція до поступового зменшення природно підтоплених територій. Але на урбанізованих територіях та ділянках господарського освоєння (зрошення, сховища рідких побутових і промислових відходів, ставків та водосховищ) площі підтоплення можуть зростати.

Рис. 2.6. Поширення екзогенних геологічних процесів на території Дніпропетровської області та Самарівської МТГ

Основними чинниками, що сприяють розвитку підтоплення, є: порушення підземного і поверхневого стоку у тому числі під впливом фільтрації із відстійників, ставків-накопичувачів промислових і шахтних вод, меліорація земель, забудова територій, втрати із комунікацій та ін. Підтоплення ймовірно може зазнавати місто Самар.²⁰

Підтоплення міста може також виникати внаслідок тривалих інтенсивних дощів та понаднормового рівня опадів, внаслідок чого зливової каналізація може не встигати приймати весь обсяг води. Ситуацію може ускладнювати й опале листя, яке може забивати решітки дощоприймачів.²¹

Домінантним видом деградації ґрунтів в громаді є підтоплення в заплаві річки Самара. Техногенне підтоплення суттєво відрізняється від природного. Воно не має циклічності, має постійний характер, але при цьому різну інтенсивність, що залежить від кількості та

²⁰ Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

²¹ У Самарі ліквідували наслідки злив: ливнева система працює стабільно. <https://samar-rada.dp.gov.ua/novini-ta-podiyi/novini/u-samari-likviduvay-naslidky-zlyv-lyvneva-systema-pratsiue-stabilno>.

масштабності аварій, вводу в дію нових промислово - житлових об'єктів, і тому не завжди може бути виконано короткострокове і оперативне прогнозування. У межах населених пунктів підтоплення обумовлене підпором ґрунтових вод Кам'янського водосховища, замуленням і зарегулюванням стоку р. Самара, забудовою заплави і відсутністю належного поверхневого стоку. Дренажні канали замулені, засипані і не виконують своїх функцій, що потребує значних капіталовкладень на спорудження нових інженерних систем з урахуванням існуючої містобудівної документації.²²

Лісові масиви. Ліси займають лише 0,5% території громади та відіграють виключно рекреаційну роль. Зелені насадження Самарівської МТГ складаються з мережі парків та скверів, територій площ захисних смуг від очисних споруд, кладовищ, виробничих та складських територій, зелених смуг насадження вздовж заліснених об'єктів, рекреаційних зон озеленених територій загального користування вздовж річки.

Відповідно до лісотипологічного районування України територія Самарівської МТГ належить до зони сухих та свіжих борів та дубово-соснових суборів, а в заплаві - свіжих та вологих бересто-пакленових дібров.²³

Водні ресурси та їх стан. Водні ресурси Самарівської МТГ представлені річкою Самара, яка є лівою притокою Дніпра (рис. 2.7). Самара – середня річка загальною довжиною 311 км, площею водозабору 22,7 км², і похилом 0,33 м/км. Має переважно снігове та дощове живлення.

Рисунок 2.7. Схематична карта частини річки Самара на території Самарівської МТГ²⁴

Скид зворотних (стічних) вод в Самарівській МТГ у поверхневі водні об'єкти у 2024 році становив 1,6 млн м³/рік, в розрахунку на 1 жителя – 26,3 м³/рік. У таблиці 2.5 наведено показники використання води суб'єктами господарювання Самарівської МТГ, які відповідно до [Порядку ведення державного обліку водокористування](#) зобов'язані звітувати про використання води (за даними Державного водного кадастру за розділом: «[Водокористування](#)»).

Наведені дані засвідчують, що у Самарівській МТГ суб'єкти господарювання здійснюють скид в основному забруднених зворотних (стічних) вод в поверхневі водні об'єкти, а частка зворотних (стічних) вод, нормативно-очищених на спорудах незначна та становить 41000 м³/рік.

²² Екологічний паспорт Дніпропетровської області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

²³ Лісотипологічне районування України. Східно-Європейська рівнина. <https://geomap.land.kiev.ua/zoning-14.html>

²⁴ Відкриті дані земельного кадастру України. Річкова мережа.

https://kadastr.live/?nsdi_sm_merega=false&dzk__pzf=false&land_polygons=false&dzk__index_map_lines=false&openstreetmap=true&water_poly_ramsar=false&water_lines_other=true&dzk__atu_terhromad_line=false&orto-tiles=false&river_basin=false&river_subbasin=false&manage_parcel=false#10.46/48.6331/35.1878

Річка Самара зазнає значного антропогенного навантаження через промислові підприємства регіону. Найхарактернішим забрудненням Самари є висока мінералізація її води, яка зумовлена скидом високомінералізованих шахтних вод ДКХ «Павлоградвугілля» з Донецької області. Високі значення сухого залишку (1790-3936 мг/дм³), вмісту хлоридів (240-783 мг/дм³) та сульфатів (652-1590 мг/дм³) спостерігається по всій течії річки від створу на кордоні області до гирла, незначні коливання якого залежать від періодичних скидів шахтних вод ДКХ «Павлоградвугілля» по балках Косьмінна та Свідовок.

Для всіх створів річки Самара характерні високі значення хімічного споживання кисню, забруднення води залізом, марганцем, нікелем, кобальтом, кадмієм.

Таблиця 2.5. Використання води в Самарівській МТГ у 2024 році, млн м³

Показник	Дніпропетровська область	Самарівський район	Самарівська МТГ
Кількість водокористувачів, які звітують (<i>одиноць</i>)	772	74	11
Забрано із природних водних об'єктів, всього у т. ч.	723,795	4,439	1,543
<i>із підземних водних об'єктів</i>	79,042	2,753	0,1
Використано свіжої води, всього у т. ч.	643,824	7,485	2,008
<i>на питні і санітарно-гігієнічні потреби</i>	113,881	2,457	1,567
<i>на виробничі потреби</i>	498,196	1,709	0,441
<i>на потреби зрошення</i>	20,588	3,196	0
<i>на інші потреби</i>	11,159	0,123	0
Загальне водовідведення	510,916	2,655	2,299
Скинуто в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод, всього у т. ч.	490,573	1,6	1,6
<i>Забруднених</i>	106,493	1,559	1,559
<i>нормативно чистих без очистки</i>	222,416	-	-
<i>нормативно-очищених на спорудах</i>	161,664	0,041	0,041
Скинуто транзитної води	0,076	-	-

Посилення антропогенного впливу на навколишнє природне середовище призвело до виникнення несприятливої ситуації у гідрологічному режимі, санітарному стані та ландшафтній структурі басейна річки Самара.

Незадовільний санітарний стан водоохоронних зон, особливо прибережних захисних смуг, обумовлює забруднення поверхневого стоку, що надходить до водотоку, що зумовлює погіршення якості річкових вод, замулення та захаращення русла, виникнення проблем у період повеней.

В місті є 16 км каналів меліоративної мережі, яка створена для підтримання в належному стані протиपाдовкових споруд, регулюючі гідрологічний режим р. Самара, а також для боротьби з підтопленням.

Водопостачання та водовідведення. Система централізованого водопостачання міста почала розвиватися у 1930-х роках разом із будівництвом трубного заводу (нині ПАТ «ІНТЕРПАЙП» НТЗ). Поступово вона охопила більшу частину міста та промислові підприємства.

Основним джерелом питної води є транзитний водогін Дніпро-Новомосковськ (Самар) діаметром 1000 мм та протяжністю 22,1 км (залізобетонні труби), збудований у 1980 році. Він підключений до мереж м. Дніпро та забезпечує водою понад 75 тис. мешканців і промислові підприємства. На майданчику ВНС-II підйому розташовані чотири резервуари чистої води (2×3000 м³ і 2×5000 м³).

Мережі водопостачання включають:

- водопровідну насосну станцію міста (ВНС-II підйому) з частотним регулюванням насосів (встановлено у 2004 р.);

- водопровідні мережі, загальна протяжність – 177,96 км, з яких ветхих та аварійних – 115,64 км;
- водоводи – 39,31 км (ветхих – 35,6 км);
- вуличні мережі – 118,42 км (ветхих – 65,94 км);
- внутрішньодворові мережі – 20,23 км (ветхих – 14,1 км);

Середній показник аварійності: від 0,68 до 1,68 аварій/км залежно від типу мережі.

Облік води здійснюється на магістральних водогонях, вуличних мережах у споживачів.

Основними типами джерел питної води в громаді є (за категоріями споживачів): централізоване водопостачання, шахтні колодязі та індивідуальні свердловини, природні джерела та струмки, бювети, привозна вода з цистерн, бутильована вода, фільтрувальні станції, установки тощо. У місті Самар основним джерелом питної води є централізоване водопостачання від водогону діаметром 1000 мм, протяжністю 21,1 км, який транспортує воду з розподільних мереж м. Дніпро на водопровідну насосну станцію (ВНС-3) у м. Самар. Вода відповідає вимогам державних санітарних норм для питної води централізованого водопостачання. На водогоні, у місці врізки, встановлений ультразвуковий прилад обліку Ергомера-125.

Водогін введений в експлуатацію у 1983 році, виконаний із залізобетонних труб в одну нитку. Через це будь-які аварійні ситуації на ньому призводять до короткочасної зупинки водопостачання як м. Самар, так і частини району.

Альтернативні джерела водопостачання (шахтні колодязі, індивідуальні свердловини, бювети, привозна вода, бутильована вода) у місті використовуються обмежено, переважно для технічних потреб або як резерв у разі аварійних ситуацій на централізованій мережі.

У 2022-2025 рр. питна вода з основного водогону та розподільної мережі відповідає вимогам наказу №683 від 22.04.2022 р. Мікробіологічні показники – у нормі, збудники інфекцій не виявлені. Каламутність, забарвленість, запах і смак у межах допустимих значень. Залишковий хлор підтримується на рівні, достатньому для знезараження. Фізико-хімічні показники (рН, амоній, нітрати, сульфати, хлориди, залізо тощо) не перевищують ГДК. Важкі метали, пестициди, токсичні органічні сполуки та радіонукліди – на рівні, значно нижчому за нормативи або не виявлені. Якість води стабільна, серйозних відхилень не зафіксовано.

Система централізованого водовідведення функціонує з 1933 року, суттєво розширена у 1980-х роках. Її основу складають:

- очисні споруди каналізації (потужність 25 000 м³/добу, повна біологічна очистка, введені в експлуатацію у 1985 р.), розташовані за межами міста на землях Дніпровського району;
- 11 каналізаційних насосних станцій (КНС-2 – головна, перекачує всі міські стоки, інші – розташовані по мікрорайонах);
- протяжність каналізаційних мереж – 90 км, з яких ветхих та аварійних – 52,4 км;
- головні колектори – 8,1 км (ветхих – 5,3 км);
- вуличні мережі – 54,8 км (ветхих – 20 км);
- внутрішньодворові мережі – 27,1 км (усі ветхі).

Середній показник аварійності на каналізаційних мережах – дуже низький (0-0,02 аварій/км), однак значна частка мереж вичерпала нормативний строк служби.

Водопровідні мережі функціонують у задовільному режимі, проте потребують модернізації головних колекторів, що може впливати на якість та безперебійність водопостачання. Аналогічна ситуація спостерігається з очисними спорудами, які потребують реконструкції для забезпечення сучасних екологічних стандартів.

Послуги з централізованого водопостачання та водовідведення у громаді надає ТОВ «Комсіті». Підприємство забезпечує водопостачання мешканців міста, а також низки об'єктів соціальної інфраструктури.

Матеріально-технічна база ТОВ «Комсіті» включає:

- водопровідну насосну станцію (ВНС-3) з резервуарами чистої води (РЧВ);
- облік води за допомогою ультразвукового приладу Ергомера-125;

- автотранспорт для аварійних і планових ремонтів (аварійні машини, спецтехніка, екскаватор);
- обладнання для зварювальних, сантехнічних та електромонтажних робіт.

Підприємство укомплектоване фахівцями з відповідною кваліфікацією: інженери, слюсарі-ремонтники, електромонтери, машиністи насосних установок, оператори КНС. Частина персоналу має понад 15 років досвіду роботи у сфері водопостачання та водовідведення. Кадровий склад у цілому задовільний, проте є потреба в оновленні штату за окремими спеціальностями та у підвищенні кваліфікації.

У періоді обслуговування мереж водопостачання та каналізації ТОВ «Комсіті» проекти будівництва та масштабної реконструкції систем водопостачання та водовідведення не виконувались. Підприємством проводились роботи з реконструкції аварійних ділянок водопровідних та каналізаційних мереж за рахунок власних коштів з метою забезпечення безперебійного надання послуг та зменшення аварійності.

Унаслідок бойових дій двічі було пошкоджено приміщення водопровідної насосної станції міста (вікна та покрівля). Усі пошкодження повністю відновлено, об'єкт працює у штатному режимі.

Таким чином в громаді є потреба в реконструкції очисних споруд каналізації, каналізаційних насосних станцій, ключових ділянок водогонів та каналізаційних колекторів, вуличних мереж, модернізації насосного обладнання. Крім того, окремі мережі водопостачання в місті обслуговує АТ «Укрзалізниця». Через численні скарги мешканців на постійні аварії та повільне виконання ремонтних робіт, доцільно здійснити перепідключення цих мереж до міської системи, яку обслуговує ТОВ «Комсіті».

Система централізованого водопостачання охоплює 25 792 абонента. Обсяг споживання питної води у 2024 році склав 2,47 млн м³. Загальна протяжність мереж централізованого водопостачання складає 177,96 км. Система централізованого водовідведення охоплює 15770 абонентів. Обсяг перекачаних стоків у 2024 році склав 1,56 млн м³, загальна протяжність мереж водовідведення – 90 км.

Біорізноманіття, природоохоронні території. Біорізноманіття, природоохоронні території та об'єкти. Екологічна мережа Дніпропетровської області. Метою створення національної екомережі є формування територіально єдиної системи, побудованої відповідно до забезпечення можливості природних шляхів міграції та поширення видів рослин і тварин, яка б забезпечувала збереження природних екосистем, видів рослинного і тваринного світу та їх популяцій (рис. 2.8).

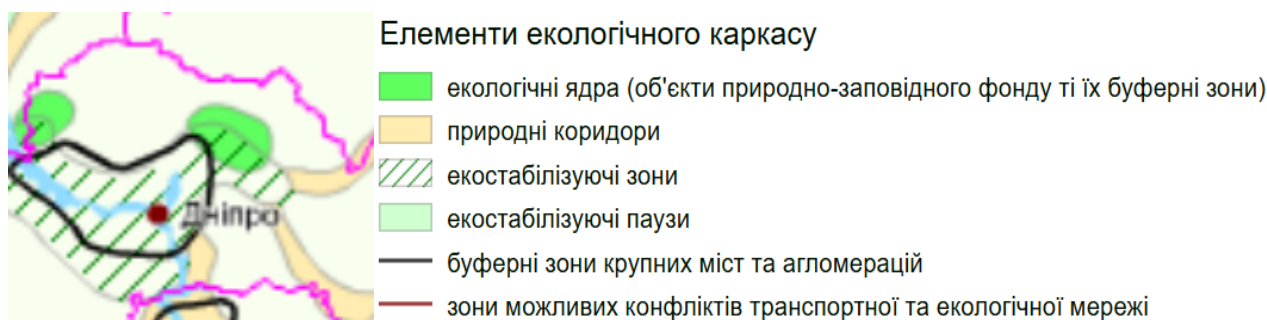

Рисунок 2.8. Схема елементів Національної екомережі на території Дніпропетровської області²⁵

З метою розширення площі територій природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття у 2017 році рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII

²⁵ Національна екологічна мережа. <https://geomap.land.kiev.ua/ecology-11.html>

затверджено Проект схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області (рис. 2.9).

Загальна площа ключових територій екомережі Дніпропетровської області складає 798 831 га, а в Самарівському районі (колишньому Новомосковському, де розташована Самарівська міська територіальна громада - 87 319 га (або 25,1 % загальної площі району).²⁶

Антропогенні чинники призводять до зменшення площ природних екосистем, фрагментації середовищ проживання, зниження біологічного різноманіття, деградації ґрунтів, забруднення водних ресурсів, а також до змін в структурі ландшафтів. Це підвищує вразливість екосистем та знижує їх здатність до самовідновлення.

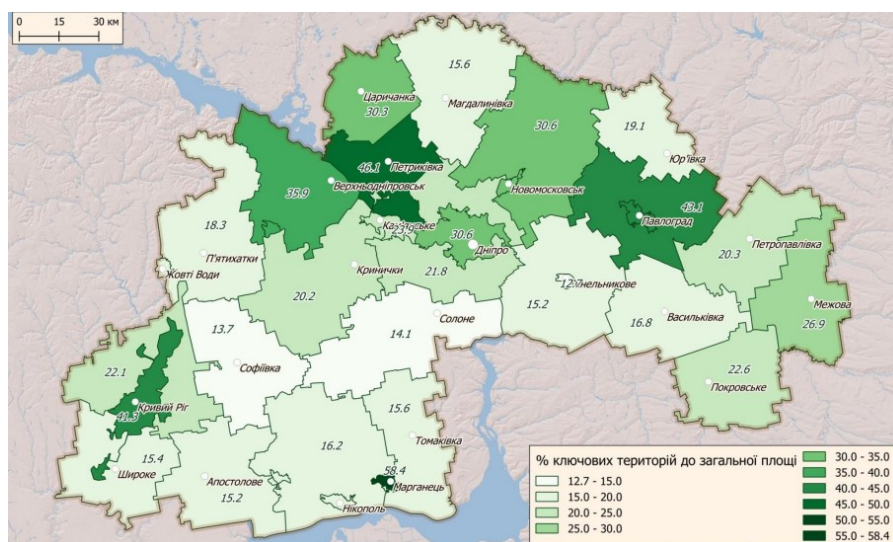

Рисунок 2.9. Частка ключових територій екомережі у загальній площі земель Дніпропетровської області²⁷

В Самарівській міській територіальній громаді не розроблено місцевої схеми формування екологічної мережі.

Стан біорізноманіття. У статті 2 Конвенції про біологічне різноманіття (1992) термін біорізноманіття визначається як розмаїття живих організмів з усіх джерел, зокрема наземних, водних екосистем та екологічних комплексів, складовими яких вони є. Це поняття охоплює розмаїття в межах виду, між видами і розмаїттям екосистем.

Флора. Територія Самарівської міської територіальної громади розташована в підзоні різнотравно-типчаково-ковилового степу. Типові рослини підзони різнотравно-типчаково-ковилового степу, які можна зустріти на території громади, включають ковила (ковила Лессінга, ковила українська, ковила пірчаста, ковила волосиста), полин, чебрець, види злакових: типчак (вівсяниця), тонконіг вузьколистий, стоколос безостий, пирій повзучий. Бобові представлені конюшиною альпійською та гірською, вікою вузьколистною, люцерною серпоподібною та хмелеподібною. На схилах балок, ярів та річкових долин ростуть чагарникові та чагарничкові рослини: мигдаль степовий, дереза, карагана, шипшина, терен та ін. Ці види добре адаптовані до посушливих умов і часто зустрічаються на неораних ділянках.

Лучні угіддя громади розташовані переважно в долині річки і на заплавах територіях. Прибережні луки характеризуються високим рівнем біорізноманіття та включають види, такі як тимофіївка, конюшина, лисохвіст, куничник, зозуліні черевички. Заплавні луки часто затоплюються під час паводків, що сприяє розвитку специфічної флори, адаптованої до

²⁶ Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

²⁷ Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

тимчасового надлишку вологи. Тут зустрічаються осоки, очерет, рогіз, а також різні водні рослини.

Водні та прибережні рослинні угруповання складаються з прибережної – очерет, рогіз, які утворюють густі зарості вздовж берегів річок і озер, та водної рослинності – латаття, рдесник, ряска, які забезпечують укриття і харчову базу для водних організмів. В заплавах річок часто також можна зустріти вербові ліси, де переважають різні види верб, тополя чорна та осокір.

Частина території громади використовується під посіви (рілля). Вирощування зернових культур, соняшника, цукрових буряків та інших сільськогосподарських рослин значно змінило природний ландшафт. Висока інтенсивність промислової діяльності та урбанізації призводять до знищення природних середовищ існування рослин і заміни їх штучними ландшафтами.²⁸

Фауна. У степових системах, у межах яких розташована територія Самарівської міської територіальної громади, домінуюче положення займають мишоподібні гризуни, ховрах сірий, сліпак звичайний, заєць сірий, лисиця звичайна. У заплавах лісах – численний кріт європейський, бурозубка звичайна, вовк, ласка, куниця, кабан дикий. В умовах степових екосистем є висока щільність розміщення птахів. Для степових ділянок характерні жайворонки польовий (*Alauda arvensis*), жовта трясогузка (*Motacilla flava*), перепілка (*Coturnix coturnix*). Фауна амфібій степу, зокрема Самарівської міської територіальної громади представлена найхарактернішими видами, серед яких – часничниця звичайна (*Pelobates fuscus*), ропуха зелена (*Bufo viridis*), жаба озерна (*Rana ridibunda*) та інші. Водяться також рептилії.²⁹

Природні території та об'єкти. *Об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі.* У безпосередній близькості з Самарівською МТГ розташований об'єкт природного фонду, який входить до складу Смарагдової мережі – екологічної мережі, яка сприяє збереженню біологічного різноманіття у Європі – Самарський ліс (Samarskyi Lis, реєстраційний номер – UA0000212) із загальною площею 38003.000 га (рис. 2.10)³⁰.

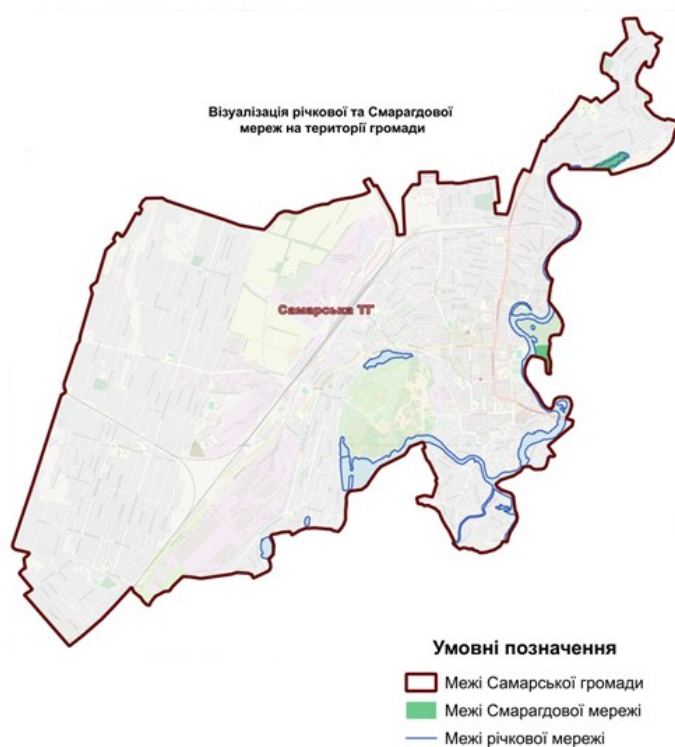

Рисунок 2.10. Візуалізація об'єкта Смарагдової мережі на території Самарівської міської територіальної громади (UA0000212 Samarskyi Lis)

²⁸ Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

²⁹ Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2024 рік. <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>

³⁰ UA0000212 Samarskyi Lis <https://natura2000.eea.europa.eu/Emerald/SDF.aspx?site=UA0000212>

Самарський ліс є місцем існування щонайменше 25 видів птахів, 6 видів риб, 6 видів безхребетних, 3 видів ссавців, 1 виду плазунів та 5 видів рослин, а також налічує 21 середовище існування. Зокрема, серед видів, що є характерними для об'єкту природного фонду Самарський ліс, розташованого на території Самарівської міської територіальної громади, можна назвати: птахів *Alcedo atthis*, *Aquila heliaca*, *Asio flammeus*, *Caprimulgus europaeus*, *Circaetus gallicus*, *Circus aeruginosus*, *Circus pygargus*, *Columba oenas*, *Coracias garrulus*, *Crex crex*, *Dendrocopos medius*, *Dendrocopos syriacus*, *Emberiza hortulana*, *Falco columbarius*, *Falco vespertinus*, *Ficedula albicollis*, *Ficedula parva*, *Grus grus*, *Haliaeetus albicilla*, *Hieraaetus pennatus*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*, *Lullula arborea*, *Milvus migrans*, *Picus canus*, *Sylvia nisoria*; риб *Aspius aspius*, *Cobitis taenia*, *Misgurnus fossilis*, *Pelecus cultratus*, *Rhodeus sericeus amarus*, *Neogobius fluviatilis*; безхребетних *Callimorpha quadripunctaria*, *Catopta thrips*, *Cerambyx cerdo*, *Hypodryas maturna*, *Lucanus cervus*, *Lycaena dispar*; ссавців *Lutra lutra*, *Mustela lutreola*, *Sicista subtilis*; плазунів *Emys orbicularis*; рослин *Liparis loeselii*, *Pulsatilla grandis*, *Pulsatilla patens*, *Orchis palustris*, *Platanthera bifolia*.³¹

Об'єкти, які перебувають під охороною в межах Рамсарської конвенції від 23 листопада 1995 р., на території Самарівської МТГ відсутні.

На території Самарівської МТГ мало місце поширення карантинних бур'янів (амброзії полинолистої) та був запроваджений карантинний режим (скасований у 2024 році). Амброзія полинолиста - це особливо шкідливий адвентивний вид рослин, швидкість розселення якого на сьогодні дуже стрімка. Діапазон пристосування карантинних бур'янів дуже великий, а людина своєю недбалістю та безгосподарністю створює найсприятливіші умови для інтенсивного її розмноження. Розмножуються ці рослини насінням, яке визріває у серпні – вересні, легко обсіпається, засмічуючи ґрунт. Одна добре розвинута рослина може дати до 100 тисяч зернят. Схожість зберігає до 10-15 років, при сприятливих умовах до 30-50 років. Цвітіння карантинних бур'янів – з середини серпня до кінця жовтня. Під час цвітіння ці рослини дуже небезпечні: пилок викликає у людей алергію (підвищення температури, сльозотечу, кон'юнктивіт, погіршує зір і може викликати набряк легенів). Слід додати, що у цей період від її пилку страждають астматики, у яких загострюються приступи бронхіальної астми.³²

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО на території Самарівської міської територіальної громади немає.

Водночас, Самарівська громада характеризується значним туристично-рекреаційним потенціалом, обумовленим наявністю об'єктів культурної спадщини національного значення та історичної цінності. Населений пункт, що протягом історичного періоду був центром Самарської паланки Запорозької Січі, зберіг унікальні пам'ятки козацької доби, які є підвалинами туристичної привабливості території.

Основним туристичним об'єктом міста є Свято-Троїцький собор – дерев'яна культова споруда, зведена у 1772-1781 роках народним майстром Якимом Погребняком без використання залізних цвяхів. Даний архітектурний комплекс визнано найбільшим дерев'яним храмом на території України та єдиним збереженим дев'ятидільним храмом у стилі козацького бароко. Собор внесено до переліку 100 найкращих дерев'яних споруд світу, що підтверджує його міжнародне визнання як об'єкта архітектурної та історичної спадщини.

До значущих туристичних локацій міста також належить Свято-Миколаївський Самарський монастир, заснування якого датується кінцем XVI століття за дозволом польського короля Стефана Баторія. Означений монастирський комплекс є свідченням багатовікової релігійної та культурної традиції регіону і становить інтерес для релігійного туризму. Наявність цих двох визначних об'єктів забезпечує базові передумови для розвитку культурно-пізнавального та паломницького туризму на території міста.

Щодо інфраструктури розміщення туристів, на території міста та прилеглих територій функціонує готельно-туристичний комплекс «Самара», розташований на березі однойменної річки в лісовій зоні. Даний заклад забезпечує можливість розміщення відвідувачів у різних категоріях номерів. Окрім того, у місті наявні інші об'єкти готельного господарства, що надають послуги тимчасового розміщення. На базах відпочинку регіону, зокрема «Соснова Роща»,

³¹ UA0000212 Samarskyi Lis <https://natura2000.eea.europa.eu/Emerald/SDF.aspx?site=UA0000212>

³² Рішення виконкому від 20 грудня 2024р. № 1039/0/6-24 Про скасування карантинного режиму на амброзію полинолисту в м. Самар <https://samar-rada.dp.gov.ua/vsi-normativni-akti/pro-skasuvannia-karantynnoho-rezhymu-na-ambroziiu-polynolistu-v-m-samar>

функціонують заклади харчування, спортивні та розважальні майданчики, що створює додаткові можливості для організації дозвілля відвідувачів.

Стосовно закладів громадського харчування, на території міста здійснюють діяльність кафе та ресторани різних цінкових категорій. За даними туристичних платформ, у Самарі зареєстровано близько 39 закладів харчування, які надають послуги як місцевому населенню, так і відвідувачам міста. На туристичних базах наявні власні об'єкти громадського харчування, а також кухонні приміщення для самостійного приготування їжі. Водночас, необхідно зазначити, що спеціалізованих закладів із автентичною козацькою кухнею або тематичним оформленням, які б доповнювали історичну атмосферу туристичних локацій, у місті бракує, що знижує рівень іммерсивності туристичного досвіду.

Щодо екскурсійного обслуговування та інших туристичних послуг, на території міста функціонують програми, організовані туристичними операторами регіонального рівня, які забезпечують відвідування культових споруд та ознайомлення з історією козацтва. Водночас, відсутність розвиненої сувенірної інфраструктури, інформаційно-туристичних центрів та професійних гідів-екскурсоводів із спеціалізацією на козацькій історії обмежує можливості для повноцінного туристичного досвіду.

Загалом, туристичний потенціал міста Самар залишається недостатньо реалізованим з огляду на невідповідність наявної інфраструктури європейському значенню його культурно-історичних пам'яток. Незважаючи на наявність базових об'єктів розміщення та харчування, відсутність тематичних закладів, автентичних сувенірів та комплексного туристичного продукту знижує конкурентоспроможність дестинації. Для підвищення туристичної привабливості території та збільшення туристичних потоків доцільним є розроблення комплексної програми розвитку туристичної інфраструктури з урахуванням міжнародних стандартів обслуговування відвідувачів, створення тематичних закладів харчування та збереження автентичності історичних об'єктів.

Загальний екологічний стан території Самарівської міської територіальної громади характеризує низка показників, серед яких: антропоекологічний ризик, техногенне навантаження, радіаційний ризик, забрудненість природного середовища, стійкість природного середовища та ін.³³

Територія Самарівської МТГ розташована в помірній зоні антропоекологічного ризику (від $1 \cdot 10^{-3}$ до $4 \cdot 10^{-2}$ за індексом антропоцентричної оцінки екологічного ризику за критерієм Ешбі, який являє собою ймовірність настання одного антропоекологічного ризику у рік). Водночас екологічний потенціал громади за інтегральним показником оцінюється як середній (від +1,60 до -2,60), порівняно з відповідним середньоукраїнським показником.

Рівень техногенного навантаження на природне середовище на території громади належить до категорії дуже високе з індексом більше +2,11 (де найнижча категорія – менше -0,40, а найвища – понад +2,11).

Ризик радіаційного забруднення території Самарівської МТГ – мінімальний (від $5,1 \cdot 10^{-5}$ до $1 \cdot 10^{-4}$, де $1 \cdot 10^{-5}$ – відсутній, а $5 \cdot 10^{-3}$ – підвищений). На території громади відсутні радіаційно-небезпечні об'єкти.

Водночас за ступенем забрудненості, визначеним на основі Індексу сумарної забрудненості (який розрахований: для атмосферного повітря – за основними і специфічними забруднювачами; для поверхневих вод – за органолептичними, токсикологічними властивостями і санітарним режимом; для ґрунтів – за умовною величиною пестицидів і їх детоксикацією) територія Самарівської МТГ належить до дуже забрудненої, що пов'язано із функціонуванням на території громади та поблизу неї промислових підприємств.

Потенціал стійкості природного середовища Самарівської МТГ до техногенного навантаження за інтегральним показником, який включає показники потенціалу атмосфери, стійкості поверхневих вод, стійкості ґрунтів, біотичного потенціалу, оцінюється як вище середнього (від +0,80 до +2,10).

³³ Карти України. Екологічний стан України. <https://geomap.land.kiev.ua/ecology.html>

Екологічний стан громади оцінюється як погіршений для проживання населення. Для оцінки екологічних умов проживання населення було використано показники територіальної концентрації виробництва, господарської освоєності земель, густоти населення, забруднення природного середовища (хімічного: атмосферного повітря, природних вод, ґрунтів, а також радіаційного), природних умов (ступеня ураженості території несприятливими природно-антропогенними процесами).

Великих підприємств-забруднювачів на території Самарівської МТГ немає.

Здоров'я населення та безпека його життєдіяльності. Місто Самар займає 6 місце за чисельністю населення серед 13 міст Дніпропетровської області. Станом на 1 січня 2025 року в Самарівській міській територіальній громаді проживало 68783 особи (табл. 2.6), зокрема, 8095 ВПО (11,8%) (рис. 2.11).

Таблиця 2.6. Динаміка чисельності населення та ВПО в громаді

Показник по громаді	Значення станом 01 січня										
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Загальна кількість населення, осіб	70987	70987	70926	70548	70548	70049	69856	69279	69979	68533	68783
Темп приросту, % до попереднього року	-	0,00	-0,09	-0,53	0,00	-0,71	-0,28	-0,83	1,01	-2,07	0,36
Загальна чисельність ВПО, осіб	191	350	539	656	735	933	968	1014	5532	6539	8095
Темп приросту, % до попереднього року	-	83,2	54,0	21,7	12,0	26,9	3,8	4,8	445,6	18,2	23,8
Густота населення, осіб/км ²	1971,9	1971,9	1970,2	1959,7	1959,7	1945,8	1940,4	1924,4	1924,4	1903,7	1910,6

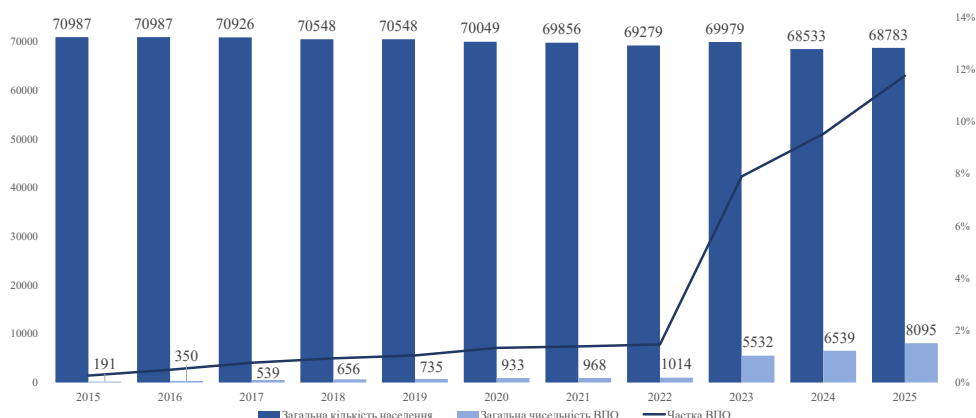

Рисунок 2.11. Динаміка чисельності населення, ВПО та частки ВПО в населенні громади

В структурі населення Самарівської міської територіальної громади за гендерною ознакою переважають жінки. Станом на 1 січня 2025 року їх частка складала 55,1% проти 44,9% чоловіків (рис. 2.12). Середня тривалість життя по місту складає: жінки – 60-70 роки, чоловіки – 58-60 років.

Співвідношення жінок і чоловіків в громаді протягом 2015-2023 років залишалось сталим і коливалось в межах 1,22-1,23 жінки на одного чоловіка. В 2024 році відбулось поглиблення гендерного дисбалансу із збільшенням співвідношення статей до 1,24.

Погіршення гендерного дисбалансу пов'язано із випереджаючим скороченням чисельності чоловіків порівняно із чисельністю жінок (табл. 2.7). В цілому за період 2015-2025 рр. кількість чоловічого населення громади скоротилась на 3,9%, а жіночого – на 2,5%. При цьому якщо в період до початку повномасштабного вторгнення скорочення чисельності чоловіків і жінок було співмірним (-2,6% та -2,3% відповідно), то за період з 01.01.2022 р. до 01.01.2025 р. кількість чоловічого населення зменшилась на 1,3%, а жіночого – на 0,2%.

Рисунок 2.12. Гендерна структура населення Самарівської МТГ на 01.01.2025 р.

Таблиця 2.7. Динаміка чисельності чоловіків і жінок у громаді

Дата	Чоловіки		Жінки	
	Осіб	темп приросту, % до попереднього року	осіб	темп приросту, % до попереднього року
01.01.2015	31902	-	39085	-
01.01.2016	31913	0,03%	39074	-0,03%
01.01.2017	31888	-0,08%	39038	-0,09%
01.01.2018	31673	-0,67%	38875	-0,42%
01.01.2019	31696	0,07%	38852	-0,06%
01.01.2020	31502	-0,61%	38547	-0,79%
01.01.2021	31281	-0,70%	38575	0,07%
01.01.2022	31078	-0,65%	38201	-0,97%
01.01.2023	31456	1,22%	38273	0,19%
01.01.2024	30795	-2,10%	37738	-1,40%
01.01.2025	30671	-0,40%	38112	0,99%

Виявлені гендерні відмінності відображають комплексний вплив соціально-економічних факторів та воєнних дій. Більші втрати серед чоловічого населення можуть бути обумовлені мобілізаційними процесами, трудовою міграцією та прямими втратами внаслідок бойових дій.

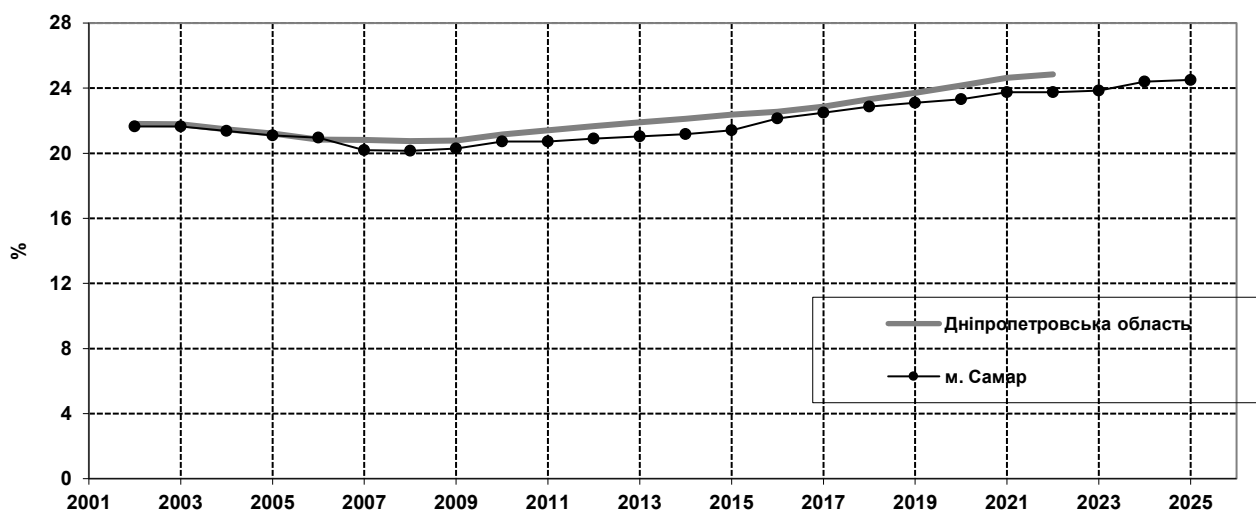

Рис. 2.13. Частка населення у віці 60 років і старше на початок відповідного року, Дніпропетровська область та м. Самар (Самарівська МТГ), 2001—2025, %

Різниця у відновлювальних темпах (позитивна динаміка жінок у 2025 р. проти продовження скорочення чоловіків) може свідчити про структурні зміни на ринку праці та зміни у демографічній поведінці у воєнний період.

Частка осіб у віці 60 років і старше в Самарівській МТГ близька до середньої по області (рис. 2.13). Зростання цього показника в останні два десятиліття зумовлене входженням у вікові групи старше 60 років поколінь, народжених у 1950-ті, які чисельно переважають попередні покоління народжених у 1940-х.

Вікова структура населення громади також зазнала певних змін після початку повномасштабного вторгнення (рис. 2.14). Передусім слід відзначити, що чисельність всіх вікових груп населення громади протягом 2015-2025 років скорочувалася, але різними темпами.

Наймолодша вікова група (0-5 років) скоротилася з 3,413 осіб у 2015 році до 2,965 осіб у 2025 році, що становить зменшення на 448 осіб (-13,1%). Її частка в структурі населення знизилася з 4,8% до 4,3%, що свідчить про зменшення відтворювальної бази громади. Подібна динаміка характерна і для групи 6-14 років: при відносній стабільності чисельності на початку 2015 року, до 2025 року зафіксовано скорочення з 7,674 до 7,398 осіб (-3,6%) при фактично незмінній частці 10,8%.

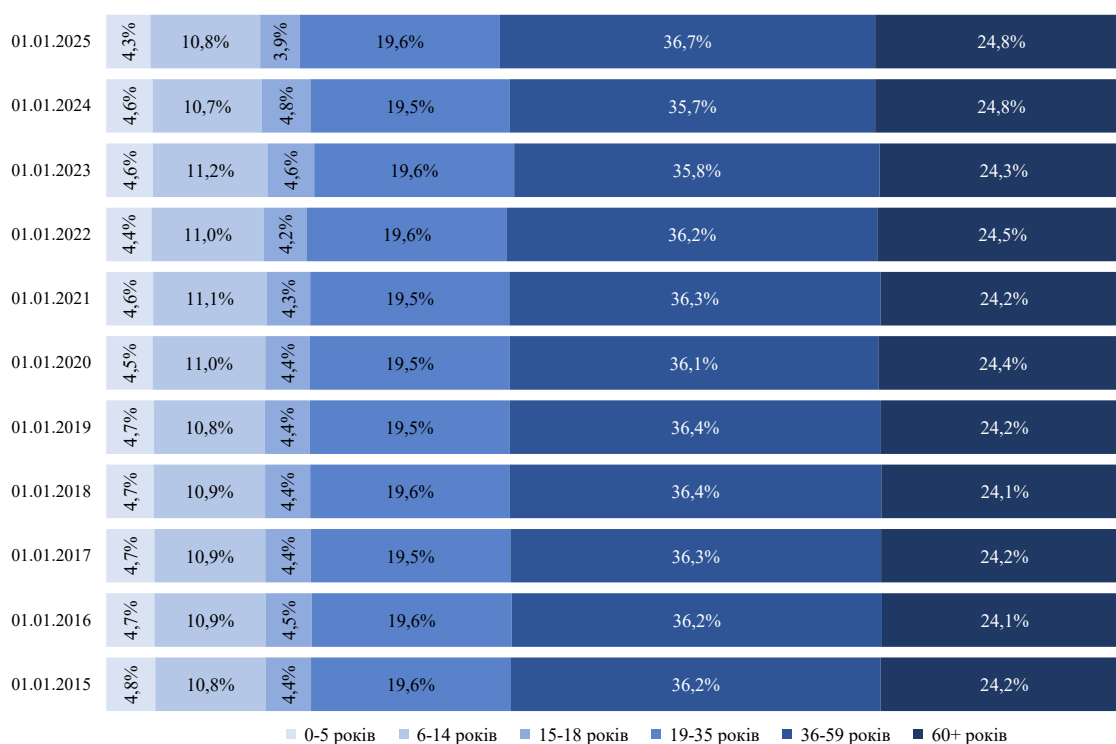

Рисунок 2.14. Динаміка структури вікових груп громади

Найчисельнішими в громаді залишаються групи 19-35 та 36-59 років. Перша зменшилася з 13,896 у 2015 році до 13,466 у 2025 році (-3,1%), зберігши свою частку близько 19,5-19,6%. Друга група (36-59 років) скоротилася з 25,693 до 25,264 осіб (-1,7%). Її частка становить близько 36,2-36,7%, тобто вона залишається основною трудоворесурсною базою громади. Проте присутня тенденція до поступового зменшення і цієї групи.

Старша вікова група (60+) за період скоротилася з 17,178 до 17,025 осіб (-0,9%). При цьому її частка в структурі навіть дещо зростає – з 24,2% до 24,7%. Тобто майже чверть населення громади – пенсіонери і їх частка зростає.

Таким чином, в громаді спостерігається тенденції до більшого скорочення частки дітей та молоді віком до 18 років, ніж людей старшого віку, що є ризиковано для подальшого обмеження відтворювального потенціалу та поглиблення демографічного навантаження на

працевдатне населення. Частка працевдатного населення складає близько 55%, але до 2024 року ця вікова група також мала стати тенденцію до поступового скорочення. Виключення склав 2025 рік, коли населення у віці 19-59 років зросло на 2,3%, що може бути наслідком внутрішньої міграції та потенційно виступати як джерело стабільності місцевого ринку праці за умов асиміляції ВПО. Слід відзначити, що відносна стабільність чисельності старших вікових груп (60+) при зменшенні молодших означає старіння населення. Це призведе до зростання соціального навантаження на громаду, зокрема у сфері охорони здоров'я та соціального забезпечення.

Внутрішньо переміщені особи. Станом на 01.01.2025 рік у Самарівській МТГ перебувало на зареєстрованому обліку 8 095 внутрішньо переміщених осіб (ВПО), що у майже 8 разів більше, ніж до початку повномасштабного вторгнення військ країни-агресора (рис. 2.15).

Протягом усіх досліджуваних років у статевій структурі ВПО переважали жінки. Так, станом на 01.01.2025 року частка жінок серед ВПО становила близько 57%, для порівняння, станом на початок 2022 року частка жінок становила близько 56%.

Станом на початок 2025 року частка дітей (0-18) у віковій структурі ВПО становила близько 22%, що в 1,5 більше, ніж на початку 2022 року. В абсолютному вираженні кількість дітей-ВПО зросла з 151 до 1760 осіб. На противагу цьому, станом на початок 2025 року частка людей похилого віку (60+ років) серед ВПО складала близько 27%, що майже удвічі менше, ніж на початку 2022 року. Однак, в абсолютних значеннях, кількістю людей похилого віку зросла з 474 осіб на початку 2022 року до 2160 осіб на початку 2025 року.

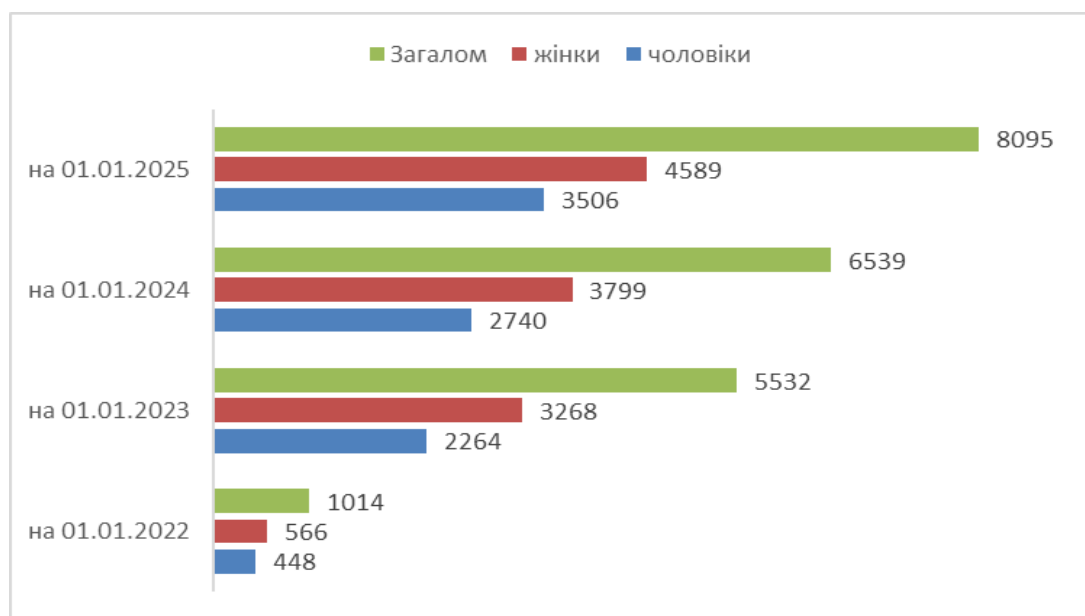

Рисунок 2.15. Динаміка розподілу зареєстрованих ВПО за статтю, Самарівська МТГ (м. Самар), осіб³⁴

Охорона здоров'я. Комунальне некомерційне підприємство «Міський центр первинної медико-санітарної допомоги» складається з дев'яти АЗПСМ. Протягом 2020-2025 роки попри військовий стан громаді вдалося зберегти стабільність мережі закладів охорони здоров'я: кількість лікарських амбулаторій залишається незмінною і становить 8 одиниць (табл. 2.8). Це свідчить про сталий характер організаційної бази, без розширення чи скорочення мережі. Основна будівля та більшість амбулаторій були збудовані або капітально відремонтовані у 2011 році. Усі вони не мають укриттів (табл. 2.9). Центр укомплектований спеціалістами на 85%, тоді як рівень укомплектованості окремих амбулаторій коливається від 57,0% до 96,4%. Найнижчий показник укомплектованості (57,0%) спостерігається в АЗПСМ №5, що може

³⁴ Джерело: дані Самарівської МТГ (м. Самар)

впливати на доступність та якість медичних послуг. Загальна кількість укладених декларацій становить 68783. Найбільша кількість пацієнтів обслуговується в АЗПСМ №3 (15358 декларацій), а найменша – в АЗПСМ №5 (1873 декларації), що корелює з рівнем укомплектованості.

Кадрове забезпечення має тенденцію до поступового зменшення. Чисельність лікарів первинної ланки скоротилася з 44 осіб у 2020 році до 39 у 2025 році, тобто на 11,4%. Це може негативно позначатися на навантаженні на одного лікаря, особливо з огляду на зростання кількості декларацій. Якщо у 2020 році було укладено 61,4 тис. декларацій, то у 2025 році їх кількість досягла 68,8 тис., що становить зростання на понад 12%. Таким чином, при скороченні лікарських кадрів спостерігається збільшення кількості населення, охопленого медичними послугами, що створює дисбаланс між ресурсами та попитом.

Таблиця 2.8. Заклади первинної медичної допомоги Самарівської громади

Показники	Значення на 01 січня					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Кількість лікарських амбулаторій, одиниць	8	8	8	8	8	8
Кількість інших закладів ПМД (ФАП, ФП), одиниць	0	0	0	0	0	0
Кількість ФОП, інших приватних юридичних осіб, які надають ПМД, одиниць	0	0	0	0	0	0
Кількість лікарів, які надають ПМД (сімейних лікарів, дільничних терапевтів, дільничних педіатрів), осіб	44	43	42	40	40	39
Кількість осіб, які уклали декларації про надання ПМД з надавачами ПМД, розташованими у громаді, осіб	61442	65320	64527	67785	68533	68783

Таблиця 2.9. Перелік та опис закладів первинної медичної допомоги

Назва та місце розміщення	Рік побудови чи капремонту	Наявність укриття (так/ні), тип	Денний стаціонар (за наявності), ліжок	Укомплектованість спеціалістами	Кількість укладених декларацій, од.	Ступінь пошкоджень, %
Комунальне некомерційне підприємство «Міський центр первинної медико-санітарної допомоги» Самарівської міської ради, вул. Гідності, 40:	2011	ні	15	85%	68783	0
АЗПСМ №1, пров. Холодноярівської бригади, 27А	2011	ні	2	82,4%	7365	0
АЗПСМ №2, вул. Гідності, 40	2011	ні	4	96,4%	13857	0
АЗПСМ №3, вул. Гідності, 40	2011	ні	4	84,0%	15358	0
АЗПСМ №4, вул. Українська, 12	2011	ні	2	95,0%	10165	0
АЗПСМ №5, вул. Гідності, 124	2011	ні	0	57,0%	1873	0
АЗПСМ №6, вул. Українська, 12	2011	ні	2	83,0%	11122	0
АЗПСМ №7, вул. Космонавтів, 20	2011	ні	1	67,0%	3798	0
АЗПСМ №8, вул. Гетьманська, 238	2017	ні	0	82,0%	5245	0

Комунальне некомерційне підприємство «Самарівська центральна міська лікарня» є багатопрофільним закладом з різним віком будівель, що були зведені або капітально відремонтовані протягом 1900-2019 років (табл. 2.10). Лікарня має 216 ліжок, що забезпечує 30,6 ліжка на 10 тис. населення. Укомплектованість фахівцями становить 98%. Однак, жодне

з відділень не має укриття. Найбільші відділення за кількістю ліжок – це терапевтичне (50 ліжок) та хірургічне (40 ліжок). Відділення з кардіологічними ліжками та акушерсько-гінекологічне відділення мають укомплектованість фахівцями 82% та 100% відповідно. Усі будівлі, зазначені в таблицях, мають нульовий відсоток пошкоджень.

Таким чином, будівлі закладів стаціонарної медичної допомоги громади є доволі застарілими та потребують модернізації. Крім того, існує значна різниця в укомплектованості спеціалістами між різними амбулаторіями, що створює дисбаланс у доступності послуг первинної ланки. Додатково потребує вирішення проблема облаштування укриттів для забезпечення безпеки пацієнтів та персоналу.

Таблиця 2.10. Перелік та опис закладів стаціонарної (вторинної, третинної) медичної допомоги, утримання яких фінансується за рахунок бюджету громади

Назва та місце розміщення	Рік побудови чи капремонту	Наявність укриття (так/ні), тип	Кількість ліжок	Забезпеченість ліжками на 10 тис населення	Укомплектованість спеціалістами	Ступінь пошкоджень, %
Комунальне некомерційне підприємство «Самарівська центральна міська лікарня» Самарівської міської ради, вул. Гідності, буд.40, в тому числі:	1900 (хірургічне відділення, корпус терапевтичний), 1957 (добудівля хірургічного корпусу - відділення анестезіології з ліжками інтенсивної терапії), 1963 (добудівля гінекологічного корпусу - пологове відділення), 1966 (корпус дитячого відділення), 1973 (добудівля хірургічного корпусу), 2019 (кап.ремонт будівлі терапевтичного корпусу)	ні	216	30,6	98%	0
- хірургічне відділення	1990/1957	ні	40	5,7	97%	-
- терапевтичне відділення з кардіологічними ліжками	1900/2019	ні	50	7,1	82%	-
- пологове відділення	1900/1963	ні	25	3,5	78%	-
- неврологічне відділення	1900/2019	ні	20	2,8	100%	-
- акушерсько - гінекологічне відділення	1900/1963	ні	40	5,7	100%	-
- дитяче відділення	1966	ні	35	5	92%	-
- відділення анестезіології з ліжками для інтенсивної терапії	1990/1957	ні	6	0,8	100%	-
- клініко-діагностична лабораторія	1900/1913	ні	0	0	90%	-
- приймальне відділення	1990/1957	ні	0	0	95%	-
- рентгенологічне відділення	1990/1957	ні	0	0	88%	-
Комунальне некомерційне підприємство «Самарівська міська стоматологічна поліклініка» Самарівської міської ради, вул. Велика Ковалівка, буд. 26	1987	ні	0	0	88%	-

Протягом 2020-2024 років спостерігається постійне зростання загальної кількості захворювань, а також показників на 100 тис. населення (табл. 2.11). Найбільше зростання зафіксовано для серцево-судинних захворювань – з 20335 випадків у 2020 році до 29739 у 2024 році. Зростання поширеності ССЗ на 100 тис. населення також є значним – з 29109,9 до 43377,9. Кількість випадків новоутворень та інфекційних захворювань також зростала, але значно повільнішими темпами. Показники на 100 тис. населення для новоутворень збільшилися з 2062,8 до 2608, а для інфекційних захворювань – з 456,7 до 557,2.

Загальна кількість смертей у громаді протягом 2020-2024 років зменшилась з 969 до 601. Це зниження спостерігається в основному за рахунок зменшення смертності від серцево-судинних захворювань: з 684 випадків у 2020 році до 433 у 2024 році. Це відображається і в показниках смертності на 100 тис. населення, які знизилися з 979,2 до 631,6. Кількість смертей

від новоутворень також демонструє певне зниження, з 120 випадків у 2020 році до 115 у 2024 році, проте показник на 100 тис. населення залишається відносно стабільним. Смертність від інфекційних захворювань протягом усього періоду становить 0 випадків.

Таблиця 2.11. Стан поширеності (хворобливості) та смертності населення громади

Рік	Показник	Захворювання			
		ССЗ	Новоутворення	Інфекційні захворювання	Всього
2020	Кількість захворювань, всього	20335	1441	319	22095
	На 100 тис. населення	29109,9	2062,8	456,7	31629,4
	Кількість померлих	684	120	0	969
	На 100 тис. населення	979,2	171,8	0	1387,1
2021	Кількість захворювань, всього	20562	1575	344	22481
	На 100 тис. населення	29488,4	2258,7	493,3	32240,5
	Кількість померлих	551	109	0	849
	На 100 тис. населення	790,2	156,3	0	1271,6
2022	Кількість захворювань, всього	23416	1603	351	25370
	На 100 тис. населення	33581,4	2298,9	503,4	36386,7
	Кількість померлих	583	114	0	763
	На 100 тис. населення	836,1	163,5	0	1094,2
2023	Кількість захворювань, всього	25764	1672	367	27803
	На 100 тис. населення	37331	2422,7	531,8	40285,4
	Кількість померлих	473	121	0	663
	На 100 тис. населення	685,4	175,3	0	960,7
2024	Кількість захворювань, всього	29739	1788	382	31909
	На 100 тис. населення	43377,9	2608	557,2	46543,1
	Кількість померлих	433	115	0	601
	На 100 тис. населення	631,6	167,7	0	876,6

Таким чином, спостерігається виражена тенденція до зростання загальної захворюваності, особливо серцево-судинних захворювань, що вказує на погіршення стану здоров'я населення або поліпшення виявлення хвороб. Незважаючи на зростання кількості захворювань, загальна смертність у громаді знижується, що може свідчити про ефективність профілактичних та лікувальних заходів. Серцево-судинні захворювання залишаються основною причиною захворюваності та смертності в громаді, що потребує посилення профілактичних програм та медичних втручань у цьому напрямку.

Інфраструктура та матеріальні активи. Освіта. На території Самарівської міської територіальної громади створена достатньо розгалужена структура закладів освіти. Мережу закладів освіти на території Самарівської міської ради приведено у відповідність до освітніх потреб жителів громади і забезпечення рівного доступу до якісної освіти громадян в частині здобуття ними дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної освіти в умовах воєнного стану.

З початку повномасштабної військової агресії РФ проти України на території Самарівської міської ради зазнало ушкодження приміщення Гімназії №2 Самарівської міської ради (ступінь пошкодження – 15%).

У таблиці 2.12 подано динаміку розвитку структури освітньої мережі за останні чотири роки. Представлені дані свідчать про стабільність інфраструктури при одночасному скороченні контингенту учнів і вихованців. Кількість освітніх закладів усіх рівнів залишається незмінною протягом останніх п'яти років: 10 закладів дошкільної освіти, 17 закладів загальної середньої освіти та 2 заклади позашкільної освіти. Така стабільність інфраструктурної мережі свідчить про збереження базового освітнього потенціалу громади навіть в умовах воєнного стану.

Водночас спостерігається стійка тенденція до зменшення чисельності учнів та вихованців в усіх типах освітніх закладів. Така динаміка корелюється із демографічними тенденціями в громаді та пов'язана із демографічною кризою, введенням воєнного стану, міграцією населення у рамках оголошення обов'язкової евакуації, виїздом здобувачів освіти з батьками за кордон тощо.

Таблиця 2.12. Освітня мережа Самарівської МТГ

Показники	На початок навчального року				
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Кількість закладів дошкільної освіти, одиниць	10	10	10	10	10
у них вихованців, осіб	2132	1963	1684	1481	1307
Кількість закладів загальної середньої освіти, одиниць	17	17	17	17	17
у них учнів, осіб	8155	8206	7828	7272	6729
Кількість закладів позашкільної освіти, одиниць	2	2	2	2	2
у них вихованців, осіб	1704	1699	1705	1652	1578

Громада демонструє послідовне розширення мережі інклюзивних освітніх послуг з особливо вираженою динамікою в дошкільній освіті, де контингент вихованців зріс на 120% за останні п'ять років.

Таким чином, навіть в умовах воєнного стану освітня мережа громади є сталою та забезпечує динамічний розвиток інклюзивної освіти. Відчутний негативний вплив на функціонування освітніх закладів в останні роки справляють демографічні процеси. При стабільній кількості закладів спостерігається значне недовикористання потужностей через скорочення контингенту на всіх освітніх рівнях. Воєнні пошкодження, безпекові виклики та необхідність забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного стану створюють додаткові виклики для функціонування освітньої системи.

Загальна середня освіта. На території Самарівської міської ради функціонують 17 закладів загальної середньої освіти, зокрема 14 гімназій та 4 ліцеї. У 2024-2025 навчальному році учнівський контингент закладів загальної середньої освіти громади налічував 6729 учнів, заповнюваність шкіл складала 74% проектної потужності. Освітній процес в закладах загальної середньої освіти Самарівської міської територіальної громади забезпечують 484 педагогічні працівники (табл. 2.13).

Наповнюваність закладів за останні 5 років демонструє стійку тенденцію до скорочення контингенту учнів у переважній більшості освітніх установ. Критичним аспектом безпекової інфраструктури є те, що 3 заклади (гімназії №5, №14, та №16) не мають укриттів, що становить 17,6% від загальної кількості закладів.

Таблиця 2.13. Заклади загальної середньої освіти Самарівської МТГ

Показники	На початок навчального року				
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Кількість закладів, одиниць	17	17	17	17	17
Кількість учнів, осіб	8155	8206	7828	7272	6729
Середня наповненість класів	26,1	26,1	25,7	24,8	23,8
Кількість учителів, осіб	552	558	538	507	484
Заповненість шкіл (% від потужності)	90	91	86	80	74
Кількість закладів, одиниць	17	17	17	17	17

Більшості закладів середньої освіти громади мають відчутну недовантаженість. На особливу увагу заслуговує забезпечення закладів освіти належними укриттями, що в умовах військового стану забезпечить належний рівень безпеки освітнього процесу.

Дошкільна освіта. В 2024/2025 навчальному році у громаді функціонує 10 закладів дошкільної освіти, які відвідують 1307 вихованців. Заповненість дитячих садків складає 80%.

Протягом останніх 5 років кількість закладів залишалася незмінною на рівні 10 одиниць, що свідчить про збереження базової мережі дошкільної освіти навіть в умовах демографічних викликів та воєнного стану. Водночас контингент дітей зазнав суттєвого скорочення з 2132 осіб у 2020/2021 році до 1307 осіб у 2024/2025 році, що становить зменшення на 38,7%. Причиною суттєвого зниження відвідуваності дошкільних навчальних закладів стала відсутність в

садочках укриттів, що обмежує їх функціонування під час військового стану. Зменшення контингенту дітей відбувається в усіх дошкільних закладах громади, незалежно від їхнього типу та площі.

Позашкільна освіта. В Самарівській громаді протягом останніх п'яти років діє два комунальні заклади позашкільної освіти – Дитячо-юнацька спортивна школа та Центр позашкільної роботи міста Самар. Динаміка чисельності вихованців демонструє тенденцію до поступового зменшення - якщо у 2020/2021 н. р. у закладах навчалася 1704 особи, то вже у 2024/2025 цей показник скоротився до 1578, тобто на 7,4% за п'ятирічний період.

Професійно-технічна освіта. В Самарівській громаді функціонують чотири заклади професійно-технічної освіти:

- один комунальний («Самарівське професійно-технічне училище» Дніпропетровської обласної ради»);
- два державних (Відокремлений структурний підрозділ «Новомосковський фаховий коледж Дніпровського державного аграрно-економічного університету» та Відокремлений структурний підрозділ «Новомосковський фаховий коледж Українського державного університету науки і технологій»);
- один приватний «Самарівський кооперативний фаховий коледж».

Комунальне професійно-технічне училище забезпечує здобуття робітничих спеціальностей, необхідних для промисловості та сільського господарства, тоді як два державні коледжі, інтегровані у структуру провідних університетів, зосереджені на підготовці економістів, інженерів та спеціалістів аграрного профілю. Додаткову нішу на ринку освітніх послуг займає приватний кооперативний коледж, що орієнтується на підготовку кадрів у сфері обліку, права, маркетингу та готельно-ресторанної справи.

Важливою особливістю є те, що навчальні заклади забезпечують підготовку кадрів для ключових галузей економіки громади та регіону. Для агропромислового комплексу найбільш вагому роль відіграє коледж Дніпровського державного аграрно-економічного університету, тоді як інженерно-технічний напрямок підтримується коледжем Українського державного університету науки і технологій. Комунальне училище формує базу робітничих кадрів, що залишаються затребуваними на місцевому ринку праці, а приватний коледж забезпечує попит малого і середнього бізнесу у сфері торгівлі та послуг.

Адміністративні послуги. Центр надання адміністративних послуг м. Самар створений відповідно до вимог Закону України «Про адміністративні послуги» та рішення органу місцевого самоврядування у 2016 році з метою забезпечення доступності, прозорості та ефективності у сфері надання адміністративних послуг громадянам та суб'єктам господарювання.

Протягом 2024 року адміністраторами центру було надано більш ніж 39,5 тис. консультацій заявникам з різних напрямків. Оброблено, сформовано та прийнято до розгляду 19760 адміністративних справ, що на 16% більше ніж у 2023 році. Це є найвищий показник за останні роки (2021 рік – 11612, 2022 рік – 8191, 2023 рік – 17002). Найбільш затребуваними послугами в громаді є:

- послуги, що надаються безпосередньо ЦНАП – 5134;
- реєстрація/зняття з реєстрації місця проживання – 3566;
- соціальні послуги – 2499;
- державна реєстрація права власності на нерухоме майно - 1959;
- земельні питання, архітектура та реклама – 1073;
- ДЗК – 822;
- державна реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб–підприємців та громадських формувань – 811.

Для забезпечення підтримки ветеранів російсько-української війни та їх родин за ініціативи Дніпропетровської ОВА з березня 2023 року через ЦНАП запроваджено надання комплексної послуги «Я-Ветеран». На сьогоднішній день в рамках цього проєкту надаються 109 послуг. Для задоволення потреб цієї категорії громадян працює окремий адміністратор. Ветерани війни та

члени їх родин, члени родин загиблих захисників та захисниць обслуговуються позачергово. Впродовж 2024 року з напрямку «Я-Ветеран» було надано 287 послуг.

Крім того, для задоволення потреб жителів громади постійно проводиться робота із збільшення переліку послуг, що надаються через ЦНАП. 12 грудня 2024 року рішенням ради були затверджені оновлені переліки послуг, які надаються через ЦНАП, і станом на сьогодні це 532 послуги за 39 напрямками.

З метою наближення адміністративних послуг до населення адміністраторами центру було здійснено 17 виїздів до заявників, які обмежені у пересуванні, за принципом «мобільний офіс».

Для зручності, оперативності обслуговування та дотримання принципу рівності суб'єктів звернення у центрі запроваджено автоматизовану систему керування чергою. Завдяки платформі «СВОІ», яка створена в межах швейцарсько-української Програми EGAP, запроваджено попередній запис до ЦНАП через сайт міської ради. Також, попередній запис на прийом до адміністраторів центру на визначену дату та час здійснюється при особистому зверненні заявників, електронною поштою, месенджерами або телефоном.

Протягом 2024 року Центр активно співпрацював із донорськими організаціями, в результаті чого отримано:

- від компанії «Кімонікс Інтернешнл ІНК.» сканери ID паспортів (13 од.), сканери штрихкодів (13 од.), програмно-апаратний комплекс у складі принтеру для двостороннього ретрансферного друку з безконтактним енодером та подвійним модулем ламінування і робочої станції для знімання даних для видачі та обміну водійських посвідчень;
- від громадської організації «Цифрова Дніпропетровщина» ноутбук (1 од.) та роутери (2 од.) для організації місць самообслуговування заявників.

Повномасштабна агресія російської федерації проти України внесла свої корективи і в діяльність центрів надання адміністративних послуг. Починаючи з квітня 2022 року центр почав приймати:

- інформаційні повідомлення від громадян про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації;
- заяви на отримання компенсації за пошкоджене або знищене майно;
- заяви на отримання компенсації витрат за тимчасове розміщення ВПО, які перемістилися у період воєнного стану на оплату житлово-комунальних послуг.

З метою проведення державної реєстрації народження фізичної особи та її походження, шлюбу, смерті у грудні 2024 року міською радою було прийнято рішення про здійснення делегованих повноважень у сфері державної реєстрації актів цивільного стану центром надання адміністративних послуг.

Соціальний захист населення. Головним надавачем соціальних послуг у Самарівській МТГ є Комунальний заклад «Центр надання соціальних послуг» Самарівської міської ради (КЗ ЦНСП СМР), який надає такі послуги: догляд вдома, соціальної адаптації, натуральної допомоги, інформування, консультування, соціальна профілактика, представництво інтересів, супровід сімей СЖО, супровід родин в яких виховуються діти сироти та діти позбавленні батьківського піклування. Крім того, КЗ «ЦНСП» СМР проводить організацію дозвілля для осіб з інвалідністю працездатного віку.

Вхід до будівлі обладнаний пандусами та кнопками виклику, поруч із будівлею наявне укриття.

Для підтримки ветеранів війни та членів їх сімей створено КЗ «Ветеранський центр «Територія можливостей» СМР. Метою діяльності Центру є соціальна та психологічна допомога відповідним категоріям населення шляхом надання їм комплексу психологічних, юридичних, соціально-педагогічних, інформаційних та інших видів соціальних послуг для їх соціальної адаптації, відновлення психологічного здоров'я та ефективної соціальної поведінки.

Громада співпрацює у сфері соціального захисту з Лігою соціальних працівників України, яка за сприяння UNICEF допомагає у відкритті «Центру життєстійкості» – безбар'єрного простору, де жителі громади, незалежно від віку, статусу чи гендеру, зможуть безкоштовно отримати соціальні послуги та психологічну допомогу, знайти ресурси для відновлення сил та навчитися

долати життєві труднощі. Такий центр також стане платформою для спілкування, обміну досвідом і спільного вирішення проблем.

Аналіз показників соціального захисту населення громади за 2025 рік демонструє складну структуру соціальних потреб, що охоплює широкий спектр вразливих категорій населення з чисельністю дитячого населення 14868 осіб (табл. 2.14).

Таблиця 2.14. Інформація щодо забезпечення прав дитини у громаді, 2025 р.

Показник	Чисельність, осіб
Чисельність дитячого населення всього, з них:	14868
дітей-сиріт	58
дітей, позбавлених батьківського піклування	59
дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах	103
дітей з інвалідністю	312
дітей у багатодітних сім'ях	1870
виявлених дітей, які потрапили у ситуацію безпосередньої загрози їхньому життю або здоров'ю	0
постраждали від домашнього насильства	2
діти, громадяни України, які залишилися без батьківського піклування на території інших держав, та яких повернули до України	0
діти, розлучені з сім'єю, які не є громадянами України	0
діти, із числа внутрішньо переміщених осіб	1847
Кількість дітей, які перебувають під опікою/піклуванням	91
Кількість прийомних сімей, одиниць	6
<i>у них дітей</i>	15
Кількість дитячих будинків сімейного типу, одиниць	3
<i>у них дітей</i>	19

Найбільш чисельною категорією серед дітей, що потребують особливої уваги, є діти у багатодітних сім'ях (1870 осіб, що становить 12,6% від загальної кількості дитячого населення), що вказує на значну частку сімей з трьома і більше дітьми в демографічній структурі громади. Водночас значну увагу привертає категорія дітей із числа внутрішньо переміщених осіб, яка налічує 1847 осіб (12,4% дитячого населення), що свідчить про суттєвий вплив воєнних дій на соціальну структуру громади та необхідність забезпечення адекватної підтримки переселенцям.

Таблиця 2.15. Вразливі групи населення у громаді, 2025 р.

Показник	Чисельність, осіб
Кількість осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	69
Кількість сімей, члени яких перебувають / перебували у конфлікті із законом	0
Кількість сімей, яким призначена державна допомога особі, яка доглядає за хворою дитиною, одиниць	1
Особи, які мають інвалідність, всього	4294
<i>у т.ч. кількість дітей, які мають інвалідність</i>	312
Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані в ПС, ДБСТ та сім'ї опікунів / піклувальників	120
Сім'ї, яким призначена державна допомога при народженні дитини, одиниць	1141
Сім'ї, яким призначена державна допомога особі, яка доглядає за хворою дитиною, одиниць	1
Сім'ї усиновлювачів, одиниць	48
Сім'ї опікунів / піклувальників, одиниць	71
Прийомні сім'ї, одиниць	6
Дитячі будинки сімейного типу, одиниць	3
Одинокі матері (батьки) (які є отримувачами державної соціальної допомоги)	78
Сім'ї учасників АТО/ООС	1380
Сім'ї, в яких є ризик вилучення дитини із сім'ї	2

Аналіз вразливих груп населення виявляє значний масштаб соціальних викликів, пов'язаних як з демографічними процесами, так і з воєнними обставинами. Сім'ї учасників АТО/ООС становлять 1380 одиниць, що є значним соціальним навантаженням для громади та вимагає спеціалізованих програм підтримки (табл. 2.15). Водночас 1141 сім'я отримала державну допомогу при народженні дитини, що може свідчити про активні демографічні процеси, хоча цей показник слід розглядати в контексті загального скорочення дитячого контингенту в освітніх закладах. Позитивним аспектом є низька кількість сімей з ризиком вилучення дитини (лише 2 сім'ї), що вказує на ефективність превентивної соціальної роботи з сім'ями.

Культура. У межах Самарівської громади функціонує розгалужена мережа закладів культури, до складу якої входять бібліотеки, будинки культури, центр культури та дозвілля, історико-краєзнавчий музей, молодіжний культурно-освітній центр, а також профільні установи клубного типу. Відповідно до наданих даних, більшість закладів орієнтовані на задоволення інформаційних, освітніх та культурних потреб населення, а також на створення умов для творчої діяльності й організації змістовного дозвілля.

Структурно-організаційна мережа охоплює як бібліотеки різного спрямування (дорослі, дитячі, сімейні), так і культурно-дозвіллеві осередки. Зокрема, центральна бібліотека та її філії забезпечують культурний та освітній розвиток громади, проводять конкурси, літературні вечори, презентації книг та майстер-класи. Окреме місце займають заклади клубного типу та будинки культури, де реалізуються заходи колективної творчості, концерти, свята та фестивалі.

Важливим чинником функціонування закладів є їх технічний стан та матеріальна база. Частина установ збудована в середині ХХ століття та потребує модернізації, проте спостерігаються й приклади оновлення (зокрема, центральна бібліотека, відремонтована у 2008 році). Наявність укриттів фіксується не у всіх об'єктах, що в умовах воєнного стану потребує додаткової уваги. Разом із тим, у нових або спеціалізованих культурних просторах (молодіжний центр, ПК «Металург») передбачені сучасні рішення у сфері безпеки.

Фізична культура та спорт. Спортивна інфраструктура громади м. Самар представлена двома основними об'єктами – Центром фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» та Комплексною дитячо-юнацькою спортивною школою. Обидва заклади виконують різні функції: перший зорієнтований переважно на фізкультурно-оздоровчу та масову роботу серед населення, тоді як другий – на системну навчально-тренувальну підготовку дітей та молоді, а також участь у змаганнях різного рівня.

З погляду матеріально-технічної бази, об'єкти мають різну місткість (1742 та 270 відвідувачів відповідно), що зумовлює різний масштаб їхньої діяльності. Разом із тим, обидва заклади не обладнані укриттями, що створює обмеження для безперебійного функціонування в умовах воєнного стану. Наявність спеціалізованих заходів, які регулярно збирають значну кількість учасників та гостей, свідчить про сталі традиції спортивно-масової роботи та підтримку розвитку спорту як важливої складової життя громади.

Житловий фонд. Житловий фонд м. Самар складається з 15278 приватних будинків та 229 багатоквартирних будинків. Централізоване теплопостачання отримує 168 багатоквартирних будинків.

Теплопостачання. Теплопостачання в Самарівській міській територіальній громаді здійснює КП «Самартеплоенерго». На балансі підприємства перебувають:

- 8 котелень, з яких працюють 4, сумарна потужність – 59,16 Гкал/год. Всі котельні працюють на газовому паливі, альтернативні джерела відсутні;
- 48,911 км теплових мереж, з яких 44 км мають термін служби понад 20 років експлуатації (ступінь зносу мереж – 86%).

Котельні громади перебувають у задовільному стані й наразі не потребують капітальних ремонтів чи додаткового будівництва. Позитивним аспектом є розвиток альтернативної енергетики: на території громади вже функціонує 91 сонячна станція у приватних домогосподарствах, що свідчить про поступовий перехід до енергоефективних технологій і диверсифікацію джерел енергопостачання.

Внаслідок бойових дій пошкоджень об'єктів теплопостачання не зафіксовано.

В зв'язку з прийняттям рішення про децентралізацію теплопостачання міста (рішення №1506 від 15.03.24 р.) проекти будівництва та реконструкції систем теплопостачання не реалізовувались.

Завдяки співпраці КП «Самартеплоенерго» з низкою благодійних організацій, зокрема, ЮНІСЕФ, Представництвом «Данчорчед» в Україні, Представництвом Чеської гуманітарної організації «Людина в біді» та Представництвом Тайбею в Польщі, вдалося залучити близько 7 млн грн. на вирішення поточних потреб теплозабезпечення міста.

Електропостачання. Основним постачальником електроенергії в громаді є АТ «ДТЕК Дніпровські електромережі» та ПрАТ «ПЕЕМ «ЦЕК».

На території міста станом на початок 2025 року встановлено 91 сонячну станцію в приватних домогосподарствах (комерційні СЕС відсутні) сумарною потужністю 2,08 МВт.

На території міста розміщено 6 підстанцій:

- ПС «Новомосковська», резерв потужності 49 МВт;
- ПС «Новомосковська міська», резерв потужності 7,2 МВт;
- ПС «ЖБІ», резерв потужності 2,4 МВт;
- ПС «Джерельна», резерв потужності 3,2 МВт;
- ПС «Зооветтехнікум», резерв потужності 8,8 МВт;
- ПС «НЗФ», обслуговується Гвардійським РЕМ.

Управління відходами. Громадою експлуатується 5 місць видалення відходів, одне з яких розташовано за межами міста, але знаходиться у безпосередній близькості до нього. Всі МВВ є діючими, мають категорію екологічної безпеки «В», четвертий клас небезпеки та знаходяться у приватній власності.

Система управління побутовими відходами в громаді характеризується диференційованим підходом до різних типів забудови та організована на основі приватно-державного партнерства з ТОВ «Комсіті». Багатоповерхові будинки обслуговуються контейнерною системою з щоденним графіком вивозу через 68 контейнерних майданчиків, обладнаних 597 контейнерами загальним об'ємом 656,7 м³, з яких 320 призначені безпосередньо для населення. Приватний сектор охоплено пакетною системою збору з тижневим графіком вивозу, що забезпечується парком з 9 одиниць спеціалізованої техніки, включаючи сучасні МАЗ та європейські вантажівки MAN і VOLVO. Технічне оснащення характеризується змішаним станом: три одиниці техніки MAN HIDRO-MAK мають відмінний стан, тоді як решта парку (6 одиниць МАЗ та VOLVO) перебувають у доброму стані, що забезпечує достатню надійність послуг.

Система управління відходами базується на використанні зовнішніх потужностей – полігону ТОВ «Інноваційні екотехнології України» в м. Підгородне потужністю 2499,48 тис. тон, що розташований у безпосередній близькості до громади.

Екологічний аспект системи викликає певні занепокоєння через відсутність власних потужностей для переробки відходів та залежність від зовнішніх полігонів. Це робить систему вразливою до зовнішніх факторів та не сприяє розвитку циркулярної економіки в громаді. Близькість до промислових об'єктів ПАТ «Інтерпайп Новомосковський трубний завод» та наявність чотирьох місць видалення відходів 4-го класу небезпеки в околицях створюють додаткові екологічні ризики для територіальної громади. Особливо тривожним є розташування шламонакопичувача ставка-відстійника в західній частині м. Самар на відстані лише 50 метрів від житлового району Животилівка, що може створювати загрози для здоров'я мешканців.

Серед позитивних досягнень організації надання послуги з управління з побутовими відходами слід відзначити: (1) забезпечення повного охоплення як багатоповерхової забудови (щоденний вивіз), так і приватного сектору (тижневий графік) з чітким територіальним розподілом маршрутів та відповідним технічним забезпеченням; (2) наявність парку спеціалізованої техніки з переважно добрим та відмінним технічним станом, включаючи європейські вантажівки та сучасні МАЗи, що забезпечує надійність та якість послуг; (3) розвинену контейнерну інфраструктуру – мережа з 68 контейнерних майданчиків має оптимальне розташування біля соціальних об'єктів, магазинів та житлових будинків, що забезпечує зручність для мешканців та ефективність збору відходів.

Транспортне сполучення між населеними пунктами громади та обласним центром. Місто Самар розташоване в безпосередній близькості до обласного центру – міста Дніпро (відстань близько 25 км). Загальна протяжність автомобільних доріг місцевого значення в місті Самар складає 214 км, з них 110 км з твердим покриттям і 104 км зі щебінь-ґрунтовим (табл. 2.16). Більша частина доріг міста знаходиться в неякісному стані й потребує ремонту.

Таблиця 2.16. Протяжність доріг в громаді

Показник	Значення
Загальна протяжність автомобільних доріг в громаді, км, в т.ч.:	214
- дороги державного значення	-
- дороги місцевого значення, в т.ч;	214
- з твердим покриттям	110
- зі щебінь-ґрунтовим покриттям	104
Загальна протяжність залізничних шляхів в громаді, км	13,4

Транспортне сполучення в громаді забезпечується 10 маршрутами громадського транспорту, які обслуговуються двома перевізниками. Загальна кількість автобусів на маршрутах – 17.

Через громаду проходить міжнародні автомобільні траси:

- Автошлях М29: автомобільний шлях міжнародного значення в Україні, який є частиною європейського маршруту Е105 (Норвегія – Росія – Україна).
- Автошлях Е50: автомобільний шлях міжнародного значення (Франція-Росія).

Ключовою проблемою громадського транспорту в громаді є недостатнє оновлення основних фондів рухомого складу міського пасажирського транспорту, існує потреба в модернізації та оновленні міського пасажирського транспорту.

Залізничні перевезення. В місті знаходиться залізнична станція Самар, яка відноситься до Придніпровської залізниці. Залізнична колія населеного пункту відіграє дуже важливу роль районного та обласного значення оскільки саме місто Самар є точкою розгалуження залізних колій по чотирьох сторонах країни. Загальна протяжність залізничних шляхів в громаді складає 13,4 км.

Річковий транспорт. В громаді розташовано приватний річковий порт, який здійснює виключно вантажні операції (потужність перевалки вантажів – до 3000 т/день). Робота порту не має суттєвого впливу на соціально-економічне життя ТГ.

Поштовий зв'язок. Поштовий зв'язок в громаді забезпечують 5 відділень Укрпошти, 61 відділення / поштомат «Нової пошти» 19 відділень / поштоматів Meest та 2 відділення Delivery (табл. 2.17)

Таблиця 2.17 – Поштові відділення в громаді

Відділення/поштомат	Адреса
Укрпошта 51200 Міське відділення	вул. Гідності, 34
Укрпошта 51205 Міське відділення	вул. Спаська, 16
Укрпошта 51208 Міське відділення	вул. Гетьманська, 236
Укрпошта 51203 Міське відділення	вул. Кулебівська, 153
Укрпошта 51206 Міське відділення	вул. Микити Головка, 30
Нова Пошта	61 відділення/поштомати
Meest	19 відділень/поштомати
Delivery	2 відділення

Мобільний зв'язок та Інтернет. Станом на початок 2025 року у громаді рівень забезпечення телекомунікаційними послугами можна назвати задовільним. На території міста здійснюють свою діяльність основні мобільні оператори України, а саме: ПрАТ «Київстар», ТОВ «Vodafone

Україна» та ПрАТ «Lifecell», що забезпечує населенню доступ до послуг мобільного зв'язку та передачі даних.

Щодо забезпечення стаціонарним широкопasmовим доступом до мережі Інтернет, на ринку телекомунікаційних послуг міста присутні як національні, так і регіональні провайдери. Зокрема, ПАТ "Укртелеком" надає послуги оптичного підключення до мережі Інтернет зі швидкістю передачі даних до 1000 Мбіт/с за тарифами від 99 гривень на місяць. Серед місцевих провайдерів функціонують компанії «Fregat», «FTC», «DTS» та інші, які забезпечують обслуговування різних районів міста, включаючи віддалені мікрорайони. Підключення абонентів здійснюється переважно через оптоволоконні лінії зв'язку або телефонні мережі залежно від наявної технічної інфраструктури за конкретною адресою.

У 2025 році відбувалася модернізація мереж мобільного зв'язку з поступовим виведенням з експлуатації мереж третього покоління (3G) на користь більш сучасних технологій четвертого покоління (4G/LTE). Дана тенденція спрямована на покращення якості послуг мобільного зв'язку та підвищення швидкості передачі даних для кінцевих споживачів.

Інфраструктура торгівлі та сфери послуг. На обліку в громаді перебуває лише один майновий комплекс споживчого ринку загальною площею 1,7309 га, що вказує на недостатність стаціонарних торговельних майданчиків для населеного пункту з чисельністю близько 70 тисяч мешканців.

Водночас, структура роздрібно́ї торгівлі характеризується наявністю семи супермаркетів, що свідчить про поступову модернізацію торговельної мережі та перехід від традиційних форматів до сучасних форм організації торгівлі.

Екологічне управління та моніторинг. Забезпечення безпеки та стійкості міської інфраструктури, особливо в частині раціонального використання природних ресурсів є особливо важливими питаннями і невід'ємною частиною соціального та економічного розвитку території Самарівської МТГ, забезпечення екологічної безпеки та здоров'я її населення.

У Самарівській МТГ розроблено низку програмних документів, що спрямовані на покращення стану довкілля, підвищення безпеки та забезпечення сталого розвитку території. Зокрема:

- Програма розвитку цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення пожежної безпеки Новомосковської міської громади на 2023-2027 роки;
- Міська цільова програма «Розвитку містобудування та земельних відносин м. Новомосковськ на 2024-2028 роки»;
- Міська цільова програма охорони навколишнього природного середовища м. Самар на 2026-2030 роки;
- Програма реформування та розвитку житлово-комунального господарства м. Самар на 2026-2030 роки.

Таким чином, реалізація зазначених програм сприяє комплексному вирішенню екологічних проблем, забезпеченню безпеки та стійкості міської інфраструктури, а також інтегрує екологічний вимір у стратегічний розвиток Самарівської МТГ.

У випадку, якщо Стратегію розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) не буде затверджено, рівень ризику погіршення екологічної ситуації на території громади та його негативного впливу на здоров'я жителів може зрости. Не прийняття Стратегії та Плану заходів призведе до не вирішення низки проблем, які дозволили б знизити ймовірність настання наступних ризиків:

- зберігатиметься значна амортизація об'єктів житлово-комунальної інфраструктури громади, що не будуть модернізовані;

- забруднення екосистем (фізичний знос існуючих мереж централізованого водопостачання та водовідведення в громаді спричинятиме значні витоки й втрати води, а також потрапляння стічних вод в ґрунти і поверхневі води);
- погіршуватиметься стан здоров'я населення через те, що рівень якості медичних послуг не зростатиме;
- призупинення роботи над розбудовою та облаштуванням укриттів створить суттєві загрози для життя і здоров'я населення;
- збереження на низькому рівні екологічної культури жителів громади.

У разі неприйняття Стратегії та Плану заходів інерційний характер соціально-економічного розвитку громади зумовить накопичення наявних екологічних проблем. Відтак це може підвищити ризики виникнення загроз техногенного характеру та призвести до формування кумулятивного ефекту негативних впливів, що загострить екологічну ситуацію на території громади.

3.ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

З огляду на виклики, які стоять перед Самарівською міською територіальною громадою в умовах війни та повоєнного відновлення, цілі і завдання Стратегії та проекти і заходи Плану заходів спрямовуватимуться на забезпечення конкурентоспроможності економіки та інноваційний розвиток, розвиток людського капіталу та підвищення якості життя, посилення безпеки та стійкості міської інфраструктури.

Детальна характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, у громаді наведена у розділі 2 цього Звіту. Водночас у Стратегії та Плані заходів не проведено поділу, конкретизації та локалізації території громади, в межах яких будуть реалізуватися ті чи інші заходи. Конкретні заходи, які реалізуватимуться для досягнення цілей та виконання завдань Стратегії та проєктів/заходів Плану заходів, у разі необхідності, якщо це передбачено чинним законодавством, будуть проходити процедуру стратегічної екологічної оцінки чи процедуру оцінки впливу на довкілля.

Водночас для оцінки потенційного впливу реалізації завдань Стратегії та Плану заходів на довкілля та здоров'я населення (в розрізі компонентів довкілля), пропонуємо використати існуюче функціональне зонування території громади, тобто розподіл земель за категоріями, які ймовірно зазнають впливу, на:

- Землі житлової та громадської забудови;
- Землі лісогосподарського призначення;
- Землі промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення;
- Землі рекреаційного призначення;
- Землі сільськогосподарського призначення.

У таблиці 3.1 наведено оцінку можливого впливу від реалізації завдань Стратегії та проєктів/заходів Плану заходів на стан довкілля (у розрізі компонентів довкілля), а також умов життєдіяльності населення та стан його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають такого впливу.

Таблиця 3.1. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я та територіях, які ймовірно зазнають впливу у результаті реалізації завдань Стратегії та проєктів/заходів Плану заходів

Території, які ймовірно зазнають впливу	Компоненти довкілля, що зазнають впливу								
	Безпека життєдіяльності населення та його здоров'я	Біорізноманіття, флора та фауна, природоохоронні території та об'єкти	Ґрунти	Надра	Водні ресурси	Клімат і атмосферне повітря	Образ ландшафту	Матеріальні активи	Об'єкти культурної спадщини
Землі житлової та громадської забудови	+	0	+	0	+	+	+	+	0
Землі лісогосподарського призначення	+	+	+	0	0	+	+	0	0
Землі промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення	0/+	0	+	0	+	+	0	+	0
Землі рекреаційного призначення	+	+	+	0	+	+	+	+	+
Землі сільськогосподарського призначення	+	0	+	0	+	0/+	0	+	0

де: (--) – сильний довгостроковий або постійний негативний вплив, (-) – незначний тимчасовий короткостроковий негативний вплив, (0) – нейтральний вплив, (+) – позитивний вплив

Стратегія та План заходів спрямовані на економічний та соціальний розвиток громади, а також на мінімізацію ймовірних негативних природних та антропогенних впливів на довкілля, в тому числі здоров'я населення.

Впливи на довкілля та безпеку, здоров'я й умови життєдіяльності населення, а також матеріальні активи можливо очікувати при реалізації проєктів та заходів, скерованих на досягнення оперативних та стратегічних цілей Стратегії, які будуть виконуватися із використанням будівельної техніки на землях житлової та громадської забудови, землях промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення. При цьому очікуються і короточасні тимчасові незначні негативні впливи на стан атмосферного повітря, водні об'єкти, ґрунти, шумове навантаження, а подекуди й незначний вплив на образ ландшафту, можливе тимчасове погіршення умов проживання (шум, пил, незручності з пересуванням), особливо для вразливих груп населення. Проте забезпечення безпеки та стійкості міської інфраструктури із застосуванням заходів із підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності, посилення системи цивільного захисту та розбудови мережі захисних споруд, забезпечення доступу до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини та створення умов для повернення ветеранів до цивільного життя, інтеграції ВПО та підтримки вразливих категорій населення сприятимуть зменшенню негативного впливу на довкілля, зокрема зменшенню викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря, підвищенню якості життя мешканців громади та посиленню відчуття безпеки.

Серед ключових завдань Стратегії, за якими у Плані заходів передбачені відповідні проєкти/заходи, можна виділити наступні:

- 1.1.2. Створити індустріальний хаб (будівництво / облаштування та запуск індустріального парку);
- 1.3.1. Сприяти розвитку туристичної галузі (розробка та облаштування тематичних туристичних маршрутів);
- 1.3.2. Розвинути рекреаційну інфраструктуру (відновлення туристичних річкових маршрутів та створення матеріально-технічної бази для проведення екскурсій; модернізація літнього майданчика з облаштуванням літнього кінотеатру на території Будинку культури ім. Олеса Гончара м. Самар СМР за адресою вул. Гідності, 116; капітальний ремонт з благоустрою та очищення русла р. Самара в районі о. Молодіжний м. Самар);
- 2.1.1. Модернізувати медичну інфраструктуру та обладнання (зокрема реконструкція нежитлової будівлі для створення реабілітаційного центру у місті Самар; реконструкція нежитлової будівлі літ. Г-1 (лікувального корпусу (дитяче відділення)) КНП "Самарівська ЦМЛ" СМР" з прибудовою лікувально-діагностичного корпусу та влаштуванням захисної споруди цивільного захисту за адресою: вул. Гідності, 40, м. Самар; реконструкція нежитлової будівлі для створення адміністративного корпусу літ. Д-1 КНП "Самарівська ЦМЛ" СМР" за адресою: вул. Гідності, 40, м. Самар; реконструкція нежитлової будівлі (клініко-діагностична лабораторія) КНП "Самарівська ЦМЛ" СМР" за адресою: вул. Гідності, 40, м. Самар; реконструкція з прибудовою нежитлової будівлі (гараж) Самарівської міської лікарні);
- 2.1.2. Забезпечити доступність та інклюзивність медичних послуг (розвиток безбар'єрного середовища в медичних закладах; мобільний реабілітаційний модуль збільшеного типу – 108 м². та 72 м².; створення сучасних медичних кабінетів в закладах освіти);
- 2.2.3. Забезпечити кризове (тимчасове) розміщення ВПО та дітей у складних обставинах (створення реабілітаційного соціально-психологічного центру цілодобового перебування на 10 місць для внутрішньо переміщених осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах та не можуть їх самостійно подолати; створення відділення термінового влаштування дітей, які потрапили в ситуацію, що загрожує їхньому життю та здоров'ю (цілодобового перебування до 9 місяців); будівництво житлового мікрорайону «Самар»);
- 2.3.1. Розвинути спортивну інфраструктуру та клубний спорт (зокрема облаштування баскетбольних майданчиків на території громади; реконструкція стадіону "Металург",

- розташованого за адресою: вул. Паланочна, 6, м. Самар, Дніпропетровської області; встановлення спортивних майданчиків на території міста Самар);
- 2.3.2. Покращити матеріальну базу закладів культури та освіти (зокрема заміна та модернізація системи опалення Будинку культури ім. Олеся Гончара м.Самар СМР за адресою: вул. Гідності, 116; модернізація матеріально-технічної бази Комунального закладу "Палац культури "Металург" м. Самар" Самарівської міської ради та приведення його у належний стан із елементами реконструкції; капітальний ремонт харчоблоку та їдальні ліцею № 11 міста Самар з придбанням нового технологічного обладнання; капітальний ремонт харчоблоку та їдальні в гімназії №7 міста Самар з придбанням нового технологічного обладнання);
 - 2.3.3. Забезпечити розвиток інклюзивного середовища для дітей та молоді (зокрема створення інклюзивних ігрових майданчиків у громаді; встановлення інклюзивного ігрового комплексу на території парку імені Сучкова в місті Самар Дніпропетровської області; встановлення дитячих ігрових комплексів на території міста Самар);
 - 3.1.1. Здійснити аудит, облаштування та підвищення доступності мережі укриттів (зокрема створення, утримання та приведення фонду захисних споруд цивільного захисту у готовність до укриття населення на території громади; нове будівництво споруди подвійного призначення з захисними властивостями ПРУ будівлі гімназії №15 за адресою: вул. Паланкова, 33, м. Новомосковськ Дніпропетровської області; капітальний ремонт підвального приміщення КЗ «ЗДО (ясла-садок) комбінованого типу № 13 «Барвінок» Самарівської міської ради за адресою: місто Самар, вул.Зінаїди Білої, 4);
 - 3.1.2. Підготувати населення та організації громади до дій у надзвичайних ситуаціях (захист критичної енергетичної інфраструктури міста від ударних БПЛА; будівництво місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення населення (МАСЦО) Самарівської міської територіальної громади; безбар'єрність пункту незламності в закладі культури – КЗ «Палац культури «Металург» м.Самар» СМР за адресою: вул. Паланкова, 6а) ;
 - 3.2.1. Розвинути безбар'єрні пішохідні маршрути (облаштування безбар'єрного маршруту в місті (тротуари, пандуси, переходи); безпечні, освітлені та нековзкі пішохідні переходи по всьому місту);
 - 3.2.3. Покращити дорожню інфраструктуру та безпеку руху (зокрема розбудова мережі велодоріжок у м. Самар; облаштування паркінгів для автотранспорту у м. Самар; облаштування та обслуговування водостоків та дощоприймачів біля дорожньої інфраструктури у м. Самар);
 - 3.2.5. Модернізувати зовнішнє освітлення та мережі безпеки у комунальних зонах (реконструкція мереж зовнішнього електроосвітлення будівель КНП "Самарівська ЦМЛ" СМР" за адресою: вул. Гідності, 40, м. Самар; капітальний ремонт вуличного освітлення по вул. Гідності м. Самар, Дніпропетровської області; реконструкція вуличного освітлення в місті Самар);
 - 3.3.1. Забезпечити наявність резервних джерел електроживлення на ключових об'єктах (зокрема капітальний ремонт даху будівлі Лікувального корпусу (хірургічне відділення "Б") Комунального некомерційного підприємства «Самарівська центральна міська лікарня»Самарівської міської ради з облаштуванням дахової сонячної електростанції за адресою: 51200, Україна, Дніпропетровська обл., м.Самар, вул. Гідності, буд. 40; встановлення гібридної сонячної електростанції для компенсації власного споживання електроенергії та накопичення: Дніпропетровська область, Самарівський район, місто Самар вул. Гідності, 40; встановлення гібридної сонячної електростанції для компенсації власного споживання електроенергії та накопичення: Дніпропетровська область, Самарівський район, місто Самар вул. Українська, 12);
 - 3.3.2. Забезпечити оптимізацію енергоспоживання у громаді (зокрема підвищення енергоефективності шляхом зберігання теплової енергії будівлі НМБК ім. Олеся

- Гончара; термомодернізація муніципальних та житлових будівель у громаді; термомодернізація освітніх закладів: реконструкція Гімназії № 12 та Гімназії №3);
- 3.4.1. Забезпечити розвиток та модернізацію систем водопостачання та водовідведення (зокрема встановлення водних колонок та бюветів зі станціями доочищення по території громади; побудова нового водогону для м. Самар; реконструкція мережі водопостачання та водовідведення із візкою в міську мережу для КНП "Самарівська ЦМЛ" СМР" за адресою: вул. Гідності, 40, м. Самар; реконструкція водопровідної мережі по вул. Партизанській від вул. Бориса Джонсона до вул. Підлісної в м. Самар Дніпропетровської області).

Клімат. Зміна клімату є глобальною проблемою світу, зокрема і для Самарівської МТГ. Оцінка середньорічної температури у Самарівській МТГ дозволяє відстежити, що в у Самарівській МТГ стає тепліше через зміну клімату. Оцінка середньої загальної кількості опадів у Самарівській МТГ дозволяє відстежити тенденцію до її поступового зниження, що свідчить про те, що з часом умови в Самарівській МТГ стають сушішими. Підвищення температури та прогнозоване зниження опадів влітку впродовж ХХІ століття можуть призвести до зростання посушливості та теплового стресу. Збільшення дефіциту води на півдні та сході України може збільшити тиск на існуючі джерела водопостачання, що призведе до збільшення кількості населення з доступом лише до забруднених запасів води. Реалізація Стратегії та проєктів місцевого розвитку Плану заходів з реалізації стратегії спрямована, серед іншого, на пом'якшення наслідків зміни клімату шляхом впровадження альтернативної енергетики (встановлення гібридних сонячних електростанцій для компенсації власного споживання електроенергії та накопичення, встановлення дахової сонячної станції), термомодернізацію муніципальних та житлових будівель у громаді, освітніх закладів, реконструкцію мережі водопостачання та водовідведення, будівництво центральної каналізації у м. Самар, будівництво водозабору та водопровідних мереж у м. Самар, розвиток інфраструктури управління відходами, модернізацію закладів охорони здоров'я (що сприятиме також пом'якшенню впливу зміни клімату на здоров'я населення та його підтриманню), оптимізацію енергоспоживання у Самарівській МТГ тощо.

Компоненти довкілля – ґрунти, підземні води, ландшафти, біорізноманіття, флора, фауна. Компоненти довкілля на землях сільськогосподарського призначення, можуть зазнати тимчасового короткострокового негативного впливу під час реалізації заходів, скерованих на досягнення стратегічних та оперативних цілей Стратегії, пов'язаних із розвитком бізнесу (завдання Стратегії: 1.1.3. Запровадити пільгові умови для залучення нових підприємств та проєкти місцевого розвитку розробки та прийняття «Пакету стимулів для нових підприємств»). Проте запобігти такому негативному впливу на компоненти довкілля можна шляхом оновлення та виготовлення планувальних, містобудівних документів громади (генерального плану міста, детальних планів території, проєктів забудови території, землевпорядної документації та іншої містобудівної документації), в яких закріплюються цільове призначення земель та встановлюються обмеження щодо їх використання (завдання Стратегії: 1.1.1. Забезпечити підтримку та розвиток місцевої бізнес-спільноти та проєкти місцевого розвитку щодо банку даних аналітичної інформації для бізнесу і розробки та впровадження геоінформаційної системи міста Самар).

Компоненти довкілля на землях лісогосподарського призначення та землях рекреаційного призначення можуть зазнати негативного впливу від реалізації Стратегії та Плану заходів (завдання Стратегії: 1.3.1. Сприяти розвитку туристичної галузі, 1.3.2. Розвинути рекреаційну інфраструктуру, проєкти місцевого розвитку щодо розробки та облаштування тематичних туристичних маршрутів, відновлення туристичних річкових маршрутів та створення матеріально-технічної бази для проведення екскурсій, модернізації літнього майданчика з облаштуванням літнього кінотеатру на території Будинку культури ім. Олеса Гончара м. Самар СМР за адресою вул. Гідності, 116, капітального ремонту з благоустрою та очищення русла р. Самара в районі о. Молодіжний м. Самар). При цьому очікуються і короткочасні тимчасові незначні негативні впливи на стан атмосферного повітря, водні об'єкти, ґрунти, шумове навантаження, а подекуди й незначний вплив на образ ландшафту, можливе тимчасове погіршення умов проживання (шум, пил, незручності з пересуванням), особливо для

вразливих груп населення. Проте, розвиток туристичної галузі та рекреаційної інфраструктури сприятимуть зростанню якості життя мешканців громади.

Для запобігання потрапляння в ґрунт і в поверхневі води стічних вод домогосподарств та підприємств в Стратегії та Плані заходів з її реалізації передбачено реалізацію проєктів з реконструкції мережі водопостачання та водовідведення, будівництво центральної каналізації у м. Самар, будівництво водозабору та водопровідних мереж у м. Самар.

Основний негативний вплив на ґрунти відбувається при підготовці території для будівництва будівель та споруд. Він обумовлений виїмкою ґрунту при влаштуванні підземних конструкцій будівель, автошляхових покриттів, прокладання підземних мереж, відведення поверхневих стічних вод, а також родючого ґрунту для озеленення території. Вплив на ґрунти від утворених в процесі планованої діяльності відходів не відбуватиметься, оскільки передбачається удосконалення роботи з управління відходами.

Загалом для підтримання належного стану *атмосферного повітря* в межах громади необхідне чітке дотримання вимог природоохоронного законодавства та реалізація проєктів, скерованих на охорону навколишнього природного середовища та зменшення викиду шкідливих речовин в атмосферне повітря. Серед них можуть бути проєкти з встановлення гібридних сонячних електростанцій для компенсації власного споживання електроенергії та накопичення, встановлення дахової сонячної станції, термомодернізації муніципальних та житлових будівель у громаді, освітніх закладів і т. п.

Природні території та об'єкти. У безпосередній близькості з Самарівською МТГ розташований об'єкт природного фонду, який входить до складу Смарагдової мережі – екологічної мережі, яка сприяє збереженню біологічного різноманіття у Європі – Самарський ліс (Samarskyi Lis, реєстраційний номер – UA0000212) із загальною площею 38003.000 га .

Надра. На території Самарівської МТГ відсутні поклади корисних копалин, а отже, не буде здійснюватися негативний вплив на довкілля внаслідок видобутку корисних копалин. Водночас можливі підтоплення населених пунктів, що використовують значні обсяги води без належного водовідведення, зокрема підтоплення ймовірно може зазнавати місто Самар. Реалізація Стратегії та проєктів місцевого розвитку Плану заходів з реалізації стратегії спрямована, серед іншого, на безпеку та стійкість міської інфраструктури громади, утому числі на забезпечення якісного водопостачання та водовідведення, що дозволить покращити ситуацію та сприяти уникненню чи зниженню негативного впливу на навколишнє середовище, що, у свою чергу, допоможе усунути чинники, що призводять до явищ підтоплення чи зсувів.

Вплив на рекреаційні зони та об'єкти культурної спадщини. Об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО на території Самарівської міської територіальної громади немає. Самарівська громада характеризується значним туристично-рекреаційним потенціалом, обумовленим наявністю об'єктів культурної спадщини національного значення та історичної цінності. Туристичний тиск може погіршити стан рекреаційних зон, збільшити шумове навантаження. В той же час Планом заходів передбачено реалізацію проєктів місцевого розвитку зі сприяння розвитку туристичної галузі, заходів з покращення благоустрою Самарівської міської територіальної громади, що потенційно може вплинути на підвищення туристичної привабливості громади.

Загалом переважна більшість завдань Стратегії та проєктів Плану заходів зорієнтовані на забезпечення в середньо- та довгостроковому періоді позитивного впливу на довкілля та здоров'я населення (детально розглянуто в розділах 6 та 7 цього Звіту).

Загалом переважна більшість проєктів та заходів Плану заходів зорієнтовані на забезпечення в середньо- та довгостроковому періоді позитивного впливу на довкілля та здоров'я населення (детально розглянуто в розділах 6 та 7 цього Звіту).

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ

Основні екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, в розрізі компонентів довкілля, їх характеристика та основні завдання (можливі сфери їх реалізації), визначені Стратегією та Планом заходів, виконання яких пов'язано з даними проблемами (може мати тимчасовий короткостроковий негативний вплив на компоненти довкілля під час їх реалізації), наведено у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1. Ключові потенційні екологічні проблеми і ризики та їхні зв'язки із виконанням Стратегії та Плану заходів

Основні проблеми	Характеристика ризиків	Територіальна прив'язка	Основні проєктні рішення Стратегії і Плану заходів
Забруднення атмосферного повітря	Викиди забруднюючих речовин від транспорту; викиди пилу, оксиду сірки, азоту та інших шкідливих речовин через металургійну промисловість; викиди вуглекислого газу та сажі від спалювання палива.	М. Самар, землі промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення	Покращення дорожньої інфраструктури(зокрема капітальний ремонт дорожнього покриття автодоріг, розбудова мережі велодоріжок); модернізація промислових підприємств; забезпечення енергетичної стійкості малого та середнього бізнесу; підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності (зокрема встановлення гібридної сонячної електростанції для компенсації власного споживання електроенергії та накопичення).
Забруднення водних об'єктів	Забруднення води важкими металами (залізо, марганець, нікель, кобальт, кадмій), скиди локальних промислових стоків, забруднення поверхневих вод внаслідок природних катаклізмів, розташування шламонакопичувача ставка-відстійника в західній частині м. Самар на відстані лише 50 метрів від житлового району Животилівка	Водні об'єкти, розташовані поблизу земель житлової та громадської забудови, земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення; території прибережних захисних смуг	Розвиток та модернізація систем водопостачання та водовідведення (зокрема реконструкція мережі водопостачання та водовідведення, водопровідної мережі, будівництво водопровідної мережі, центральної каналізації)
Деградація та забруднення ґрунтів	Забруднення об'єктами промисловості та сільського господарства; неконтрольоване використання природних ресурсів; погіршення стану ґрунтів унаслідок накопичення відходів	Території місць видалення відходів та несанкціонованих сміттєзвалищ; поля с/г призначення	Розвиток інфраструктури управління відходами; формування екологічної культури управління відходами (зокрема роздільний збір відходів у громаді, встановлення контейнерів для небезпечних відходів у громаді)

Основні проблеми	Характеристика ризиків	Територіальна прив'язка	Основні проєктні рішення Стратегії і Плану заходів
Загрози біорізноманіттю та природоохоронним територіям	Антропогенний вплив; забруднення водних ресурсів та ґрунтів	Землі лісогосподарського призначення; території, на яких розміщені об'єкти ПЗФ	Формування екологічної культури управління відходами; розвиток рекреаційної інфраструктури (зокрема встановлення контейнерів для небезпечних відходів у громаді, очищення русла р. Самара в районі о. Молодіжний м. Самар)
Загрози рекреаційним зонам та культурній спадщині	Руйнування або пошкодження пам'яток культурної спадщини через природні процеси (підтоплення) та людський фактор; відсутність належного догляду, охорони й екологічного контролю	Землі рекреаційного призначення; території, на яких розміщені об'єкти культурної спадщини	Сприяння промоції місцевої культурної спадщини; сприяння розвитку туристичної галузі; розвиток рекреаційної інфраструктури (зокрема виготовлення облікової документації пам'яток культурної спадщини на території міста Самар та її страхового фонду, реставрація, консервація та ремонт пам'яток культурної спадщини, очищення русла р. Самара в районі о. Молодіжний м. Самар).
Недосконала система управління відходами	Відсутність діючих сміттєзвалищ для збору ПВ, відсутність власних потужностей для переробки відходів та залежність від зовнішніх полігонів, близькість до промислових об'єктів ПАТ «Інтерпайп Новомосковський трубний завод» та наявність чотирьох місць видалення відходів 4-го класу небезпеки в околицях	Землі житлової та громадської забудови, землі промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення, території поблизу місць видалення відходів; території за межами населених пунктів, де утворюються стихійні сміттєзвалища	Забезпечення підтримки та розвитку місцевої бізнес-спільноти, розвиток інфраструктури управління відходами формування екологічної культури управління відходами (зокрема роздільний збір відходів у громаді, встановлення контейнерів для небезпечних відходів у громаді)
Загрози здоров'ю населення	Забруднення атмосферного повітря шкідливими викидами від промисловості та автотранспорту; поганий психологічний стан пов'язаний з війною	М. Самар; території уздовж автошляхів із щільним трафіком	Модернізація медичної інфраструктури та обладнання; забезпечення доступності та інклюзивності медичних послуг; забезпечення медичної підтримки сімей Захисників України; забезпечення реабілітації та психосоціальної підтримки ветеранів та їх сімей; здійснення аудиту, облаштування та підвищення доступності мережі укриттів; підготовка населення та організацій громади до дій у надзвичайних ситуаціях; зміцнення матеріально-технічної бази рятувальних служб; забезпечення розвитку доступного та соціального транспорту;

Основні проблеми	Характеристика ризиків	Територіальна прив'язка	Основні проєктні рішення Стратегії і Плану заходів
			покращення дорожньої інфраструктури та безпеки руху; модернізація зовнішнього освітлення та мережі безпеки у комунальних зонах; забезпечення розвитку та модернізації систем водопостачання та водовідведення

Нижче наведено характерні екологічні проблеми громади в розрізі компонентів довкілля.

Забруднення атмосферного повітря та зміна клімату. Підвищений рівень забруднення атмосферного повітря в громаді передусім спричинений викидами промислових підприємств, використанням хімічних препаратів під час обробки сільськогосподарських земель, та пересувних засобів.

Значний обсяг викидів забруднюючих речовин, перш за все, зумовлений збільшенням автотранспорту, погіршенням стану автомобільних доріг, труднощами щодо контролю великої кількості автотранспорту як джерела забруднення атмосфери (приватний транспорт, транзит). Найвищі концентрації забруднюючих речовин фіксуються вздовж транспортних магістралей з інтенсивним рухом (зокрема уздовж автомобільних шляхів міжнародного значення М29 і Е50), а також у районах із щільною забудовою, де спостерігається обмежена циркуляція повітря.

Також висока концентрація промислових підприємств, перш за все металургійної галузі та металообробки, виготовлення будівельних матеріалів, залізобетонних та електротехнічних виробів, машинобудування та ремонт, харчової промисловості на території міста завдають шкоди атмосферному повітрю через викиди пилу, оксидів сірки та азоту та інших шкідливих речовин, а також впливають на стан підземних вод, створюючи екологічний тиск на довкілля громади.

Також гостро стоїть питання модернізації системи теплопостачання. Для ефективного використання енергоресурсів та скорочення технологічних втрат теплової енергії буде проведено термомодернізацію муніципальних та житлових будівель, а також будуть впроваджуватися заходи для встановлення відновлювальних джерел енергії (гібридних сонячних електростанцій для компенсації власного споживання електроенергії та накопичення), ергонезалежності будівлі.

Забруднення водних об'єктів. Екологічний стан поверхневих вод громади формується під впливом низки чинників, тісно пов'язаних із промисловою діяльністю та антропогенним впливом на довкілля. До них належать забруднення ґрунтів і атмосферного повітря, порушення ландшафтної структури та надмірне техногенне навантаження на територію, недостатньо ефективного функціонування очисних споруд, а також забруднення й засмічення водних об'єктів побутовими, промисловими та іншими видами відходів.

Головними проблемами очистки стічних вод в громаді є: незадовільний технічний стан діючих очисних споруд каналізації, каналізаційних насосних станцій, ключових ділянок водогонів та каналізаційних колекторів, вуличних мереж, потреба у модернізації насосного обладнання, які є морально і фізично застарілі.

Забруднення поверхневих вод громади може відбуватися внаслідок скиду недостатньо очищених комунальних і промислових стоків через фізичний та моральний знос очисних споруд і відсутність коштів на їх будівництво, ремонт та реконструкцію. Внаслідок тривалої експлуатації без необхідного поточного ремонту системи водопостачання і водовідведення громади перебувають в незадовільному технічному стані.

Довготривалий скид неочищених належно вод супроводжується зниженням здатності ріки до самоочищення, нагромадженням намулу, утворенням небезпечних хімічних речовин.

Особливо тривожним є розташування шламонакопичувача ставка-відстійника в західній частині м. Самар на відстані лише 50 метрів від житлового району Животилівка, що може створювати загрози для здоров'я мешканців.

Незадовільний санітарний стан водоохоронних зон, особливо прибережних захисних смуг призводить до погіршення якості річкових вод, замулення та захаращення русла, виникнення проблем у період повеней.

Додатковим джерелом забруднення виступає інтенсивна діяльність у сфері сільського господарства, зокрема змивання з полів залишків агрохімікатів (добрив, пестицидів, гербіцидів) у відкриті водойми внаслідок дощів або поливу. Через відсутність належної системи збору і фільтрації поверхневого стоку аграрні території сприяють перенесенню шкідливих речовин у водні об'єкти, що підвищує ризик евтрофікації (збагачення водойм біогенними елементами, такими як азот і фосфор, що призводить до надмірного росту водоростей та інших водних рослин) та зниження якості води.

Забруднення **ґрунтів** у громаді відбувається найперше унаслідок:

- високої концентрації промислових підприємств на малій території, перш за все підприємств металургійної галузі та металообробки, виготовлення будівельних матеріалів, залізобетонних та електротехнічних виробів, машинобудування та ремонт, харчової промисловості, що призвело до утворення техногенного ландшафту внаслідок тривалої промислової діяльності. Особливості формування і структури техногенного ландшафту обумовлені виробничою діяльністю людини, пов'язаною з використанням потужних технічних засобів;
- активного ведення сільськогосподарської діяльності. Надмірне застосування мінеральних добрив, пестицидів і гербіцидів зумовлює накопичення токсичних залишків у ґрунтовому середовищі, погіршує біологічну рівновагу та призводить до деградації земель. Відсутність належного контролю за використанням агрохімікатів підвищує ризики вторинного забруднення земель, особливо на схилах і поблизу річок;
- функціонування автотранспорту. Важкі метали, які містяться у вихлопних газах автотранспорту, осідають в ґрунтах вздовж трас. Інтенсивність їхнього розподілу залежить від швидкості руху автотранспорту, напрямку вітру, наявності захисних смуг тощо. Території, які знаходяться у безпосередній близькості до автошляхів містять підвищений вміст важких металів, продуктів горіння пального (оксид азоту, сірка, сажа, смоли тощо). Ареал розповсюдження важких металів вздовж автодоріг із найвищим трафіком може сягати відстані до 1 км;
- існування неорганізованих звалищ сміття. Вони безпосередньо забруднюють ґрунтове покриття та створюють загрозу проникнення небезпечних речовин в ґрунти поблизу сміттєзвалищ.

Основними **загрозами рекреаційним зонам та культурній спадщині** є розширення житлової та промислової забудови та недотримання містобудівних норм і обмежень. Також рекреаційні зони можуть зазнавати забруднення і руйнації, спричинених поведінкою жителів громади та туристів, через несформованість екологічної культури.

Загрози біорізноманіттю та природоохоронним територіям. На території Самарівської МТГ розташована невелика частина об'єкту природного фонду, який входить до складу Смарагдової мережі – Самарський ліс (Samarskyi Lis, реєстраційний номер – UA0000212). Об'єкти, які перебувають під охороною в межах Рамсарської конвенції, на території громади відсутні. Загроза збереженню територій з природоохоронним статусом може виникнути, якщо не буде дотримано заходів, передбачених програмами, конвенціями чи іншими нормативно-правовими актами різних рівнів.

Основними причинами, що можуть спричинити збіднення **біорізноманіття** у громаді, є, зокрема, діяльність промислових підприємств на території міста та антропогенні чинники. Зазначені причини зумовлюють існування ризику забруднення природного середовища, денатуралізації природних ландшафтів, що проявляється у витісненні природних біотопів, зниженні чисельності запилювачів, зменшенні популяцій рідкісних і чутливих до втручань видів флори й фауни. Крім того, негативний антропогенний вплив на біорізноманіття має місце унаслідок монокультурного способу ведення сільського господарства.

Основними загрозами і потенційними ризиками для функціонування **системи природоохоронних територій** у громаді є:

- наростаючий антропогенний вплив, пов'язаний з виробничою, агропромисловою, транспортною та іншими сферами діяльності, що призводить до деградації природно-ландшафтних комплексів, скорочення популяцій окремих видів та стійкості екологічних систем;
- формування вторинних екосистем на техногенних територіях, що характеризуються поширеністю швидкоростучих, малопоживних, ксерофітних, пристосованих до забруднення ґрунту та атмосфери рослинних угруповань. Залишки степових зональних та інших типів фітоценозів знищуються при розорюванні схилів, балок, ґрунтозахисних зон. Негативно вплинули на екосистеми військові дії та пожежі;
- регіональні прояви кліматичних змін (зростання середніх та максимальних температур, ріст випаровування та випарності з діяльних поверхонь, збільшення кількості випадків стихійних небезпечних метеорологічних явищ, серед яких град, сильний вітер, дуже сильний дощ та зливи, гроза, град, ожеледь, ожеледиця, заморозки та інші явища) та їх прямий чи опосередкований вплив на природні комплекси.

Недосконала система управління відходами. Управління відходами у громаді орієнтоване на використання зовнішніх потужностей для переробки відходів та залежність від зовнішніх полігонів. Це робить систему вразливою до зовнішніх факторів та не сприяє розвитку циркулярної економіки в громаді. Серед основних проблем у сфері управління відходами в громаді слід також виокремити близькість до промислових об'єктів ПАТ «Інтерпайп Новомосковський трубний завод» та наявність чотирьох місць видалення відходів 4-го класу небезпеки в околицях, що створює додаткові екологічні ризики для територіальної громади. Особливо тривожним є розташування шламонакопичувача ставка-відстійника в західній частині м. Самар на відстані лише 50 метрів від житлового району Животилівка, що може створювати загрози для здоров'я мешканців.

Мінімізація негативних впливів зовнішнього середовища на **стан здоров'я жителів** громади гальмується низкою проблем. Найперше, це потреба у модернізації будівлі закладів стаціонарної медичної допомоги громади та потреба в укомплектованості спеціалістами штату медичних працівників. Додатково потребує вирішення проблема облаштування укриттів для забезпечення безпеки пацієнтів та персоналу.

Висока концентрація промисловості на території громади також формує ризик негативного впливу на здоров'я населення громади через комплекс екологічних і соціальних чинників. Забруднення повітря пилом, оксидами сірки й азоту та токсичними металами, а також забруднення поверхневих і підземних вод відходами промислового виробництва підвищують ризик розвитку захворювань органів дихання, шлунково-кишкового тракту, печінки та нирок. Ризиком також є погіршення стану ґрунтів, що негативно позначається на якості продуктів харчування і сприяє накопиченню токсинів в організмі людини. Додатково, рівень шуму від роботи промислових підприємств може викликати стрес, порушення сну та психоемоційні розлади, а загальні екологічні зміни можуть призвести до зниження якості життя населення та втрати природних і рекреаційних ресурсів.

Автотранспорт, крім викидів забруднюючих речовин в атмосферу, також спричиняє негативне акустичне забруднення. Воно, серед іншого, впливає на розвиток серцево-судинних захворювань, що є основною причиною смертності населення.

Оцінити безпосередній вплив окремих заходів Стратегії та Плану заходів на стан здоров'я населення надзвичайно складно, як і однозначно довести його відсутність. Це пояснюється тим, що більшість впливів на здоров'я не мають чітко визначеної специфіки, діють опосередковано та проявляються не відразу, а через певний проміжок часу. Наслідки можуть накопичуватися в результаті одночасної дії різних чинників і видів господарської діяльності. Зокрема, порушення функцій дихальної системи можуть виникати як під впливом роботи транспорту чи об'єктів житлово-комунальної інфраструктури, так і внаслідок індивідуальних звичок людини, таких як куріння.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Стратегія розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) орієнтовані на виконання зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язаних із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлених на міжнародному рівні.

Україна взяла на себе міжнародні обов'язки у сфері збереження та збалансованого використання біорізноманіття, підписавши понад 50 міжнародних багатосторонніх угод. Зокрема:

- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996 р.);
- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція) (Берн, 1979 р.);
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м. Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р. та інші.

Під час виконання Стратегії та Плану заходів засади міжнародних багатосторонніх угод обов'язково будуть дотримані.

Паризька кліматична угода (2015 р.) вимагає скорочення викидів парникових газів, підвищення енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії. У рамках виконання угоди Україна зобов'язалася досягти кліматичної нейтральності у другій половині XXI ст. У Стратегії та Плані заходів передбачені завдання та проекти/заходи, орієнтовані на впровадження засад відповідного правового акту. Зокрема, Програма енергетичної стійкості малого та середнього бізнесу, встановлення гібридних сонячних електростанцій для компенсації власного споживання електроенергії та накопичення, енергонезалежність та підвищення енергоефективності будівель, аудит енерговитрат у бюджетних установах, термомодернізація муніципальних та житлових будівель у громаді.

Оргуська конвенція (1998 р.) гарантує доступ громадян до екологічної інформації, право участі у прийнятті рішень і право на правосуддя у питаннях довкілля. Для Самарівської МТГ це зобов'язання буде забезпечуватися через прозорість під час реалізації Стратегії та Плану заходів.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. За результатами аналізу даних матеріалів визначено, що у безпосередній близькості з Самарівською МТГ розташований об'єкт природного фонду, який входить до складу Смарагдової мережі – екологічної мережі, яка сприяє збереженню біологічного різноманіття у Європі – Самарський ліс (Samarskyi Lis, UA0000212).

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу. На території України виділено 39 водно-болотних угіддя міжнародного значення, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією, а ряд водно-болотних угідь є перспективними для визнання. Деякі водно-болотні угіддя погоджені розпорядженням Кабінету Міністрів України і подані на розгляд Секретаріату Рамсарської конвенції. За результатами аналізу даних матеріалів визначено, що в межах території Самарівської міської територіальної громади вищезазначені угіддя відсутні.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС (2014 р.) – у додатку ХХХ до Угоди визначено перелік директив та регламентів ЄС, які Україна зобов'язалася імплементувати. Серед них: Директива 2008/98/ЄС про відходи; Директива 91/271/ЄЕС про очищення міських стічних вод; Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря; Директива 2010/75/ЕУ про промислові викиди. Імплементация вимог Угоди про асоціацію з ЄС в частині екологічних директив зобов'язує громаду сфокусуватися на модернізації інфраструктури та управління: необхідно запровадити ієрархію управління відходами та ефективну систему роздільного збору (Директива 2008/98/ЄС), здійснити реконструкцію або будівництво очисних споруд для доведення якості міських стічних вод до європейських стандартів (Директива 91/271/ЄЕС), а також впровадити моніторинг якості повітря та заходи з енергоефективності та регулювання промислових викидів для зниження забруднення (Директиви 2008/50/ЄС та 2010/75/ЕУ). У Стратегії та Плані заходів передбачені завдання та проєкти/заходи, орієнтовані на впровадження засад зазначених правових актів. Зокрема: розбудова мережі велодоріжок у м. Самар; капітальний ремонт дорожнього покриття автодоріг; реконструкція мережі водопостачання та водовідведення; нове будівництво центральної каналізації у м. Самар; програма роздільного збору відходів у громаді; встановлення контейнерів для небезпечних відходів у громаді; проведення інформаційної кампанії та освітньої програми з роздільного збору відходів у громаді.

Європейський зелений курс (2019 р.) задає орієнтири для країн ЄС і партнерів у досягненні кліматичної нейтральності до 2050 р. Україна, як держава-кандидат, інтегрує ці принципи в усі рівні планування, включаючи місцеве. У Стратегії та Плані заходів передбачені завдання та проєкти/заходи, орієнтовані на впровадження засад зазначеного правового акту. Зокрема проєкти: Програма енергетичної стійкості малого та середнього бізнесу; капітальний ремонт даху будівлі Лікувального корпусу (хірургічне відділення "Б") Комунального некомерційного підприємства «Самарівська центральна міська лікарня» Самарівської міської ради з облаштуванням дахової сонячної електростанції; встановлення гібридних сонячних електростанцій для компенсації власного споживання електроенергії та накопичення; енергонезалежність адміністративної будівлі та майстерень КП «Комсервіс»; аудит енерговитрат у бюджетних установах; термомодернізація муніципальних та житлових будівель у громаді; термомодернізація освітніх закладів: реконструкція Гімназії № 12 та Гімназії №3; підвищення енергоефективності закладів дошкільної освіти шляхом модернізації інженерних систем та впровадження енергозберігаючих технологій.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (ратифікований Верховною Радою України Законом № 562-VIII від 01.07.2015);
- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементация якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 р. № 2354-VIII.

Під час виконання Стратегії та Плану заходів засади зазначених міжнародних правових документів щодо СЕО обов'язково будуть дотримані.

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та нормативно-правової бази України документ державного планування повинен враховувати низку зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання низки заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності та цілісності природних об'єктів і комплексів;
- узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів об'єкта для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
- забезпечення загальної доступності матеріалів детального плану території та самого звіту СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
- надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планової діяльності на навколишнє природне середовище;
- оцінка ступеню антропогенної зміни територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну ситуацію.

Під час розробки документів державного планування ці зобов'язання повинні бути враховані.

Стратегія розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) враховує зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, визначені національними нормативно-правовими актами. Зокрема Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 року №2697-VIII регламентує цілескерованість державної політики у сфері екології на досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем.

Основними засадами державної екологічної політики є:

- збереження такого стану кліматичної системи, який унеможливить підвищення ризиків для здоров'я та благополуччя людей і навколишнього природного середовища;
- досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку у 2015 році;
- сприяння збалансованому (сталому) розвитку шляхом досягнення збалансованості складових розвитку (економічної, екологічної, соціальної), орієнтування на пріоритети збалансованого (сталого) розвитку;
- інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку та у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля;
- міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін;
- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків, які ґрунтуються на результатах стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища;
- забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження;
- забезпечення невідворотності відповідальності за порушення природоохоронного законодавства;

- застосування принципів перестороги, превентивності (запобігання), пріоритетності усунення джерел шкоди довкіллю, «збруднювач платить»;
- відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за доступність, своєчасність і достовірність екологічної інформації;
- стимулювання державою вітчизняних суб'єктів господарювання, які здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, у тому числі вдосконалення системи екологічного податку за збруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів;
- упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Закон № 2697-VIII визначає 5 стратегічних цілей державної екологічної політики (аналіз відповідності стратегічних цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики наведено в Розділі 1 цього Звіту).

Указом Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» визначено 17 цілей сталого розвитку України до 2030 року (серед яких цілі, скеровані на захист та раціональне поводження з довкіллям), які є орієнтирами для розроблення документів державного планування для забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України.

Принципи зазначеного правового акту були враховані під час формування цілей і завдань Стратегії та проектів і заходів Плану заходів.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року № 1264-XII визначає, що об'єктом охорони і регульованого використання на території України є навколишнє природне середовище як сукупність природних і природно-соціальних умов та процесів, природні ресурси, як залучені в господарський обіг, так і невикористовувані в економіці в даний період (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та інша рослинність, тваринний світ), ландшафти та інші природні комплекси. Також державній охороні від негативного впливу несприятливої екологічної обстановки підлягають здоров'я і життя людей. Закон означає основні принципи охорони довкілля:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;
- гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;
- запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;
- збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- науково обґрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
- обов'язковість оцінки впливу на довкілля;
- гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;
- науково обґрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;
- безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;
- компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

- вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;
- поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;
- вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі широкого міждержавного співробітництва;
- встановлення екологічного податку, рентної плати за спеціальне використання води, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, рентної плати за користування надрами відповідно до Податкового кодексу України;
- врахування результатів стратегічної екологічної оцінки.

Принципи зазначеного правового акту були враховані під час формування цілей і завдань Стратегії та проєктів і заходів Плану заходів.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII встановлює правові та організаційні засади оцінки будь-яких наслідків планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідків для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідків для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів. Виконання норм Закону № 2059-VIII спрямоване на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. У випадку, якщо проєкти/заходи Плану заходів підпадуть під вимогу Закону № 2059-VIII, вони проходять оцінку впливу на довкілля.

Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-XII регламентує правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України, відтворення його природних комплексів та об'єктів, які повинні бути враховані при розробці документів державного планування. Законом № 2456-XII визначено, що збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:

- встановлення заповідного режиму;
- організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів;
- проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання;
- додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проєктної і проєктно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля;
- запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони;
- здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання;
- встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів;
- проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері;
- проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Водночас території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватися у природоохоронних, науково-дослідних, освітньо-виховних, оздоровчих та інших рекреаційних цілях, а також для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Під час виконання Стратегії та Плану заходів засади Закону № 2456-XII обов'язково будуть дотримані.

У Стратегії та Плані заходів передбачені завдання та проєкти/заходи, орієнтовані на впровадження засад зазначеного правового акту. Зокрема проєкт: капітальний ремонт з благоустрою та очищення русла р. Самара в районі о. Молодіжний м. Самар.

Правові основи лісових відносин в Україні регулюються Конституцією України, Законом України "Про охорону навколишнього природного середовища", Лісовим кодексом України (від 21.01.1994 № 3852-XII), іншими законодавчими актами України, а також прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами, що були розроблені для забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів. Згідно з Лісовим кодексом України, організація охорони і захисту лісів передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на збереження лісів від пожеж, незаконних рубок, пошкодження, ослаблення та іншого шкідливого впливу, захист від шкідників і хвороб.

Під час виконання Стратегії та Плану заходів засади зазначених правових актів обов'язково будуть дотримані.

Правові основи поводження з водними ресурсами визначені Водним кодексом України (від 06.06.95 № 213/95-ВР) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 року № 1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства (Державне агентство водних ресурсів України).

До основних нормативно-правових актів у сфері екології та користування водними ресурсами належать:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (від 13.03.2002 р. №321, зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (від 11.09.1996 р. № 1100, зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 р. № 1100 «Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (від 18.12.1998р. № 2024, зі змінами);
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 р. № 400 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10).
- Правові та організаційні основи, а також екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря регламентуються Законом України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р. № 2707-XII. Закон № 2707-XII спрямований на збереження та відновлення

природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та довкілля. Документ передбачає регулювання діяльності, що впливає на погоду і клімат.

У Стратегії та Плані заходів передбачені завдання та проекти/заходи, орієнтовані на впровадження засад зазначених правових актів. Зокрема проекти: встановлення водних колонок та бюветів зі станціями доочищення по території громади; побудова нового водогону для м. Самар; нове будівництво центральної каналізації у м. Самар; нове будівництво водозабору та водопровідних мереж у м. Самар.

Серед основних нормативно-правових актів у галузі охорони атмосферного повітря є:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001 р. N 1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 р. N 302 «Про затвердження Порядку проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 14.01.2020 № 52 «Про затвердження гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.96 № 173 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів».

У Стратегії та Плані заходів передбачені завдання та проекти/заходи, орієнтовані на впровадження засад зазначених правових актів. Зокрема проекти: Програма енергетичної стійкості малого та середнього бізнесу; капітальний ремонт даху будівлі Лікувального корпусу (хірургічне відділення "Б") Комунального некомерційного підприємства «Самарівська центральна міська лікарня» Самарівської міської ради з облаштуванням дахової сонячної електростанції; встановлення гібридних сонячних електростанцій для компенсації власного споживання електроенергії та накопичення; енергонезалежність адміністративної будівлі та майстерень КП «Комсервіс»; аудит енерговитрат у бюджетних установах; термомодернізація муніципальних та житлових будівель у громаді; термомодернізація освітніх закладів: реконструкція Гімназії № 12 та Гімназії №3; підвищення енергоефективності закладів дошкільної освіти шляхом модернізації інженерних систем та впровадження енергозберігаючих технологій.

Закон України «Про управління відходами» від 20.06.2022 № 2320-IX регламентує правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище. Закон № 2320-IX визначає, що основними цілями державної політики у сфері запобігання утворенню та управління відходами є:

- захист здоров'я людей та навколишнього природного середовища від негативного впливу відходів;
- здійснення заходів у сфері управління відходами без загрози здоров'ю людей та спричинення шкоди навколишньому природному середовищу в межах встановлених нормативів шкідливого впливу фізичних факторів;
- дотримання ієрархії управління відходами;
- запровадження розширеної відповідальності виробника.

У Стратегії та Плані заходів передбачені завдання та проекти/заходи, орієнтовані на впровадження засад зазначеного правового акту. Зокрема проекти: закупівля комунальної техніки для КП «Комсервіс»; програма роздільного збору відходів у громаді; встановлення контейнерів для небезпечних відходів у громаді.

Розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення Національної стратегії контролю злочинних новоутворень на період до 2030 року та затвердження плану дій з її реалізації на період до 2025 року» від 2 серпня 2024 р. № 730-р визначає наступні стратегічні цілі Стратегії:

- забезпечення ефективного функціонування спроможної мережі закладів охорони здоров'я, що забезпечують надання медичної допомоги пацієнтам із онкозахворюваннями, якісних медичних послуг із діагностики, комплексного лікування та реабілітації на основі мультидисциплінарного підходу;
- запровадження багаторівневої системи заходів із профілактики злочинних новоутворень із урахуванням наявної та оновленої інформації про розподіл та інтенсивність впливу чинників їх виникнення, зокрема поведінкових факторів ризику, системне інформування населення про такі чинники ризику та популяризація здорового способу життя;
- підвищення рівня виявлення онкозахворювань на ранній стадії за рахунок створення окремого завдання державної інформаційної політики з метою формування поміркованої онкологічної настороженості та заклику до профілактичних оглядів, а також введення пілотних програм із виявлення онкозахворювань, зокрема програм із рутинного або обов'язкового онкоскринінгу;
- забезпечення надання пацієнтам із онкозахворюваннями медичних послуг із якісної та доступної паліативної, психологічної та реабілітаційної допомоги;
- удосконалення функціонування державної централізованої системи збору, обробки та аналізу спеціальної медичної статистичної інформації щодо показника онкозахворюваності, передбачивши заходи для посилення аналітичної складової такої інформації;
- підвищення рівня професійної освіти медичних працівників і збереження кадрового потенціалу закладів охорони здоров'я, що надають спеціалізовану медичну допомогу пацієнтам із онкозахворюваннями;
- забезпечення проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень з питань онкології на принципах доказової медицини, розвиток міжнародного партнерства з питань онкології.

Завдання та проєкти/заходи у сфері охорони здоров'я, передбачені у Стратегії та Плані заходів не суперечать цілям Національної стратегії контролю злочинних новоутворень на період до 2030 року.

У Стратегії та Плані заходів передбачені завдання та проєкти/заходи, які частково забезпечать досягнення цілей зазначеного правового акту. Зокрема проєкти: реконструкція нежитлової будівлі для створення реабілітаційного центру у місті Самар; реконструкція нежитлової будівлі літ. Г-1 (лікувального корпусу (дитяче відділення)) КНП "Самарівська ЦМЛ" СМР" з прибудовою лікувально-діагностичного корпусу та влаштуванням захисної споруди цивільного захисту за адресою: вул. Гідності, 40, м. Самар; реконструкція нежитлової будівлі (клініко-діагностична лабораторія) КНП "Самарівська ЦМЛ" СМР" за адресою: вул. Гідності, 40, м. Самар; впровадження лабораторної інформаційної системи у Самарівській міській лікарні; Банк Крові. Модернізація матеріально-технічної бази Лікарняного банку крові КНП «Самарівська центральна міська лікарня» з метою забезпечення безперебійного та безпечного трансфузійного забезпечення пацієнтів; інформаційна кампанія про безкоштовні медичні послуги від МОЗ та міжнародних організацій; розширення можливостей в сфері охорони здоров'я міста Самар за допомогою телемедицини; медична програма підтримки ветеранів та членів їх родин, родин загиблих Захисників України, родин безвісти зниклих та полонених.

Закон України «Про рослинний світ» від 09.04.1999 р. № 591-XIV встановлює основні вимоги до охорони, використання та відтворення рослинного світу під час здійснення діяльності, яка впливає на стан його охорони, використання та відтворення. Серед них:

- збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного світу;
- збереження умов місцезростання дикорослих рослин і природних рослинних угруповань;
- науково обґрунтованого, невиснажливого використання природних рослинних ресурсів;

- здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ;
- охорони об'єктів рослинного світу від пожеж, захист від шкідників і хвороб;
- здійснення заходів щодо відтворення об'єктів рослинного світу;
- регулювання поширення та чисельності дикорослих рослин і використання їх запасів з врахуванням інтересів охорони здоров'я населення.

Закон України «Про тваринний світ» від 13.12.2001 р. № 2894-III регламентує здійснення заходів щодо охорони, науково обґрунтованого, невиснажливого використання і відтворення тваринного світу. Згідно із Законом № 2894-III під час здійснення будь-якої діяльності, яка може вплинути на середовище існування диких тварин та стан тваринного світу, повинно забезпечуватися дотримання таких основних вимог і принципів:

- збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тваринного світу в стані природної волі;
- недопустимість погіршення середовища існування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин;
- збереження цілісності природних угруповань диких тварин;
- додержання науково обґрунтованих нормативів і лімітів використання об'єктів тваринного світу, забезпечення невиснажливого їх використання, а також відтворення;
- раціональне використання корисних властивостей і продуктів життєдіяльності диких тварин;
- платність за спеціальне використання об'єктів тваринного світу;
- регулювання чисельності диких тварин в інтересах охорони здоров'я населення і запобігання заповіданню шкоди довкіллю, господарській та іншій діяльності;
- урахування результатів оцінки впливу на довкілля об'єктів господарської та іншої діяльності, які можуть негативно впливати на стан тваринного світу.

Цілі Стратегії та проєкти Плану заходів не передбачають порушення норм вищезазначених правових актів.

Серед інших нормативно-правових актів та документів державного планування (ДПП), що регламентують сферу охорони довкілля:

- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення безперешкодного доступу громадян до узбережжя водних об'єктів для загального водокористування» від 29.10.2019 № 233-IX;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видалення зелених насаджень у населених пунктах» № 1045 від 01.08.2006 (зі змінами) ;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення» від 22.07.2020 № 650;
- Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження планів управління річковими басейнами Дніпра та Дону на 2025-2030 роки» від 01.11.2024 № 1077-р;
- Національний план дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271;
- Державна стратегія управління лісами України до 2035 року та операційний план її реалізації у 2022 – 2024 роках, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777;
- Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України» від 10.04.2006 № 105;
- Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження методичних рекомендацій щодо врахування кліматичного компонента в документах державного планування та під час здійснення стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на довкілля» від 31.10.2024 № 1382;

- Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України «Про затвердження Інструкції з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України» від 24.12.2001 № 226;
- розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.10.2025 N 1172-р «Про схвалення Другого національно визначеного внеску України до Паризької угоди»;
- рішення Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20
- рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 № 111/2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації» ;
- розпорядження голови обласної державної адміністрації від 17.04.2026 № Р-153/0/3-26 «Про затвердження Регіонального плану управління відходами».

Цілі Стратегії та проекти Плану заходів не передбачають порушення норм вищезазначених правових актів.

Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 р. № 1805-III регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь. Охорона об'єктів культурної спадщини є одним із пріоритетних завдань органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Відтак доречним є передбачити їх охорону в документах державного планування. Водночас у Стратегії та Плані заходів передбачені завдання та проекти/заходи, які частково забезпечать досягнення цілей зазначеного правового акту. Зокрема проекти: промоція Миколаївського розпису шляхом створення музею Миколаївський автентичних декоративних скринь Самарівського краю в КЗ «Палац культури «Металург» м. Самар Самарівської міської ради за адресою: вул. Паланочна, 6а; виготовлення облікової документації пам'яток культурної спадщини на території міста Самар та її страхового фонду; світлиця «Колиска талантів» і музей імені Олеса Гончара: збереження культурної та історичної спадщини» на базі Будинку культури ім. Олеса Гончара м. Самар СМР за адресою вул. Гідності, 116; етнобудинок на базі Гімназії № 4; реставрація, консервація та ремонт пам'яток культурної спадщини; Програма міжнародного культурно-туристичного партнерства.

Охорону доквілля забезпечують також містобудівні заходи шляхом раціонального функціонального зонування території, створення санітарно-захисних зон, визначення територій природно-заповідного фонду, забезпечення екологічного балансу природно-ландшафтних та урбанізованих територій. Основним правовим актом, який встановлює правові та організаційні основи містобудівної діяльності і спрямований на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, є Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 року №3038-VI. Закон № 3038-VI передбачає обов'язкову розробку комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, що визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрями формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, формування екомережі, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території. У Стратегії та Плані заходів передбачені завдання та проекти/заходи, орієнтовані на впровадження засад зазначених правових актів. Зокрема проект: розробка та впровадження геоінформаційної системи міста Самар.

Процедурні аспекти стратегічної екологічної оцінки документів державного планування в Україні регламентуються Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 року № 2354-VIII (зі змінами). Так, СЕО – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для доквілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання,

зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу СЕО, складання звіту про СЕО, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування. Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування. Відповідно до підпункту 6 пункту 1 статті 1 Закону № 2354-VIII наслідки для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, під час проведення стратегічної екологічної оцінки повинні бути оцінені в розрізі компонентів довкілля.

До основних документів, які регламентують СЕО також належать:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 2 травня 2023 р. № 430 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення»;
- Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» від 10.08.2018 № 296 (зі змінами).

Засади зазначених правових актів були враховані під час стратегічної екологічної оцінки документів державного планування.

Засади захисту довкілля під час інвестиційної діяльності закладено в Законі України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. №1560-XII. Він встановлює заборону інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України. У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності. Інвестор також зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля його діяльності у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII.

З огляду на те, що проєктом Стратегії та Плану заходів передбачено створення індустріального парку, основними документами також є:

- Земельний кодекс України (від 25.10.2001 № 2768-III, зі змінами) (стаття 66-1 Земельного кодексу України визначає, що землі індустріальних парків належать до земель промисловості);
- Закон України «Про індустріальні парки» від 21.06.2012 № 5018-VI (зі змінами) (стаття 4 Закону України «Про індустріальні парки» визначає, що функціонування індустріальних парків спрямоване, зокрема на сталий розвиток та захист навколишнього природного середовища);
- Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII (зі змінами) (стаття 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» визначає, що облаштування індустріальних парків належить до видів діяльності, щодо яких є обов'язковим здійснення оцінки впливу на довкілля);
- Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки» від 24.02.2023 № 176-р (Стратегія передбачає, забезпечення розвитку індустріальних парків з урахуванням пріоритету екологічної безпеки, збереження та розвитку природоохоронних територій та об'єктів, затвердження на законодавчому рівні моделі еко-індустріального парку, державне стимулювання розвитку еко-індустріальних парків та сприяння трансформації індустріальних парків на основі моделі еко-індустріальних парків (ціль 9)).

Заходи із започаткування індустріального хабу, передбачені в Стратегії та Плані заходів, будуть здійснюватися з суворим дотриманням норм відповідних правових актів вже на етапі формування концепції індустріального хабу.

До основних документів, якими встановлено на регіональному та місцевому рівні зобов'язання щодо охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення належать:

- Програма створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у Дніпропетровській області на 2023 – 2027 роки;
- Регіональна цільова програма захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення пожежної безпеки Дніпропетровської області на 2021 – 2028 роки;
- Регіональна Програма з локалізації та ліквідації амброзії полинолистої та інших карантинних організмів на території Дніпропетровської області протягом 2012 – 2026 років;
- Обласна програма „Здоров'я населення Дніпропетровщини на 2020 – 2026 роки”;
- Міська цільова програма «Здоров'я населення м. Новомосковська на період до 2029 року» ;
- Програма розвитку цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення пожежної безпеки Новомосковської міської громади на 2023-2027 роки;
- Міська цільова програма охорони навколишнього природного середовища м. Самар на 2026-2030 роки.

Цілі і завдання Стратегії та проекти/заходи Плану заходів корелюють із заходами, передбаченими у відповідних документах регіонального та місцевого рівнів.

Також цілі і завдання Стратегії, а також проекти і заходи Плану заходів сформовані з огляду на засади регіональної екологічної мережі, визначені в Проекті схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області, затвердженому рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII.

Відповідно до нормативно-правової бази України Стратегія та План заходів відповідають низці зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- проведення природоохоронних заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- підвищення комфортності сформованої інфраструктури за рахунок її відновлення, будівництва, реконструкції та модернізації;
- вжиття заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- вдосконалення системи управління відходами, в т. ч впровадження роздільного збору сміття;
- забезпечення загальної доступності Стратегії та Плану заходів, а також самого звіту про СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом розміщення на офіційному вебсайті міської ради та в Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки.

Враховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що Стратегія розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) відповідає встановленим на міжнародному, національному та регіональному рівнях цілям екологічної політики, враховують більшість з них і передбачають комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ -50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Відповідно до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 року № 296, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори і фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, безпеки життєдіяльності населення та взаємодії цих факторів.

Наслідки реалізації Стратегії та Плану заходів, зокрема, можуть бути вторинними, кумулятивними або синергічними. Вторинні наслідки – це вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття. Кумулятивні наслідки – це нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Синергічні наслідки – це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

Для визначення ймовірних наслідків для довкілля, в тому числі здоров'я населення, від реалізації цілей і завдань, визначених в Стратегії та Плані заходів, було використано контрольний перелік питань, наведений у таблиці 6.1.

Таблиця 6.1. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Стратегії та Плану заходів спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення
	Так	Ймовірно	Ні	
Атмосферне повітря				
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			+	+
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		+		+
Погіршення якості атмосферного повітря			+	+
Появу джерел неприємних запахів			+	
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			+	
Водні ресурси				
Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			+	+
Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)			+	
Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти			+	+
Значне зменшення кількості води, що використовується для водопостачання населенню			+	
Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод		+		+
Появу загроз для людей і об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)		+		+
Зміни напрямків і швидкості течії поверхневих вод або обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкта			+	
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			+	
Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод			+	
Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			+	

Чи може реалізація Стратегії та Плану заходів спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення
	Так	Ймовірно	Ні	
Забруднення підземних водоносних горизонтів			+	
Відходи				
Збільшення кількості утворюваних відходів			+	+
Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			+	
Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			+	
Спорудження еколого-небезпечних об'єктів у сфері управління побутовими відходами			+	
Утворення або накопичення радіоактивних відходів			+	
Земельні ресурси				
Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару		+		+
Посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			+	+
Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			+	
Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози, через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури			+	
Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			+	+
Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад			+	
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території)			+	
Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			+	
Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь у цілому		+		+
Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			+	
Будь-який вплив на кількість і якість рекреаційних можливостей		+		+
Будь-який вплив на об'єкти історико-культурної спадщини		+		+
Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'яток природи тощо)			+	+
Населення та інфраструктура				
Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території			+	
Вплив на стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі		+		+
Суттєвий вплив на транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків			+	
Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			+	
Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги			+	
Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			+	
Екологічне управління та моніторинг				
Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			+	
Погіршення екологічного моніторингу			+	

Чи може реалізація Стратегії та Плану заходів спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення
	Так	Ймовірно	Ні	
Усунення механізмів впливу ОМС на процеси техногенного навантаження			+	
Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			+	
Інше				
Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів		+		+
Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу			+	
Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії			+	
Суттєве порушення якості природного середовища			+	
Появу можливостей для досягнення короткострокових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			+	
Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей			+	

Визначені в Стратегії цілі та завдання, а також проекти та заходи для їх досягнення, включені до Плану заходів, дозволяють оцінити їх ймовірний вплив на стан довкілля, в т. ч. здоров'я населення, в розрізі його окремих компонентів: атмосферне повітря, водні ресурси, земельні ресурси, біорізноманіття та природоохоронні території, рекреаційні території та культурна спадщина, управління відходами, здоров'я населення та інфраструктура.

Загалом цілі та завдання Стратегії, а також заходи й проекти Плану заходів зорієнтовані на підвищення якості життя, посиленні безпеки та стійкості міської інфраструктури з підвищенням енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності. Відтак у середньо- та довгостроковій перспективі їх реалізація не повинна мати негативного впливу на довкілля, в т. ч. здоров'я населення, а навпаки сприяти охороні і збереженню навколишнього природного середовища та покращенню здоров'я населення.

Проте, під час виконання окремих заходів і проектів Плану заходів можуть мати місце тимчасові короткотермінові негативні впливи на довкілля. Здебільшого до них належать проекти, пов'язані з розвитком дорожньо-транспортної інфраструктури, посиленням системи цивільного захисту та розбудовою мережі захисних споруд, забезпеченням якісного водопостачання та водовідведення тощо (наприклад, під час капітального ремонту дорожнього покриття автодоріг, нового будівництва споруд подвійного призначення з захисними властивостями ПРУ, нового будівництва модульних укриттів заводського виготовлення до 50 осіб, побудови нового водогону для м. Самар, реконструкції мережі водопостачання та водовідведення, реконструкції та нового будівництва водопровідної мережі, нового будівництва центральної каналізації у м. Самар, нового будівництва водозабору та водопровідних мереж у м. Самар, а також інших об'єктів інфраструктури, в т. ч. соціального призначення, тимчасового негативного впливу може зазнати довкілля, зокрема ґрунти прилеглих територій, де виконуватимуться роботи, збільшиться обсяг відходів, в т. ч. відходів будівництва; заходи з підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності у громаді можуть завдати тимчасової короткотермінової шкоди довкіллю під час їх проведення; і т. п.).

Загалом реалізація проектів, які можуть мати тимчасовий короткостроковий негативний вплив на компоненти довкілля, з високою ймовірністю буде супроводжуватися позитивними вторинними наслідками для здоров'я населення та його життєдіяльності, оскільки передбачає модернізацію інфраструктури (в т. ч. сфери охорони здоров'я), підвищення доступності послуг для жителів громади, розвиток та модернізацію систем водопостачання і водовідведення тощо. Реалізація заходів, передбачених у Плані заходів, не повинна спричинити до появи вторинних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення. У таблиці 6.2 наведено

оцінку ймовірного впливу стратегічних та оперативних цілей під час реалізації Стратегії та Плану заходів.

Таблиця 6.2. Оцінка ймовірного впливу Стратегії та Плану заходів на компоненти довкілля

Стратегічні та оперативні цілі	Компоненти довкілля, що зазнають впливу							
	Атмосферне повітря	Водні ресурси	Відходи	Ґрунти	Біорізноманіття, флора і фауна, природоохоронні території	Рекреаційні зони та культурна спадщина	Безпека життєдіяльності населення та його здоров'я	Екологічне управління та моніторинг
Стратегічна ціль 1. Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток								
1.1. Модернізація промислових підприємств та стимулювання інноваційної діяльності	+	+	-	+	0	0	+	0
1.2. Підтримка креативних індустрій та промоція місцевої культурної ідентичності	0	0	+	0	0	+	0	0
1.3. Розвиток культури гостинності, туристичних продуктів і сервісів	0	+	+	+	0	+	+	0
1.4. Створення сприятливих умов для мікро-, малого та середнього підприємництва	+	+	+	+	0	+	+	0
1.5. Підвищення спроможності громади залучати інвестиції та впроваджувати проекти розвитку	+	+	+	+	0	+	+	0
Стратегічна ціль 2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя								
2.1. Забезпечення доступу до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини	+	+	+	+	0	0	++	0
2.2. Створення умов для повернення ветеранів до цивільного життя, інтеграції ВПО та підтримки вразливих категорій населення	+	0	+	0	0	0	++	0
2.3. Розвиток сучасного освітнього, спортивного та культурного простору	+	0	+	+	0	0	+	0
2.4. Цифрова трансформація для ефективного управління розвитком громади	0	0	0	0	0	0	+	0
2.5. Зміцнення місцевої демократії та розширення інструментів громадської участі	0	0	0	0	0	0	+	0
Стратегічна ціль 3. Безпека та стійкість міської інфраструктури								
3.1. Посилення системи цивільного захисту та розбудова мережі захисних споруд	+	+	+	+	0	0	++	+
3.2. Покращення благоустрою та розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури	0	0	0	0	0	0	++	0
3.3. Підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності	+	0	+	+	+	0	++	+
3.4. Забезпечення якісного водопостачання та водовідведення	0	++	+	+	+	+	++	0
3.5. Впровадження сталої системи управління відходами	+	+	++	+	0	+	++	+

(--) – значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним;

(-) – помірний (короткостроковий та/або тимчасовий, та/або непрямий) негативний вплив. Цей вплив є прийнятним;

(0) – немає впливу;

(+) – помірний (короткостроковий та/або тимчасовий, та/або непрямий) позитивний вплив;

(++) – значний позитивний вплив.

На основі оцінок, представлених в таблиці 6.1 та 6.2, можна зробити наступні висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля, у тому числі здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових, постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків від реалізації Стратегії та Плану заходів.

Біорізноманіття, флора і фауна, природоохоронні території. У Стратегії та Плані заходів не передбачається реалізація завдань та проектів/заходів, які можуть мати негативний вплив

на біорізноманіття, флору і фауну, а також на об'єкти природно-заповідного фонду, що межують з територією громади.

Ґрунти. Очікується, що реалізація проєктів щодо Програми роздільного збору відходів у громаді та встановлення контейнерів для небезпечних відходів у громаді у середньо- та довгостроковій перспективі позитивно позначиться на стані ґрунтів та допоможе запобігти їхньому подальшому забрудненню. Зокрема, розвиток інфраструктури управління відходами сприятиме зменшенню ризиків забруднення земель шкідливими речовинами. Також, реалізація проєкту щодо очищення русла р. Самара в районі о. Молодіжний м. Самар буде зменшувати забруднення й підтоплення, зберігати родючість ґрунтів та запобігати їх деградації, що буде мати позитивний вплив на ґрунти в довгостроковій перспективі.

Клімат. Реалізація проєктів у межах оперативних цілей 1.4. «Створення сприятливих умов для мікро-, малого та середнього підприємництва» та 3.3. «Підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності» (зокрема, Програма енергетичної стійкості малого та середнього бізнесу, встановлення гібридної сонячної електростанції для компенсації власного споживання електроенергії та накопичення, аудит енерговитрат у бюджетних установах, термомодернізація муніципальних та житлових будівель у громаді) сприятиме зменшенню обсягів викидів парникових газів. Це матиме позитивний синергетичний ефект у вигляді поступового зниження CO₂-емісій і формування більш стійкої до кліматичних змін моделі розвитку громади.

Повітря. Завдання оперативних цілей 1.4. «Створення сприятливих умов для мікро-, малого та середнього підприємництва», 3.3. «Підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності», сприятимуть у коротко- та середньостроковій перспективі покращенню якості атмосферного повітря. Зокрема, створення умов для забезпечення енергетичної стійкості малого та середнього бізнесу, забезпечення наявності резервних джерел електроживлення на ключових об'єктах, забезпечення оптимізації енергоспоживання у громаді через забезпечення наявності резервних джерел електроживлення на ключових об'єктах та оптимізацію енергоспоживання у громаді). Це, у свою чергу, позитивно вплине на стан довкілля та здоров'я жителів.

Водні ресурси. Реалізація завдання 3.4.1. «Забезпечити розвиток та модернізацію систем водопостачання та водовідведення» матиме позитивний вплив на водні ресурси через встановлення водних колонок та бюветів зі станціями доочищення по території громади, побудову нового водогону для м. Самар, реконструкцію мережі водопостачання та водовідведення тощо. Як наслідок, покращиться якість поверхневої води, очікується зниження ризику забруднення вод тощо.

Безпека життєдіяльності населення та його здоров'я. Реалізація завдань стратегічних цілей 2 «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя» (оперативні цілі 2.1, 2.2 і 4.3) і 3 «Безпека та стійкість міської інфраструктури» (оперативна ціль 3.2) (зокрема, забезпечення доступу до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини, створення умов для повернення ветеранів до цивільного життя, інтеграції ВПО та підтримки вразливих категорій населення, розвиток сучасного освітнього, спортивного та культурного простору, посилення системи цивільного захисту та розбудова мережі захисних споруд, покращення благоустрою та розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури) матиме позитивний вплив на здоров'я населення та якість його життя. Запровадження ефективної системи управління відходами й розвиток відновлюваної енергетики сприятиме покращенню стану довкілля, що, у свою чергу, зменшить імовірність виникнення захворювань дихальної системи та створить більш здорові й безпечні умови для життя населення (усі завдання оперативних цілей 3.3. «Підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності» та 3.5. «Впровадження сталої системи управління відходами»).

Додатково, здійснення аудиту, облаштування та підвищення доступності мережі укриттів, підготовка населення та організацій громади до дій у надзвичайних ситуаціях, зміцнення матеріально-технічної бази рятувальних служб (усі завдання оперативної цілі 3.1) дозволять посилити систему цивільного захисту та розбудувати мережу захисних споруд, що сприятиме підвищенню рівня безпеки населення та готовності громади до можливих ризиків, зменшенню ризиків надзвичайних ситуацій, пожеж та травматизму.

Матеріальні активи. Модернізація інженерних мереж, розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури (завдання оперативної цілі 3.2 та проекти/заходи для їх виконання, зокрема облаштування безбар'єрного маршруту в місті (тротуари, пандуси, переходи), розбудова мережі велодоріжок у м. Самар, облаштування та обслуговування водостоків та дощоприймачів біля дорожньої інфраструктури у м. Самар, капітальний ремонт дорожнього покриття автодоріг, капітальний ремонт вуличного освітлення по вул. Гідності м. Самар, Дніпропетровської області, реконструкція вуличного освітлення в місті Самар) забезпечать оновлення матеріальних активів громади, покращення благоустрою м.Самар та підвищення якості життя населення.

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Завдання оперативної цілі 1.3 сприятимуть розширенню рекреаційних можливостей громади без негативного впливу на об'єкти культурної спадщини та природно-заповідного фонду, а також підвищать їхню екологічну й естетичну цінності, збільшать інтерес до них і забезпечать їх сталий розвиток (зокрема відновлення туристичних річкових маршрутів та створення матеріально-технічної бази для проведення екскурсій, капітальний ремонт з благоустрою та очищення русла р. Самара в районі о. Молодіжний м. Самар. Водночас можливий незначний короткостроковий негативний вплив на ґрунти під час облаштування відповідних територій.

Відходи. Запровадження сталої системи управління відходами (оперативна ціль 3.5) дозволить забезпечити роздільне сортування та зменшити ризики забруднення ґрунтів, вод і повітря небезпечними відходами. Додатково, проведення інформаційних кампаній та освітніх програм з роздільного збору відходів у громаді сприятиме формуванню екологічної культури управління відходами серед жителів.

Екологічне управління, моніторинг та інше. Стратегія не передбачає послаблення механізмів контролю у сфері екологічної безпеки. Навпаки, реалізація завдань оперативних цілей 1.4, 3.3 та проектів/заходів у їх межах спрямована на енергоощадне використання ресурсів (зокрема, Програма енергетичної стійкості малого та середнього бізнесу, встановлення гібридної сонячної електростанції для компенсації власного споживання електроенергії та накопичення, аудит енерговитрат у бюджетних установах, термомодернізація муніципальних та житлових будівель у громаді).

Очікується, що в результаті реалізації стратегічної цілі 1. «Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток» буде забезпечено створення умов для забезпечення конкурентоспроможності економіки та інноваційного розвитку громади, модернізації промислових підприємств та стимулювання інноваційної діяльності, умов для мікро-, малого та середнього підприємництва, підтримки креативних індустрій та промоції місцевої культурної ідентичності, розвитку культури гостинності, туристичних продуктів і сервісів. Підвищення спроможності громади залучати інвестиції та впроваджувати проекти розвитку, забезпечення енергетичної стійкості малого та середнього бізнесу також сприятиме її конкурентоспроможності та інноваційному розвитку (таблиця 6.3).

Таблиця 6.3. Ймовірні наслідки для довкілля в результаті досягнення стратегічної цілі 1. «Конкурентоспроможна економіка та інноваційний розвиток»

Компонент довкілля	Оцінка впливу*	Характеристика впливу
Атмосферне повітря	+	Позитивний вплив завдяки забезпеченню енергетичної стійкості малого та середнього бізнесу. Помірний негативний вплив можливий через тимчасове збільшення викидів пилу та вихлопних газів під час будівельних робіт в період роботи вантажного транспорту та спецтехніки.
Водні ресурси	0	Не передбачає впливу.
Відходи	-/+	Помірний негативний вплив може бути пов'язаний зі збільшенням обсягів відходів будівництва, а також побутових відходів.
Ґрунти	-/+	Помірний негативний вплив можливий через локальне порушення ґрунтового покриву під час будівництва. Натомість, можливе зменшення деградації ґрунтів шляхом зниження хімічного навантаження під час використання відновлювальних джерел енергії.
Біорізноманіття, флора і фауна,	+	Помірний позитивний вплив внаслідок забезпечення енергетичної стійкості малого та середнього бізнесу

природоохоронні території		
Рекреаційні зони та культурна спадщина	+	Впровадження заходів розвитку туристичної галузі та рекреаційної інфраструктури для активного і пасивного відпочинку допоможе підвищити туристичну привабливість громади. Також, заходи зі сприяння промоції місцевої культурної спадщини та забезпечення підтримки майстрів зі сфери креативних індустрій допоможуть підтримати креативні індустрії та просувати місцеву культурну ідентичність.
Безпека життєдіяльності населення та його здоров'я	++	Значний позитивний вплив у довгостроковій перспективі пов'язаний з покращенням якості повітря, а також підвищенням матеріального благополуччя жителів.
Екологічне управління та моніторинг	0	Не передбачає впливу.

* Див. пояснення до таблиці 6.2

Очікується, що в результаті досягнення стратегічної цілі 2. «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя» буде забезпечено доступ до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини, створено умови для повернення ветеранів до цивільного життя, інтеграції ВПО та підтримки вразливих категорій населення, розвиток сучасного освітнього, спортивного та культурного простору. Відбудеться також цифрова трансформація для ефективного управління розвитком громади та зміцнення місцевої демократії, розширення інструментів громадської участі, що забезпечить розвиток людського капіталу та підвищення якості життя (таблиця 6.4).

Таблиця 6.4. Ймовірні наслідки для довкілля в результаті досягнення стратегічної цілі 2. «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя»

Компонент довкілля	Оцінка впливу*	Характеристика впливу
Атмосферне повітря	+	Помірний короткостроковий негативний вплив спричинений тимчасовим забрудненням повітря під час будівельних і модернізаційних робіт.
Водні ресурси	0	Не передбачає впливу.
Відходи	-/+	Помірний негативний вплив може бути пов'язаний зі збільшенням обсягів відходів будівництва, а також побутових відходів.
Ґрунти	-/+	Помірний негативний вплив можливий через локальне порушення ґрунтового покриву під час будівництва чи ремонтних робіт..
Біорізноманіття, флора і фауна, природоохоронні території	0	Не передбачає впливу.
Рекреаційні зони та культурна спадщина	0	Не передбачає впливу.
Безпека життєдіяльності населення та його здоров'я	++	Значний позитивний вплив у довгостроковій перспективі пов'язаний з забезпеченням доступу до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини, доступності та інклюзивності медичних послуг, розвитком спортивної інфраструктури та клубного спорту.
Екологічне управління та моніторинг	0	Не передбачає впливу.

* Див. пояснення до таблиці 6.2

Очікується, що в результаті досягнення стратегічної цілі 3. «Безпека та стійкість міської інфраструктури» покращиться благоустрій та розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури, підвищиться енергоефективність, енергозбереження та енергонезалежність, а також буде забезпечено якісне водопостачання та водовідведення, впровадження сталої системи управління відходами, створюючи безпечне і здорове середовище для життя мешканців. Паралельно посилення системи цивільного захисту та розбудова мережі захисних споруд, сприятимуть зміцненню здатності громади протистояти техногенним і природним

загрозам, забезпечуючи стійкість та безпеку і формування сприятливих умов для проживання населення (таблиця 6.5).

Таблиця 6.5. Ймовірні наслідки для довкілля в результаті досягнення стратегічної цілі 3. «Безпека та стійкість міської інфраструктури»

Компонент довкілля	Оцінка впливу*	Характеристика впливу
Атмосферне повітря	+	Забезпечення ефективної роботи інфраструктури цивільного захисту зменшує ризик пожеж та викидів небезпечних речовин при техногенних аваріях.
Водні ресурси	++	Значний позитивний вплив буде досягнуто за рахунок забезпечення розвитку та модернізації систем водопостачання та водовідведення, що призведе до зростання частки населення, охопленого якісними послугами водопостачання та водовідведення, зменшення скидів неочищених стоків, зниження інфраструктурної вразливості через єдину нитку водогону 1983 року (аварії на якому призводять до зупинки водопостачання для мешканців міста), скорочення частки аварійних мереж, зменшення втрат води та кількості аварійних відключень.
Відходи	++	Суттєвий позитивний вплив за рахунок розвитку інфраструктури управління відходами, формування екологічної культури управління відходами.
Ґрунти	++	Розвинута інфраструктура управління відходами дозволить запобігти забрудненню ґрунтів, в тому числі запобігати появі несанкціонованих сміттєзвалищ, які є потенційною загрозою забруднення ґрунтів.
Біорізноманіття, флора і фауна, природоохоронні території	0	Не передбачає впливу
Рекреаційні зони та культурна спадщина	0	Не передбачає впливу
Безпека життєдіяльності населення та його здоров'я	++	Покращення здоров'я жителів через зростання частки населення, охопленого якісними послугами водопостачання та водовідведення, зменшення скидів неочищених стоків. Покращення транспортної доступності до медичних і соціальних послуг забезпечить своєчасне отримання медичної допомоги. Покращення психологічного стану населення завдяки підвищенню рівня інфраструктури цивільного захисту.
Екологічне управління та моніторинг	0	Не передбачає впливу

* Див. пояснення до таблиці 6.2

Відтак за умови дотримання та виконання захисних і охоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, ймовірність появи впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний кумулятивні та синергічні наслідки для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, під час і після реалізація Стратегії та Плану заходів є незначними. Натомість досягнення цілей і завдань Стратегії та Плану заходів сприятиме покращенню екологічної ситуації в громаді, підвищенню рівня безпеки, стійкості інфраструктури та якості життя населення.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Досягнення стратегічних та оперативних цілей Стратегії та Плану заходів передбачає виконання завдань, пов'язаних із модернізацією, реконструкцією, підвищенням енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності і раціональним використанням природних ресурсів, що є невід'ємною складовою забезпечення збалансованого економічного, соціального та екологічного розвитку Самарівської МТГ. Водночас під час аналізу ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів було виявлено окремі заходи, реалізація яких може спричинити до появи деяких прямих та непрямих негативних наслідків у вигляді короткострокового впливу. Для нейтралізації, зменшення та пом'якшення цих можливих негативних наслідків передбачено здійснення низки заходів, які матимуть позитивний вплив на компоненти довкілля, в тому числі здоров'я населення (табл. 7.1).

Таблиця 7.1. Заходи, передбачені для запобігання, зменшення та пом'якшення ймовірного негативного впливу на компоненти довкілля, в тому числі здоров'я населення, внаслідок реалізації цілей і завдань Стратегії та заходів Плану заходів

Складові довкілля, в т. ч. здоров'я населення	Заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання ДДП
<p>Атмосферне повітря і клімат</p>	<ul style="list-style-type: none"> – створення та відновлення зелених насаджень (обабіч автошляхів, на прибудинкових територіях) для поглинання забруднюючих речовин; – здійснення озеленення території громади; – сприяння зниженню викидів парникових газів шляхом встановлення відновлювальних джерел енергії; – впровадження заходів із забезпечення комунальних об'єктів відновлюваними джерелами енергії; – зменшення викидів шкідливих речовин підприємствами та організаціями в атмосферне повітря шляхом застосування сучасних технологій та систем очищення; – стимулювання заходів з підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності у всіх галузях (в першу чергу, комунальних закладів); – стимулювання заходів з забезпечення енергетичної стійкості малого та середнього бізнесу; – забезпечення функціонування станцій моніторингу повітря на території громади.
<p>Водні ресурси</p>	<ul style="list-style-type: none"> – постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронного законодавства; – постійний моніторинг та контроль за рівнем фізичного зносу ключової інфраструктури для уникнення значних втрат ресурсу та зниження ризиків виникнення масштабних аварій; – встановлення водних колонок та бюветів зі станціями доочищення по території громади; – побудова нового водогону для м. Самар; – реконструкція мережі водопостачання та водовідведення; – нове будівництво водопровідної мережі; – нове будівництво центральної каналізації у м. Самар; – нове будівництво водозабору у м. Самар; – очищення прибережної полоси р. Самара на території м. Самар в парковій та пляжній зоні; – поліпшення гідрологічного режиму річки Самара; – розчищення русел водотоків від захаращення сміттям, поваленими деревами (гілками), видалення надлишкової рослинності тощо; – розчищення надмірно замуленого русла з вийманням мулу ; – приведення в належний санітарний стан та проведення благоустрою джерел; – очищення русла річки Самара від очерету; – поглиблення русла річки Самара; – утримання мережі меліоративних каналів для підтримання у належному стані протиаводкових споруд, що регулюють гідрологічний режим р. Самара та для боротьби з підтопленням.

Складові довкілля, в т. ч. здоров'я населення	Заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання ДДП
Земельні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> – запровадження громадського контролю за станом довкілля у громаді (наприклад, через платформу електронної демократії e-dem.ua, сайт міської ради, офіційні сторінки міської ради в соціальних мережах тощо); – використання міської геоінформаційної системи (ГІС) для інвентаризації земель; – проведення робіт з оновлення та внесення змін до генерального плану міста Самар; – оновлення топографічного плану м. Самар; – розроблення додаткової актуальної містобудівної документації у відповідності до чинного законодавства та норм; – уточнення прибережної захисної смуги р. Самари; – уточнення червоних ліній вулиць м. Самар відповідно до реального землекористування з метою запобігання правових / земельних, судових спорів та затримок інвестицій.
Надра	<ul style="list-style-type: none"> – забезпечення належного водовідведення значних обсягів води; – підтримання в належному стані зливової каналізації; – розчищення дренажних канав (ліквідація замулень тощо).
Відходи	<ul style="list-style-type: none"> – регулярне проведення моніторингу появи стихійних сміттєзвалищ в місцях скупчення населення (громадські простори, осередки дозвілля та рекреації) та своєчасна їх ліквідація; – зменшення кількості несанкціонованих сміттєзвалищ і покращення чистоти громадських просторів; – посилення системи роздільного збору, сортування та зменшення захоронення відходів; – здійснення моніторингу екологічних ризиків від промислових відходів і об'єктів управління відходами поблизу житлових районів; – зниження довгострокового екологічного навантаження на річку Самара та прилеглі рекреаційні території внаслідок розчищення засмічених ділянок; – проведення інформаційної кампанії та освітньої програми з роздільного збору відходів у громаді; – покращення культури управління відходами серед населення та бізнесу через інформаційні кампанії й стимули.
Біорізноманіття та природоохоронні території	<ul style="list-style-type: none"> – проведення роботи по догляду за лісом; – запобігання незаконній вирубці лісів; – здійснення посиленого контролю за незаконною діяльністю, яка загрожує фауні; – регулярний моніторинг інвазивних видів та вжиття невідкладних заходів у разі їх виявлення.
Рекреаційні зони та культурна спадщина	<ul style="list-style-type: none"> – здійснення регулярного моніторингу стану рекреаційних територій та об'єктів культурної спадщини; – проведення благоустрою територій рекреаційного призначення; – здійснення ліквідацію аварійних, фаутичних дерев та сухоостою, крокування та обрізки дерев на території громади; – своєчасне проведення викошування узбіч, зон зелених насаджень, парків, місць загального користування.
Здоров'я населення	<ul style="list-style-type: none"> – проведення інформаційно-оздоровчих та просвітницьких заходів щодо популяризації активного способу життя, формування відповідального ставлення до власного здоров'я; – здійснення облаштування захисних споруд (укриттів) у Центральній міській лікарні для уможливлення безпечного надання медичних послуг в умовах військової агресії; – модернізація ключових підрозділів медичної інфраструктури; – покращення умов лікування та діагностики; – розширення доступу до реабілітаційних послуг і комплексної допомоги, зокрема для ветеранів і постраждалих від війни; – підвищення безпеки функціонування медичних закладів і готовність працювати під час повітряних тривог та відключень електроенергії; – підвищення спроможності громади утримувати медичних фахівців через кращі умови праці та організацію процесів; – розширення можливості для занять спортом і змістовного дозвілля; – посилення інклюзивності і безбар'єрності спортивних просторів.

Цілі та завдання Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та заходи Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027

року (з горизонтом планування до 2034 року) не передбачають реалізацію заходів, які могли б призвести до негативного впливу на території природно-заповідного фонду чи об'єкти культурної спадщини. Водночас для охорони, збереження і відновлення біорізноманіття та природо-заповідних територій та об'єктів доцільно розглянути можливість здійснення додаткових заходів, які можуть включати запровадження громадського контролю за веденням лісового господарства та проведення заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів.

Для покращення якості атмосферного повітря пропонуємо у Стратегії та Плані заходів передбачити заходи, скеровані на пом'якшення зміни клімату, зокрема здійснення озеленення території громади та забезпечення функціонування станцій моніторингу повітря на території Самарівської МТГ.

Для посилення управління водними ресурсами варто розглянути можливість розроблення й затвердження програми «Питна вода» та передбачити в документі державного планування заходи щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річки Самара (включно з регулярним її очищенням).

Для запобігання забруднення ґрунтів та зниженню ризиків для здоров'я населення рекомендуємо забезпечити проведення заходів із захисту від підтоплення і затоплення територій. Також пропонуємо передбачити заходи щодо розроблення актуальної містобудівної документації у відповідності до чинного законодавства та норм та своєчасного викошування узбіч і зон зелених насаджень.

У сфері управління відходами рекомендуємо посилити систему роздільного збору, сортування та зменшення захоронення відходів та провадити регулярний моніторинг і ліквідацію стихійних сміттєзвалищ.

Для мінімізації негативного впливу на здоров'я населення варто продовжити практику модернізації ключових підрозділів медичної інфраструктури, покращення умов лікування та діагностики, розширення доступу до реабілітаційних послуг і комплексної допомоги та розгляд можливості розроблення і затвердження програми «Громадське здоров'я». А будівельні та ремонтні роботи варто здійснювати виключно з дотриманням екологічного законодавства.

Основними заходами залишаються організація моніторингу навколишнього природного середовища, проведення інформаційної кампанії та освітньої програми з роздільного збору відходів у громаді та залучення міжнародних партнерів і бізнесу для реалізації екологічних проєктів.

На всіх етапах реалізації Стратегії та Плану заходів визначені цілі, завдання та заходи будуть здійснюватися відповідно до норм і правил охорони навколишнього природного середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі відповідно до вимог Водного кодексу України, Законів України «Про охорону земель», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України» та інших.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ

Стратегія розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) розроблені на довгостроковий період і є документом державного планування місцевого рівня.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів вказує на те, що їх реалізація передбачає досягнення цілей та виконання завдань, які повинні сприяти поширенню позитивних впливів на складові довкілля та здоров'я населення, зокрема забезпечити впровадження сталої системи управління відходами, сприяти забезпеченню доступу до якісної, високотехнологічної, пацієнтоорієнтованої медицини, та модернізації промислових підприємств тощо. Це свідчить, що Стратегія та План заходів спрямовані на екологічно збалансований сценарій розвитку.

У контексті стратегічної екологічної оцінки Стратегія та План заходів можуть бути розглянуті й інші альтернативи:

Альтернатива 1 – гіпотетичний «нульовий» сценарій, за яким Стратегія та План заходів не затверджуються та більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію;

Альтернатива 2 – сценарій розвитку громади «Острів без припливу». ґазується на тому, що темпи інтеграції України до європейського економічного, нормативного й інституційного простору – низькі; відтік кваліфікованих кадрів з громади до м. Дніпра, інших регіонів України та закордон – максимального можливого.

Альтернатива 3 – сценарій розвитку громади «Перехідний вузол». В його основі – високі темпи інтеграції України до європейського економічного, нормативного й інституційного простору; високий рівень відтоку кваліфікованих кадрів до м. Дніпра, інших регіонів України та закордон.

Альтернатива 1 – гіпотетичний «нульовий» сценарій, за яким Стратегія та План заходів не затверджуються та більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію.

Гіпотетичний «нульовий» сценарій пов'язаний із збереженням нинішнього стану громади. Цей варіант виходить з того, що зміни практично не відбуватимуться. При цьому якісні показники розвитку будуть залишатись малорухомими. А це стримує процеси збалансованого (сталого) розвитку громади. Реалізація цього сценарію ілюструє значне загострення екологічних проблем, які перешкоджатимуть набуттю комфортних умов життя та добробуту населення. Відтак за результатами аналізу визначено, що в рамках гіпотетичного сценарію подальший сталий розвиток Самарівської міської територіальної громади є ускладненим, і цей сценарій призводить до погіршення екологічної ситуації в межах її території.

Варто відмітити, що після прогнозованого «завершення» російсько-української війни ймовірно матиме місце помітний механічний приріст, який буде напряму пов'язаний із значною повоєнною хвилею повернення частини українських біженців з-за кордону та ВПО з інших регіонів України. Приблизно з 2031 року у громаді буде спостерігатися спадна тенденція сальдо міграції з поступовою стабілізацією.

Сальдо міграції населення у Самарівській МТГ матиме строкату динаміку із подальшою стабілізацією міграційної ситуації. Варто відмітити, що у перші два роки після очікуваного завершення війни спостерігатиметься помітний механічний приріст, який буде напряму пов'язаний із повоєнною хвилею повернення українських біженців та ВПО.

Переселенці та ті, хто повернувся додому, поступово залучаються до місцевого ринку праці та підприємництва, проте їхня адаптація стримується нестачею житла, робочих місць і

соціальної інфраструктури. Частина залишається вразливою та потребує додаткової підтримки.

Гіпотетичний нульовий сценарій передбачає загальне поступове щорічне зменшення чисельності населення Самарівської громади на 0,47 тис. осіб. Загалом, чисельність жителів громади зменшиться на 11% відносно початку 2025 року і становитиме 61 тис. осіб. Посилюватиметься процес старіння населення Самарівської МТГ. Це формує довгострокове навантаження на економіку, соціальну систему та ринок праці на рівні держави й громад.

Покращення оборонних можливостей України та контроль над повітряним простором знижують кількість атак, проте ризики не зникають повністю. Бізнес та населення адаптуються до роботи в умовах потенційних обмежень, що дозволяє підтримувати помірну інвестиційну й соціальну активність.

Зростання ВВП відбувається завдяки відбудові інфраструктури, відновленню логістики та поступовому зростанню внутрішнього попиту. Проте структурні виклики — нестача кадрів, дорогі кредити, зношеність виробничої бази — не дають можливості досягти швидкого технологічного прориву й високої конкурентоспроможності.

Кошти партнерів надходять за умови прозорих процедур і доступності для проєктів, спрямованих на відновлення критичної інфраструктури та соціальних сфер. Це дає можливість громаді реалізовувати важливі проєкти, але масштаби інвестицій залишаються недостатніми для швидкої трансформації економіки.

Гармонізація правил і часткове відкриття європейських ринків створюватимуть нові можливості для бізнесу. Водночас конкуренція з європейськими виробниками вимагатиме від підприємств громади модернізації, яка буде стримуватися нестачею фінансів та технологій.

Ресурси державного та зовнішнього фінансування розподілятимуться нерівномірно. Великі центри отримуватимуть більші можливості для відновлення, у той час як громади з меншою економічною базою змагатимуться за увагу інвесторів і партнерів.

Повертаються ті, хто бачить економічні перспективи і гарантії для життя. Водночас значна частина людей із високою кваліфікацією залишатиметься за кордоном, що створюватиме структурний дисбаланс на ринку праці.

Тарифи на енергоносії та паливо поступово коригуються в бік ринкових, що посилює фінансове навантаження на населення та бізнес. Громади будуть змушені частково компенсувати підвищення витрат через енергоефективні рішення.

Національні програми розвитку інфраструктури мають вищі пріоритети, ніж локальні проєкти. Це створює залежність громад від рішень центру та конкурсного доступу до інвестиційних ресурсів.

Альтернатива 2 – сценарій розвитку громади «Острів без припливу». Базується на тому, що темпи інтеграції України до європейського економічного, нормативного й інституційного простору – низькі; відтік кваліфікованих кадрів з громади до м. Дніпра, інших регіонів України та закордон – максимально можливий.

За відсутності виразного євроінтеграційного орієнтуру та доступу до ширших інструментів міжнародного фінансування модернізації громада поступово втрачає частину зовнішньої підтримки. Міжнародні партнери завершують короткострокові гуманітарні або відновлювальні ініціативи, однак нові програми запускаються рідше, а конкуренція за ресурси зростає. Близькість до Дніпра перетворюється для Самара не лише на перевагу, а й на постійний канал відтоку людей: маятникова міграція дедалі частіше переходить у остаточний переїзд, особливо серед молоді, технічних спеціалістів, медиків, педагогів і працівників сервісної сфери.

Демографічний спад, який уже проявлявся у скороченні місцевого населення на 12,77% у 2022–2025 роках, в рамках розвитку даного сценарію триває. У віковій структурі зростає частка осіб старшого віку: вже на старті прогнозованого періоду люди віком 60+ становлять близько чверті населення громади, а частка дітей і молоді зменшується швидше, ніж старших вікових груп. Така структура послаблює відтворювальний потенціал громади, збільшує навантаження

на систему охорони здоров'я та соціального захисту й ускладнює заміщення вибулих працівників. На тлі війни, невизначеності та зміни репродуктивних настанов відносний показник народжуваності тривалий час залишається на дуже низькому рівні (менше 1 дитини на 1 жінку); навіть після завершення активної фази війни швидкого демографічного відновлення не відбувається.

Промисловість, яка є фінансовою опорою бюджету, стикається з хронічним дефіцитом кадрів і зростанням собівартості виробництва. Великі роботодавці змушені скорочувати окремі виробничі цикли, спрощувати технологічні процеси, переводити частину виробничих функцій у м. Дніпро або підтримувати виробництво за рахунок вахтових і міжміських трудових схем. На території громади й далі функціонують три промислові зони та 49 основних підприємств, що формують економічний каркас міста, однак цей каркас майже не оновлюється. Інвестиції спрямовуються переважно на підтримання працездатності наявних потужностей, а не на запуск нових виробництв, глибшу переробку чи технологічне оновлення.

Власні доходи бюджету стагнують або скорочуються. Через зменшення зайнятості на місці, високу залежність бюджету від ПДФО та звуження промислової бази громада втрачає частину фінансової маневреності. Висока фіскальна віддача території, яка сьогодні є однією з найвищих серед порівнюваних громад (15 742,7 тис. грн/км²), у такому сценарії поступово знижується, а соціальні видатки дедалі сильніше витісняють розвиткові.

Підприємства торгівлі та послуг зберігаються, однак переважно працюють на базовий попит населення і не формують нової якості економіки. Частина малого бізнесу переходить у низькомаржинальні моделі, орієнтовані на швидкий обіг коштів, тоді як виробничі та інноваційні ініціативи відкладаються. Позитивна динаміка підприємницької активності, зафіксована в останні роки, сповільнюється або зупиняється. Кількість релокованих підприємств зростає.

Офіційне безробіття не обов'язково демонструє різке зростання, оскільки частина мешканців тимчасово виїжджає або працює поза громадою. Водночас реальна локальна зайнятість скорочується, зростає частка маятникових трудових практик, тіньової зайнятості та нестійких форм підробітку. Це послаблює місцевий ринок праці та зменшує кадровий резерв для комунальної, освітньої і медичної сфер.

Туристичний і рекреаційний потенціал громади залишається недостатньо реалізованим. За відсутності інвестицій у сервіс, навігацію, міське середовище, подієві формати та промоцію об'єкти козацької й сакральної спадщини не перетворюються на відчутне джерело доходів. Інвестори сприймають громаду насамперед як територію утримання наявної інфраструктури, а не як майданчик для нового розвитку, особливо у сфері туризму.

Освітня мережа починає працювати в режимі вимушеної оптимізації. На тлі зменшення контингенту учнів і вихованців загострюється проблема недовантаження частини шкіл, а відсутність укриттів у всіх закладах дошкільної освіти та в окремих школах ще більше посилює відтік сімей з дітьми або їхню орієнтацію на дистанційні та зовнішні освітні траєкторії. Система освіти зазнає тиску від демографічного спаду. Без кадрового поповнення педагогів якість освіти знижується.

Матеріально-технічні покращення медичних закладів частково пом'якшують кризу, але не вирішують ключової проблеми – дефіциту людей. Скорочення чисельності лікарів первинної ланки, старіння населення та зростання захворюваності, зокрема серцево-судинної, посилюють навантаження на систему охорони здоров'я. За відсутності достатніх стимулів і безпечної інфраструктури частина спеціалістів орієнтується на роботу в Дніпрі або приватному секторі.

Безпековий запит населення залишається на високому рівні. Умови війни, дефіцит укриттів і зниження соціальної стабільності підвищують тривожність та чутливість до правопорушень, передусім майнового характеру. Мережа відеоспостереження, система оповіщення, посилене патрулювання та робота добровільної пожежної дружини стають базовими інструментами стримування ризиків.

ВПО та інші вразливі групи залишаються важливими отримувачами місцевих послуг, але без нових програм інтеграції, зайнятості, житла та психологічної підтримки їхнє становище

погіршується. Частина переселенців, особливо працездатних, шукає кращі можливості в більших містах. Натомість на місцеву систему соціального захисту зростає навантаження через потреби дітей, людей старшого віку, ветеранів і сімей, що постраждали від війни.

Скорочення обсягів виробництва дійсно може зменшити частину промислових викидів і локальне навантаження на довкілля. Однак це буде радше наслідком деіндустріалізації, ніж результатом цілеспрямованої «зеленої» трансформації.

Відповідно, екологічне поліпшення не створює нової якості середовища саме по собі, якщо не супроводжується рекультивацією, моніторингом і переосмисленням використання промислових територій.

Зниження доходів бюджету обмежує можливості громади реагувати на накопичені екологічні проблеми. Все більше потребують системної уваги закрите сміттєзвалище, залежність від зовнішнього полігону, а також шламонакопичувач у 50 м від житлової забудови кварталу «Животилівка». Без інвестицій у контроль, рекультивацію й управління відходами зберігається ризик погіршення стану ґрунтів, поверхневих вод і прибережних територій річки Самара. Зростає ризик браконьєрства на річці Самара.

Наявні 91 приватна сонячна станція продовжують працювати та частково підтримують локальну енергетичну стійкість, однак системного переходу до нової моделі енергозабезпечення не відбувається. Громада залишається залежною від зовнішньої енергосистеми та вразливою до блекаутів. Без цільових інвестицій не модернізується критична інфраструктура, зокрема єдиний водогін від Дніпра та резервні рішення для соціальних об'єктів. Нові проекти з відновлювальної енергетики не запускаються через відсутність інвестицій та кадрів для обслуговування.

Альтернатива 3 – сценарій розвитку громади «Перехідний вузол». В його основі – високі темпи інтеграції України до європейського економічного, нормативного й інституційного простору; високий рівень відтоку кваліфікованих кадрів до м. Дніпра, інших регіонів України та закордон.

У разі посилення євроінтеграційного курсу України Самарівська громада отримує шанс закріпитися як компактний міський центр модернізації, розташований у безпосередній близькості до Дніпра (25 км) та на перетині важливих транспортних маршрутів. Відтік кадрів не припиняється автоматично: частина працездатного населення й надалі обирає Дніпро, інші регіони України або країни ЄС.

Водночас з'являються нові стимули для повернення та закріплення людей у громаді – сучасні робочі місця, безпечніші й якісніші соціальні послуги, краще житлове середовище, а також можливість реалізувати себе в оновленій локальній економіці. Громада набуває ролі «перехідного вузла» між новими стандартами і наявними виробничими потужностями.

Поглиблення інтеграції відкриває доступ не лише до грантових ресурсів, а й до ширших передвступних, секторальних та інфраструктурних інструментів підтримки модернізації. Для м. Самара важливо, що громада вже має практичний досвід залучення зовнішніх ресурсів: у 2022 - 2025 роках обсяг проектного фінансування перевищив 38 млн грн.

Компактна територія та міська структура м. Самара (36 км. кв.), висока щільність населення, наявність розгалуженої соціальної мережі, промислових зон та близькість до обласного центру дають змогу впроваджувати зміни швидше, ніж у територіально розпорошених громадах.

За таких умов Самар може посилити свою роль як місце проживання (у т. ч. за рахунок будівництва нового житлового кварталу), роботи, навчання і сервісів не лише для власних мешканців, а й для навколишньої території. Міська функція Самарівської громади зростає.

Разом із тим цей сценарій не є безконфліктним. Адаптація до європейських стандартів означає підвищення вимог до екологічної безпеки, енергоефективності, якості управління відходами, прозорості процедур та якості публічних послуг. Для громади з трьома промисловими зонами та 49 промисловими підприємствами це означає складний, але необхідний перехід: частина виробництв модернізується, частина переходить на чистіші технології, а найбільш застарілі та екологічно вразливі потужності ризикують втратити конкурентоспроможність та залишити виробничий ринок.

Здатність місцевої влади, бізнесу й освітніх установ спільно відповісти на ці виклики визначатиме чи стане громада «перехідним вузлом» модернізації, чи лише транзитним майданчиком для трудової міграції.

Автоматизація, енергоефективність і модернізація виробничих процесів частково компенсують кадровий дефіцит.

На базі трьох промислових зон і понад 450 га земель промислового призначення громада може формувати нову платформу для індустріального оновлення, промислової кооперації та розміщення виробництв із вищою доданою вартістю (у вигляді інноваційного промислового парку / хабу) із залученням структурних фондів ЄС. Важливою умовою стає зв'язок між бізнесом, професійною освітою та проектним супроводом інвесторів.

Малі й середні підприємства отримують нові ніші у сферах логістики, IT-аутсорсингу, переробної промисловості із замкненим циклом, сервісного обслуговування промисловості та локальної продовольчої переробки, привабливих для ринку ЄС.

Позитивна динаміка платників податків і ФОП, зафіксована в громаді у 2023 - 2025 роках, стає основою для подальшого зростання. Частина бізнесів починає працювати не лише на внутрішній попит, а й на міжрегіональні та експортно орієнтовані ланцюги.

Туризм розвивається як допоміжний, але реальний сектор економіки. Основою пропозиції стають Свято-Троїцький собор, Самарський монастир, місцевий музей, історія Самарської паланки, подієві формати та рекреаційний потенціал річки Самара.

За умови розвитку навігації, сервісів, локального бренду, гастрономії, сувенірної продукції та якісного міського середовища туризм може забезпечувати помітний дохід для малого бізнесу.

Залучення коштів європейських структурних фондів та міжнародних ресурсів, а також підготовка якісних проектів дозволяють зменшувати надмірну залежність від великих платників податків. Бюджет стає більш диверсифікованим завдяки поєднанню податкових надходжень, співфінансованих інфраструктурних проектів і нових секторів економіки.

Знижуються бюджетні ризики. Водночас для цього потрібне посилення власної проектної та фінансової спроможності ОМС.

Цифровізація освіти переходить із рівня окремих проектів у стандарт роботи мережі. На основі вже створених цифрових освітніх центрів громада може розширювати змішані формати навчання, надолуження освітніх втрат і профорієнтацію. Паралельно з цим започатковуються програми для закріплення молоді у громаді, присвячені таким питанням, як: безпечні садки й школи, сучасні укриття, підтримка молодих сімей, стажування на місцевих підприємствах і зв'язок закладів освіти з реальними потребами економіки.

Медицина отримує шанс перейти від точкової модернізації до системного підвищення якості послуг відповідно до стандартів ЄС. Грантове фінансування медичної інфраструктури дозволяє впроваджувати нові сервіси, реабілітаційні рішення, цифрові консультації, резервне енергозабезпечення та кращі кадрові стимули. Особливого значення набувають сервіси для літніх людей, ветеранів, людей з інвалідністю та пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями. Впровадження практик телемедицини компенсує кадровий дефіцит високоспеціалізованих лікарів.

Підтримка локальної ідентичності стає не лише культурною, а й економічною політикою, у т. ч. за рахунок підтримки культурних програм ЄС. Миколаївський розпис, козацька спадщина, музейні практики, локальні події, ремесла та гастрономічні продукти можуть формувати впізнаваний образ Самарівської громади. У поєднанні з креативними індустріями це підсилює зовнішній імідж громади, підвищує туристичну привабливість та внутрішню згуртованість жителів.

Архітектурна й сервісна безбар'єрність упроваджується системно та відповідно до вимог/стандартів ЄС: у ЦНАП, соціальних установах, культурних просторах, транспорті та публічному просторі. Безпекова інфраструктура переходить від реактивного режиму до інтегрованого: системи відеоспостереження, оповіщення, мережа укриття, цифрові сервіси та

взаємодія з поліцією, ДСНС і медичними службами поєднуються в єдину модель стійкості громади.

Адаптація до суворіших екологічних вимог директив ЄС стимулює модернізацію підприємств, зниження енергоємності та впровадження чистіших технологій, скорочення забруднення від металургійного та хімічного виробництва. Для громади це шанс перейти від моделі «терпіти забруднення заради податків» до моделі, у якій промисловий розвиток поєднується з контролем викидів, моніторингом і повторним використанням частини промислових територій.

У сфері управління відходами та водними ресурсами можливий перехід від підтримання мінімально працездатної системи до її поетапної модернізації. Це означає розвиток сортування відходів, підготовку до локальної переробки, зменшення залежності від зовнішніх полігонів, реконструкцію очисних споруд і вирішення проблеми шламонакопичувача поблизу житлового кварталу «Животилівка» через програму рекультивзації. Паралельно громада отримує можливості системного захисту річки Самари як екологічного і рекреаційного ресурсу.

Відновлювана енергетика стає не символічним, а прикладним напрямом розвитку. Наявні 91 приватна сонячна станція доповнюються муніципальними рішеннями на дахах лікарень, шкіл, об'єктів культури та комунальної інфраструктури, у т. ч. за рахунок фінансування програми ЄС «зеленої» трансформації промислових міст. Модернізація єдиного водогону від Дніпра, резервних джерел живлення та локальних систем енергонезалежності через інфраструктурні фонди підвищує стійкість громади до кризових ситуацій.

Натомість, в аналізованих Стратегії та Плані заходів передбачено, що планування розвитку громади ґрунтується на врахуванні ключових викликів, які впливають на людину, інфраструктуру, безпекове середовище, економіку, довкілля, здоров'я населення тощо. Відтак в інтересах забезпечення ефективного системного та сталого розвитку Самарівської міської територіальної громади найбільш прийнятним варіантом буде затвердження аналізованих проєктів Стратегії та Плану заходів з врахуванням обґрунтованих рекомендацій, прийнятих для подальшого розвитку громади, виходячи з наявних фінансових, людських і часових ресурсів.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення. На виконання статті 10 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» для визначення обсягу досліджень, методів екологічної оцінки, рівня деталізації інформації, що має бути включена до Звіту про стратегічну екологічну оцінку, було підготовлено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року).

Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (далі – Заява про визначення обсягу СЕО) була оприлюднена шляхом розміщення на офіційному вебсайті Самарівської міської ради (<https://samar-rada.dp.gov.ua/pro-misto/programma-rozvitku/strategiya-rozvitku-m-novomoskovska-2022-2028/povidomlennia-pro-opryliudnennia-zaiavy-pro-vyznachennia-obsiahu-stratehichnoi-ekolohichnoi-otsinky-stratehii-rozvytku-samarivskoi-hromady>) та внесена до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки (реєстраційний номер справи № 25-03-21993-26) з метою одержання зауважень і пропозицій громадськості, а також для проведення консультацій з органами виконавчої влади.

За результатом розгляду Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів отримано лист від: Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації №25/0/502-26 від 01.04.2026 р. Інформація, викладена в листі, взята до уваги під час формування Звіту про стратегічну екологічну оцінку Стратегії та Плану заходів.

Зокрема, під час розробки Стратегії та Плану заходів враховано ключові території екомережі в межах Самарівської міської громади.

Самарівська міська рада під час реалізації завдань Стратегії та Плану заходів буде неухильно дотримуватися норм законодавства у сфері охорони довкілля та враховуватиме наслідки, що потенційно можуть вплинути на стан довкілля, у тому числі здоров'я населення.

Водночас пропозицію щодо передбачення моніторингових досліджень поточного стану довкілля буде реалізовано після завершення повномасштабної збройної агресії РФ в наступних планових періодах.

Зміст звіту про СЕО сформований відповідно до пункту 2 статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

З огляду на плановий характер Стратегії та Плану заходів, ключове значення під час проведення процедури СЕО мали методи стратегічного аналізу. Насамперед, доречним виявилось застосування аналізу контексту стратегічного планування, що передбачає встановлення зв'язків з іншими документами державного планування. Встановлено відповідність пріоритетів та заходів Стратегії та Плану заходів загальним цілям державної екологічної політики та цілям, завданням, напрямкам Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, а також регіональним, галузевим та секторальним документам державного планування (розділ 1 даного Звіту).

Також проведено аналіз поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я, в розрізі компонентів довкілля (атмосферного повітря, клімату, водних ресурсів, земельних ресурсів та ґрунтів, надр, природоохоронних територій та об'єктів, флори, фауни та біорізноманіття, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та рекреаційних територій) (розділи 2 і 3 даного Звіту).

Виявлено та охарактеризовано екологічні проблеми територій, на які поширюватиметься дія Стратегії та Плану (розділ 4 даного Звіту).

Проведено аналіз зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язаних із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлених на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Стратегії та Плану, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки Стратегії та Плану (розділ 5 даного Звіту)

Здійснено оцінку ймовірних наслідків виконання пріоритетів та заходів Стратегії та Плану, як на окремі компоненти довкілля, так і на комплексні умови територій. Проведена оцінка ймовірних кумулятивних ефектів, яка дозволила спрогнозувати потенційний сукупний вплив на стан довкілля, в тому числі здоров'я населення, внаслідок досягнення цілей і завдань, виконання проєктів та заходів Стратегії та Плану (розділ 6 даного Звіту).

Розглянуто і запропоновано заходи, що доцільно та передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Стратегії та Плану (розділ 7 даного Звіту).

Проаналізовано й оцінено альтернативні варіанти проєкту даного документа державного планування (вище у тексті цього розділу Звіту).

Сформовано моніторингові показники для відстеження наслідків досягнення цілей і завдань, виконання проєктів та заходів Стратегії та Плану для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (розділ 9 даного Звіту).

Оцінено ймовірність появи трансграничних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, під час реалізації Стратегії та Плану (розділ 10 даного Звіту).

Для здійснення СЕО був обраний метод експертних оцінок та припущень, суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів, викладених у публічних звітах та аналітичних матеріалах, а також метод екстраполяції, оскільки цей метод полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє і ґрунтується на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки, з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку. При цьому здійснювалось:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових показників в розрізі компонентів довкілля, в т. ч. здоров'я населення;
- визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;
- проведення оцінки потенційного впливу цілей на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення.

В процесі аналізу стану довкілля були використані статистичні дані Державної служби статистики України та офіційні дані органів виконавчої влади, на які покладено функції і завдання спостереження та інформаційного забезпечення державної системи моніторингу довкілля (Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, Державна гідрометеорологічна служба, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство розвитку громад та територій України, Державне агентство водних ресурсів України, Державне агентство лісових ресурсів України, Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру), а також Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації. Окрім того, були проаналізовані доступні дані експертних звітів та аналітичних матеріалів щодо оцінки впливу наслідків повномасштабної збройної агресії РФ проти України на стан довкілля та здоров'я населення.

Особливе значення для аналізу та визначення перспектив просторового розвитку відіграють геопросторові дані, тобто дані з чіткою географічною прив'язкою. Проте частина таких даних є застарілими та зберігаються у паперовому форматі, що унеможлиблює їх застосування для виконання глибокого поточного аналізу та прогнозування розвитку територій. Це стосується як інформації щодо природних умов та ресурсів, розвитку небезпечних природних процесів, так і структури землекористування та територій зі встановленим режимом використання (природоохоронні території, зони та округи санітарної охорони, охоронні зони, санітарно-захисні зони тощо). Також доступ до частини даних під час воєнного стану є обмеженим (наприклад, інформація Держгеокадастру, дані Державної служби статистики України і т. п.), що теж унеможлиблює їх застосування для аналізу поточної ситуації та прогнозування ймовірних тенденцій розвитку.

Вагомим ускладненням щодо збору необхідних для аналізу показників є відсутність в Україні сформованої системи муніципальної статистики.

Таким чином, стратегічна екологічна оцінка Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) здійснювалась з огляду на зазначені вище обмеження та ускладнення.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Обов'язковою складовою процесу виконання документа державного планування є здійснення моніторингу наслідків його виконання для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а також для своєчасного вжиття заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення ймовірних негативних наслідків виконання документа державного планування, а в разі їх виявлення не передбачених Звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків, вжиття заходів для їх усунення.

Моніторинг проводиться відповідно до Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272. Відповідно до пункту 5 зазначеного Порядку для забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля визначено:

1. Зміст заходів для здійснення моніторингу та строки їх виконання. Моніторинг фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я під час реалізації документа державного планування буде здійснюватися уповноваженим на це структурним підрозділом Самарівської міської ради, який, в т. ч., визначатиме періодичність моніторингу, перелік індикаторів, забезпечить доступ до вихідних даних та результатів моніторингу.

Для проведення моніторингу рекомендовано здійснювати наступні заходи:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників, зокрема порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками – 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження (у разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією Стратегії та Плану заходів);
- порівняння захворюваності населення з минулорічними показниками – 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження (у разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією Стратегії та Плану заходів).

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу, враховують специфіку Стратегії та Плану заходів, період, на який здійснюється планування, та необхідність здійснення моніторингу на різних стадіях виконання завдань Стратегії та Плану заходів. Водночас вплив на довкілля проєктів та заходів, скерованих на досягнення цілей Стратегії та Плану заходів, виконання яких передбачає проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», будуть моніторитися окремо під час їх реалізації та після їх завершення.

2. Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у Звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Моніторинг наслідків виконання Стратегії та Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, базується на відстеженні певних показників (індикаторів) в розрізі компонентів довкілля (таблиці 9.1). Перелік показників (індикаторів) для здійснення моніторингу Стратегії та Плану заходів є орієнтований (невичерпний) і, за потреби, може бути змінений (зменшений або доповнений).

За результатами щорічного моніторингу кількість індикаторів може бути розширена шляхом включення до моніторингу додаткових показників відповідно до умов реалізації Стратегії та Плану заходів.

Таблиця 9.1. Рекомендовані показники (індикатори) моніторингу наслідків виконання Стратегії та Плану заходів для довкілля, в тому числі для здоров'я населення

Компоненти довкілля	Індикатори	Одиниці вимірювання	Базове значення, на початок 2026 року	Проміжне значення, 2027 р.	Цільове значення, 2034 р.
Атмосферне повітря	Протяжність відремонтованих в рамках стратегії доріг, тротуарів, вулиць (накопичення з 2026 року), км.	км	0	25	140
	Частка оновленого рухомого складу громадського транспорту в рамках реалізації стратегії (накопичення з 2026 року), %.	%	0	30	70
	Частка жителів, які позитивно оцінюють стан доріг і благоустрій (накопичення з 2026 року), %.	%	30	45	65
	Кількість діючих станцій моніторингу повітря на території м. Самар	од.	0	1	2
Водні об'єкти	Протяжність заміненіх / відремонтованих мереж водопостачання та водовідведення (накопичення з 2026 року), км.	км	0	12	90
	Кількість аварій / поривів на мережах водопостачання та водовідведення та середня тривалість відключень (за рік), од./рік; год.	од./рік; год	220; 4,0	170; 3,0	100; 2,0
	Частка домогосподарств, підключених до централізованого водопостачання та водовідведення (накопичення з 2026 року), %.	%	92	94	98
	Частка втрат води в мережах водопостачання та водовідведення, %.	%	30	25	18
Земельні ресурси, ґрунти	Кількість ліквідованих несанкціонованих сміттєзвалищ та очищених територій (накопичення з 2026 року), од.	од.	0	25	120
Території з природоохоронним статусом	Актуалізований топографічний план території Самарівської МТГ	+/-	-	-	+
Рекреаційні зони та культурна спадщина	Кількість об'єктів культурної спадщини, щодо яких виготовлено/оновлено облікову документацію (накопичення з 2026 року), од.	од.	0	10	40
	Кількість реалізованих культурних / креативних проєктів та подій на рік (накопичення з 2026 року), од.	од./рік	12	24	60
	Кількість створених / облаштованих туристичних маршрутів і локацій (накопичення з 2026 року), од.	од.	0	4	12
Відходи	Частка відходів, охоплених роздільним збором та сортуванням (накопичення з 2026 року), %.	%	2	15	40
	Кількість нових контейнерних майданчиків, обладнаних для роздільного збору відходів (накопичення з 2026 року), од.	од.	0	20	68
	Кількість звернень/скарг щодо засмічення та несанкціонованих звалищ (за рік), од./рік.	од./рік	200	150	80
Клімат	Зниження середнього рівня споживання енергії в модернізованих будівлях (накопичення з 2026 року), %.	%	0	10	30

Компоненти довілля	Індикатори	Одиниці вимірювання	Базове значення, на початок 2026 року	Проміжне значення, 2027 р.	Цільове значення, 2034 р.
	Кількість реалізованих енергоефективних проєктів у бюджетній сфері та ОСББ, од. (накопичення з 2026 року).	од.	0	12	60
	Потужність встановлених локальних джерел генерації / накопичення енергії (накопичення з 2026 року), МВт.	МВт	0,1	1,5	5
	Частка критичних об'єктів, забезпечених резервним живленням в рамках стратегії (накопичення з 2026 року), %.	%	15	45	90
Здоров'я населення	Кількість модернізованих / відремонтованих медичних об'єктів або відділень (накопичення з 2026 року), од.	од.	0	4	12
	Частка медичного обладнання, оновленого / закупленого за період (накопичення з 2026 року), %.	%	10	35	70
	Кількість пацієнтів, які отримали реабілітаційні послуги в громаді, осіб на рік.	осіб/рік	0	600	2500
	Кількість додатково створених місць у захисних спорудах (накопичення з 2026 року), місць.	місць	0	3000	12000
	Частка закладів освіти та охорони здоров'я, забезпечених укриттями в рамках реалізації стратегії (накопичення з 2026 року), %.	%	0	50	70
	Кількість навчань з цивільного захисту та реагування на НС в рамках стратегії, од. на рік.	од./рік	0	15	25
	Охоплення населення системами оповіщення, %.	%	60	85	95
	Кількість облаштованих безпечних переходів, зупинок, елементів доступності (накопичення з 2026 року), од.	од.	0	80	250
Екологічне управління	Обсяг видатків з бюджету громади на охорону навколишнього природного середовища	тис. грн	120	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення
	Кількість щорічно реалізованих проєктів у сфері екології	од.	0	1	2

3. Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довілля, у тому числі для здоров'я населення. Оцінка ймовірних наслідків для довілля від реалізації Стратегії та Плану заходів вказує на те, що його реалізація позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, здоров'я населення, збереження об'єктів природно заповідного фонду, а також об'єктів культурної спадщини.

Водночас під час виконання документа державного планування в результаті моніторингу реалізації цілей, передбачених в ньому, можуть бути виявлені впливи на довілля, у тому числі на здоров'я населення, які мають прямі наслідки на стан довілля, умови життєдіяльності та здоров'я населення. У такому разі перелік індикаторів для моніторингу наслідків виконання Стратегії та Плану заходів для довілля, в т. ч. здоров'я населення, буде доповнено відповідними індикаторами, які дозволять об'єктивно оцінювати та відстежувати зміни.

4. Методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати. Під час реалізації Стратегії та Плану заходів будуть відстежуватись екологічні загрози для довілля шляхом спостережень та збору наявних

статистичних та звітних даних про стан довкілля, про наслідки для довкілля та здоров'я населення, які виникли за результатом реалізації передбачених у Стратегії та Плані заходів цілей та завдань. Отримані показники будуть проаналізовані та об'єктивно оцінені шляхом порівняння наявних значень з нормативними значеннями (встановленими нормативно-правовими актами) та/або з цільовими значеннями (визначеними у Звіті про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року).

5. Періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями. Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення, оприлюднює один раз на рік структурний підрозділ Самарівської міської ради, відповідальний за розроблення документа державного планування та здійснює загальне керівництво і контроль за його виконанням, на офіційному вебсайті Самарівської міської ради у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки. У разі виявлення не передбачених Звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, Самарівська міська рада вживає заходів для їх усунення. Відтак вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями буде здійснюватися не рідше одного разу на рік.

6. Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених Звітом про стратегічну екологічну оцінку, включають:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про вплив реалізації документа державного планування на довкілля, в т. ч. здоров'я населення;
- отримання інформації, яка може бути використана для удосконалення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості CEO);
- перевірка дотримання екологічних норм, встановлених відповідними органами державної влади;
- відстеження процесу виконання документа державного планування відповідно до ухвалених в ньому цілей та завдань, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків для довкілля, в т. ч. здоров'я населення.

У разі виявлення систематичних відхилень від встановлених нормативів щодо складових довкілля рекомендовано здійснити аналіз захворюваності населення для виявлення негативного впливу факторів довкілля на здоров'я населення. Водночас доцільно використовувати також відповідні статистичні та звітні дані.

У разі коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені Звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки реалізації Стратегії та Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я мешканців громади, замовник повинен вжити заходів для їх усунення, а також розглянути пропозиції щодо внесення змін до Стратегії та Плану заходів для запобігання подібним негативним наслідкам у майбутньому. У разі внесення суттєвих змін до Стратегії та Плану заходів вони підлягають стратегічній екологічній оцінці.

Замовник протягом п'яти робочих днів з дня затвердження документа державного планування розміщує на своєму офіційному вебсайті та вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки затверджений документ державного планування, рішення про його затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування і письмово повідомляє про це орган, зазначений у статті 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

10. ОПИС ІМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Транскордонні наслідки виконання Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) відсутні, оскільки її виконання не матиме наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, сусідніх держав. Водночас проекти і заходи, які будуть скеровані на виконання Стратегії та Плану заходів, і відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягатимуть оцінці впливу на довкілля та/або проведенню стратегічної екологічної оцінки відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», окремо проходитимуть процедуру оцінки впливу на довкілля, в т. ч., за потреби, щодо транскордонних наслідків для довкілля та здоров'я населення зачеплених держав, до прийняття рішення про їх реалізацію.

11. РЕЗЮМЕ ІНФОРМАЦІЇ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

1. Стратегія розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) спрямовані на підвищення якості життя, посилення безпеки та стійкості міської інфраструктури з підвищенням енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності. Документ базується на принципах збалансованого економічного, соціального та екологічного розвитку, раціонального використання природних ресурсів та підвищення якості життя мешканців. Стратегічні цілі включають екологічну складову й орієнтовані на формування енергоефективної, енергонезалежної, безпечної громади зі стійкою міською інфраструктурою, у тому числі через підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності та формування екологічної культури населення.
2. Стратегія та План заходів відповідають стратегічним цілям державної екологічної політики України та узгоджується з низкою документів державного та регіонального рівнів, зокрема: Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, Енергетичною стратегією України до 2050 року, Водною стратегією України до 2050 року, Національною транспортною стратегією до 2030 року, Національного плану управління відходами до 2033 року та іншими.
3. Природно-кліматичні умови на території Самарівської МТГ можна оцінити як такі, що дозволяють вести інтенсивне сільське господарство, сприяють вирощуванню усіх зернових культур та дозволяють отримувати високоякісне продовольче зерно.

Оскільки віддаленість від обласного центру міста Дніпро до міста Самар – близько 25 км, виникає ризик забруднення атмосферного повітря громади за умови несприятливої рози вітрів. На території міста Самар розташовані 49 основних підприємств, які є потенційними забруднювачами навколишнього природного середовища. Забруднення повітря від них оцінюється на рівні близько 45-50 % загальної кількості викидів забруднюючих речовин і має чітку тенденцію до постійного зростання. Забруднення атмосферного повітря в м. Самар здійснюється стаціонарними та пересувними (в основному автотранспорт) джерелами викидів забруднюючих речовин.

Радіаційна обстановка на території області в цілому у 2024 році була стабільною і знаходилася у межах природного радіаційного фону. Екстремально-високі рівні радіоактивного забруднення не спостерігалися.

У Самарівській МТГ суб'єкти господарювання здійснюють скид в основному забруднених зворотних (стічних) вод в поверхневі водні об'єкти, а частка зворотних (стічних) вод, нормативно-очищених на спорудах незначна та становить 41000 м³/рік. Річка Самара зазнає значного антропогенного навантаження через промислові підприємства регіону. Високе значення сухого залишку (1790-3936 мг/дм³), вмісту хлоридів (240-783 мг/дм³) та сульфатів (652-1590 мг/дм³) спостерігається по всій течії річки від створу на кордоні області до гирла, незначні коливання якого залежать від періодичних скидів шахтних вод ДКХ «Павлоградвугілля» по балках Косьмінна та Свідовок. Для всіх створів річки Самара характерні високі значення хімічного споживання кисню, забруднення води залізом, марганцем, нікелем, кобальтом, кадмієм.

У місті Самар основним джерелом питної води є централізоване водопостачання від водогону діаметром 1000 мм, протяжністю 21,1 км, який транспортує воду з розподільних мереж м. Дніпро на водопровідну насосну станцію (ВНС-3) у м. Самар. Вода відповідає вимогам державних санітарних норм для питної води централізованого водопостачання. Водогін введений в експлуатацію у 1983 році, виконаний із залізобетонних труб в одну нитку. Через це будь-які аварійні ситуації на ньому призводять до короткочасної зупинки водопостачання як м. Самар, так і частини району.

Водопровідні мережі функціонують у задовільному режимі, проте потребують модернізації головних колекторів, що може впливати на якість та безперервність водопостачання.

Аналогічна ситуація спостерігається з очисними спорудами, які потребують реконструкції для забезпечення сучасних екологічних стандартів.

В громаді є потреба в реконструкції очисних споруд каналізації, каналізаційних насосних станцій, ключових ділянок водогонів та каналізаційних колекторів, вуличних мереж, модернізації насосного обладнання.

Загальна площа земельних ресурсів громади складає 3622,38 га, з якої найбільшу частку займають забудовані землі – 2272,65 га (62,76%), що свідчить про високий рівень урбанізації території. Землі сільськогосподарського призначення становлять 1264,86 га (34,91%), що є другою за величиною категорією земель у структурі земельного фонду. Така структура землекористування обмежує екологічну стійкість території та можливості природної абсорбції забруднювачів.

Основними типами ґрунтів в громаді є лучно-чорноземні ґрунти та їх слабосолонцюваті і слабоосолоділі відміни середньосуглинкові, лучні, чорноземно-лучні і каштаново-лучні несолонцюваті і слабосолонцюваті засолені середньосуглинкові ґрунти. Також помітну частину території громади займають сучасні руслові відклади та лучні ґрунти та їх слабосолонцюваті і слабоосолоділі відміни середньосуглинкові. Пестицидне навантаження на ґрунти у громаді оцінюється як несприятливе.

Землі громадського призначення займають лише 134,34 га або 3,70% усіх земель громади. лісгосподарського призначення становлять 19,4 га або 0,53% усієї площі громади, що є суттєво нижчим за відповідний середній показник по Україні (14-15%) .

Громадою експлуатується 5 місць видалення відходів, одне з яких розташовано за межами міста, але знаходиться у безпосередній близькості до нього. Всі МВВ є діючими, мають категорію екологічної безпеки «В», четвертий клас небезпеки та знаходяться у приватній власності.

Комунальне некомерційне підприємство «Міський центр первинної медико-санітарної допомоги» складається з дев'яти АЗПСМ. Протягом 2020-2025 роки попри військовий стан громаді вдалося зберегти стабільність мережі закладів охорони здоров'я: кількість лікарських амбулаторій залишається незмінною і становить 8 одиниць. Це свідчить про сталий характер організаційної бази, без розширення чи скорочення мережі. Кадрове забезпечення має тенденцію до поступового зменшення. Будівлі закладів стаціонарної медичної допомоги громади є доволі застарілими та потребують модернізації. Крім того, існує значна різниця в укомплектованості спеціалістами між різними амбулаторіями, що створює дисбаланс у доступності послуг первинної ланки. Додатково потребує вирішення проблема облаштування укриттів для забезпечення безпеки пацієнтів та персоналу.

4. Незважаючи на те, що загальна екологічна ситуація у громаді оцінюється як задовільна для проживання населення, громаді характерна низка проблем, серед яких: зношеність інженерної інфраструктури, особливо систем водопостачання та водовідведення, несприятлива ситуація у гідрологічному режимі, санітарному стані та ландшафтній структурі басейна річки Самара, потреба в підвищенні енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності муніципальних будівель, потреба в розвитку інфраструктури управління відходами, недостатній розвиток роздільного збору та повторного використання ресурсів, що збільшує навантаження на полігони, ризики стихійних засмічень і потрапляння відходів у водойми та природні території рекреаційного значення, потенційний ризик негативного впливу на компоненти довкілля – ґрунти, водні ресурси, біорізноманіття – внаслідок концентрації на території громади промислових об'єктів та високої концентрації екологічно небезпечних виробництв, а також робіт, пов'язаних з інтенсивним обробітком сільськогосподарських угідь пестицидами та агрохімікатами.
5. Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля Стратегії та Плану заходів визначаються низкою документів міжнародного рівня, які підписала Україна, та законами України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про природно-заповідний фонд України», «Про охорону атмосферного повітря», «Про

управління відходами», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про охорону культурної спадщини», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про інвестиційну діяльність», Водним кодексом України та іншими.

6. Цілі та завдання Стратегії та проєкти/заходи Плану заходів спрямовані на зменшення негативного впливу на довкілля та підвищення якості життя населення. Зокрема, завдання оперативних цілей 3.2. «Покращення благоустрою та розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури», 3.3. «Підвищення енергоефективності, енергозбереження та енергонезалежності», 3.4. «Забезпечення якісного водопостачання та водовідведення», 3.5. «Впровадження сталої системи управління відходами» передбачають завдання з оптимізації енергоспоживання, забезпечення резервних джерел електроживлення, розвитку та модернізації інженерних мереж, зокрема систем водопостачання і водовідведення, та розвитку інфраструктури управління відходами.
7. Реалізація завдань Стратегії та Плану заходів не передбачає появи нових негативних наслідків для довкілля чи здоров'я населення. Навпаки, їх виконання сприятиме зменшенню викидів шкідливих речовин у повітря, покращенню стану ґрунтів та водних ресурсів, підвищенню рівня благоустрою та екологічної безпеки громади.
8. Розглянувши альтернативи аналізованому проєкту Стратегії та Плану заходів, дійшли висновку, що в інтересах забезпечення ефективного системного розвитку Самарівської міської територіальної громади з врахуванням принципу екологічної збалансованості громади найбільш прийнятним варіантом буде затвердження аналізованого проєкту Стратегії та Плану заходів.
9. Моніторинг наслідків виконання Стратегії та Плану заходів для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, проводитиметься згідно з Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272) з огляду на визначені в розділі 9 даного Звіту індикатори моніторингу.
10. Проєкт Стратегії та Плану заходів не містить заходів та проєктів, які б могли мати значний вплив на довкілля сусідніх держав. Відтак стратегічна екологічна оцінка проєкту Стратегії та Плану заходів не потребує проведення транскордонних консультацій щодо ймовірних наслідків від її реалізації для довкілля, в тому числі здоров'я населення, зачеплених держав.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому розроблення Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Самарівської міської територіальної громади на період до 2027 року (з горизонтом планування до 2034 року) було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та заходів з мінімізації появи негативних ризиків. Відтак реалізація Стратегії та Плану заходів, за умови дотримання екологічних вимог, сприятиме збереженню довкілля та зменшенню на нього антропогенного навантаження, забезпечить стійкий розвиток громади та сприятиме підвищенню якості життя населення.

Виконавці:

Старший науковий співробітник
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долишнього НАН України»,
кандидат економічних наук, доцент

Андрій ДУБ

Експерт з оцінювання
Української Асоціації оцінювання,
кандидат економічних наук, доцент

Дмитро ЛУКІН